

AZ ATHENAEUM OLVASÓTÁRA

BENICZKYNÉ BAJZA LENKE

AZ ELSŐ NYOM

REGÉNY

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2015
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5531-06-4 (online)
MEK-14281

ELSŐ FEJEZET.

Illatos nyári éj volt. A magas égboltozat telve csillagokkal; alant uszó felhők tarkíták a láthatárt, melynek távolában, kétes körrajzokban, bérczes, erdős heglánczat emelkedett.

A sutáni uradalmi kastély ablakai tárva voltak. Az erkélyre nyíló ajtó mellett magas, erőteljes férfialak támaszkodott a falhoz, szivarral szájában. A rácsozathoz közel alacsony kanapén egy hölgy ült, az uradalom tulajdonosnője, özvegy Szolcsányi Imréné: karját a rácsozatra, fejét karjára támasztva, szemlélte a csillagok esését, felhők száguldását; s amannak majdnem egészen hátat fordítva, folytatta vele a társalgást, mi rá nézve közönyös, unalmas volt, de társát élénken látszott érdekelni.

- Neked nagy teher lesz az ifju - mondá a férfi gyorsan, idegesen; mig sötét kifejezésű szeme zöldes fényben csillogott a félhomályban.

Az özvegy pár perczig hallgatott.

- Meglehet - viszonzá aztán halkan, közönyösen, mintha terhére volna sógora, Szolcsányi Balázs jelenléte s csak azért felel, hogy mondjon valamit.

- Miért engeded meg, hogy ide jöjjön?

- Ez nem tőlem függ. Tristan szabad ura tetteinek. Huszonhat éves, rég elvégezte tanulmányait, s hogy mostanig nem jött Ivándra, az a jele, hogy nem vágyott a vidékre.

- Mi célod vele később? Mert, hogy itt hosszabb ideig maradjon, az lehetetlen. Tiltja ezt bátyám, férjed utolsó kívánsága, ki pályát jelölt neki, s határozott akarata volt, hogy Tristan kövesse azt.

- Mindezekről majd beszélek vele.

- És ha ő nem akar távozni?

Szolcsányiné meglepetten fordult sógora felé.

- Nem akarna távozni! Miért, mi okból? Hogy érted ezt...

- Ha ő például jobbnak, kényelmesebbnek tartaná itt maradni és semmittevésbe töltené napjait, mint Ivánd ura?

- Ezt nem tehetjük fel róla.

- Miért ne? Fáradság nélkül, mások kegyéből jutott mindahhoz, a mivel bir, miért fáradjon, ha könnyen s kényelmesen töltheti napjait.

- Ezt nem teszem fel róla.

- Teljesen bevégezte tanulmányait?

- Még pedig fényes eredménnyel. Az utolsó időt, mint tudod, Párizsban tölté, azelőtt Drezdában, Berlinben tanult, mindenütt együtt volt egy fiatal francziával, Lazas Viktor gróffal, kivel egykoru s iskolatársak és mint látszik, elválhatatlan barátok, s kinek anyja magyar volt.

Balázs gróf leverte szivarjáról a hamut, elhagyta helyét, párszor föl és alá járt az erkélyen, igen rosz kedvben látszott lenni, azután helyet foglalt sógornéjával szemben, ki kérdőleg függeszté reá szép, mélypillantású szemeit, s halvány, nemes kifejezésű arcza észrevehető türelmetlenséget mutatott.

- Félek, Marie, hogy e nevelés Tristánra nézve nem jó eredményre vezet a jövőben.

- Bátyád kívánta így. Méltó nevelésben óhajtá részesíteni fogadott fiát, ki végre is Csáthy gróf s illő, hogy rangjához méltó műveltséggel birjon.
- Mi célja volt tulajdonképen Imrének vele?
- Soha sem lévén gyermekünk, egész gyengédségét ez ifjunak áldozta, kit fiaként szeretett: fájdalom, hogy nem érhetette meg az eredményt, s mint fejlett ifjut nem láthatja Tristán.
- Fájdalom! Most nekünk gyülik meg majd vele a bajunk, ha ő véletlenül kellemetlen, kiállhatatlan egyéniség. Senki sem ismeri őt közülünk.
- Mindenki szellemes és kellemes embernek mondja, s hogy eszes és tehetséges, mutatják tanulmányai, a fényes iskolai bizonyítványok, miket évről-évre hazaküldött; hogy szerény és háladatos, férjemtől tudom, ki minden találkozás után dicsérte őt, s elárulják levelei, miket elég sűrűn váltott vele.
- Te soha sem láttad őt?
- Nyolcz év előtt, akkor tizennyolcz éves ifju volt, alig emlékezem reá.
- Átkozott kellemetlen helyzet! - kiáltá helyéről felpattanva Balázs; az izgatottság nem hagyta nyugodni.
- Miért, mi kifogásod lehet az ellen, ami természetes, mi előre látható volt s mit évek óta mindnyájan tudunk.
- Meg sem lehetne azt mondani. Ezer apróság, százféle kicsiség és azon titok, mit őriznünk kell minden idegen előtt...
- Én mind e félelmeket nem értem - viszonzá igen komolyan, s fájdalmas sóhajjal Marie, mi a titok szóra lebbent ki ajkai közül. - Azon percztől, hogy átveszi birtokát, s köztünk lesz Tristán: többé nem idegen; hozzánk tartozik, családunk tagjának tartja magát, hisz végre is az élet javát, vagyonát férjemnek köszönheti.
- E vagyon nélkül ma koldus volna.
- Az sohasem koldus, ki tehetséges, tanul és igyekszik, s ő ezt tette volna.
- Te ismeretlenül is rokonszenvezel vele.
- Te pedig gyüölöd.
- Nem helyeslem azon nevelést, melyben Imre részesíté. Mi célból gerjesztett benne igényeket? Külföldön taníttatá, azután utazni küldte: minek? Mi lesz belőle? Nagy urat csinált a vagyontalan, s alkalmasint sanyarúságban nevedett gyermekből, nem gondolva meg, hogy ily igényekkel nagyobb vagyont kellett volna számára hagyni, mint amint tette.
- Munkára akarta őt utalni. A vagyonosság többnyire henyeséggel jár s ő hasznos munkást kívánt adni benne az országnak, mely tehetséges főekben s szorgalmas szakemberekben oly szegény.
- De hát cél- és szakszerű nevelést kapott Tristan?
- Reáliskolákban tanult, a technikát hallgatá, ez irányban képezte magát. Két év óta azért időz Párisban, hogy a magasabb építészeti szakmában gyakorlatilag folytassa tanulmányait. Hogy miféle pályát választott, nem tudom; azt majd megmondja ő maga.
- Nem sokat bizom hozzá.
- Neked látatlanban is ellenszenved van iránta - viszonzá mosolyogva Marie grófné, - s csak azért nem mondom meg, mi ennek az oka, mert nem akarlak zavarba hozni.

- Alkalmassint csalódom, bármily okot gyanítasz! Tristan nekem teljesen közönyös, csak mint gyermeket láttam őt. Hogyan fejlődött, milyen lett a fejlődés alatt, kívül-belül: fogalmam sincs róla s azt, hogy vetélytársamnak tekinthetném őt, talán csak nem teszed fel rólam?

- Thisbéné! - kérdé észrevehető kellemetlenül érintve Marie. - Ki tudja? Te régen udvarolsz neki s ő sem i g e n t, sem n e m e t nem akar mondani. Hogy mi ennek az oka - magam sem vagyok tisztában vele; holott majdnem én neveltem őt s más dolgokban teljesen őszinte irántam.

- Nem is lett arra még felhiva, hogy »igent« vagy »nemet« mondjon.

- Szóval nem; de nagyon jól tudja ő, hogy tőle függ, miként erre általad felhivassék.

- Ki tudja! - viszonzá fellobbanva Balázs gróf. - A türelemnek is megvannak határai, s hűgöd régóta kemény próbára teszi az enyémet.

- Csendesülj Balázs, - mondá halk, zengzetes hangján Marie grófnő, azon nyájas mosolylyal, mi csak neki volt sajátja. - Thisbe azon mély érzésü, komoly jellemü leányok közé tartozik, kik semmit sem tesznek félig, vagy meggondolatlanul. Ha valamire elhatározza magát, amit érzésből vagy meggyőződésből tesz, időt kell neki arra adni.

- Nem volt-e két év óta elég ideje?

- Másnál talán sok is volna ez: nála lassabban megy minden, s én azt hiszem, ha eljött az idő, ő maga mondja meg neked kérdés nélkül azt, amit tudja, hogy óhajtasz tőle hallani.

Balázs rendesen sötét kifejezésü arczára reményteljes mosoly ült e biztató szavakra, visszament helyére, mit újra elfoglalt, de nem felelt. Mindketten gondolatokba mélyedve ültek. A hold lejobb és lejobb ereszkedett a távoli magas bércek fokáról; ezüstös fénnel szöve be a kert fehér utjait, a terasse kövezetét, s apródonként haladva be az ajtón és ablakokon a kastély belsejébe, hol a távoli szobák egyikében e perczben csengő ének és zongorakíséret hangjai verék fel a csendet, s vallásos hymnus, vagy dicsérő magasztalása a nagy mindenségnek tölté be a levegőt, az éjszaka némaságát.

- Thisbe! - mondá élénken kapva fel fejét Balázs gróf.

- Azt hittem már alszik, ma egész nap nem jól érezte magát.

- Mily szépen énekel - folytatá elragadtatva Balázs, mialatt Marie grófnő önkéntelen elmosolyodott, látva sógora arcán a lelkesülést, s tudva, hogy az nem annyira az éneket, mint az egyént illeti.

- Ő az egyedüli hármunk közül, ki Tristant ismeri - mondá Marie grófnő, újra felvéve az elejtett beszéd tárgyát. - Két év előtt férjjemmel Párisban volt Thisbe, s ott találkozott vele.

- Mit mondott róla? - kérdé élénken Balázs.

- Keveset, de jó benyomást tett reá, mint mindenkire tesz az ifju. De semmi különös dicséretet nem hallék tőle; sem pedig az ellenkezőt.

Balázs izgatottan járt fel és alá a terasseon; úgy látszott, izgatottsága nem hagyta nyugodni, s egy eszmét vagy félelmet rejtegetett, mit Marie asszonyos finomsággal rég kitalált, s kis idő előtt szavakba is öntött, bár csak rejtett vonatkozással.

- Melyik vonattal érkezik holnap Tristan? - kérdé egy idő múlva megállva a grófné előtt.

- A délivel; pontban egy órakor lesz itt. Elébe akarsz menni?

- Még csak ez hiányzanék! Nem kell oly nagyon kényeztetni az urfit, úgy is fogadni mernék, hogy kiállhatatlan, elbizakodott.

- Mire volna az?

- Mindenre, a mivel bir. Vagy nem mondhatja-e a sors választottjának magát. Nem volt neki egyebe grófi czimnél s szegénységénél: és ime, mint a tündérmesékben, akad egy pártfogó, ki nevelteti őt, s birtokot ajándékoz neki, ez hallatlan a mai világban.

- Talán nem érdemetlen a sors e véletlen kegyére.

- Majd meglássuk. Figyelemmel kísérem minden tettét, minden szavát.

- Nem leszesz elfogult iránta?

- Elismerendem érdemeit, de hibáit kérlelhetetlenül üldözöm.

- Én majd pártját fogom! Ugy bánok vele, mint fiammal, kötelességem ez. Férjem ajánlotta szeretetembe - halálos ágyán.

- Te még nagyon szép és elég fiatal vagy arra, Marie, hogy ezt a szerepet nem játszhatod huszonhat éves ifjuval szemben; s legjobb, ha mindjárt fel is hagysz e tervvel, - mondá látható kellemetlen hatással Balázs.

Marie szeliden mosolygott.

- Minden szeretettől meg akarod fosztani e házban? - mondá majdnem érzékenyen. - Bátyádnak fájdalmat okoznának szavaid, ha élne, és ha hallaná. Ő nagyon kedvelte Tristánt.

Balázs gróf észrevehető zavarban volt: - Nem jól értetted szavaimat, nincs igazad! Különben a jövő s tapasztalás tanít meg arra, mit érezzünk az új és ismeretlen jövevény iránt. Meddig szándékozik itt maradni?

- Nem tudom. A meddig kedve tartja, maradhat, én szívesen látom őt. Alkalmasint, mig birtokát átveszi.

Balázs ajkába harapott. Nem felelt. A terasse tulsó oldalára ment, honnét jobban hallhatá az újra és újra felhangzó bájos ének hangjait. Marie örülve, hogy vége szakadt a beszélgetési tárgynak, egészen a felséges éj, s a titokzatosságában nagyszerű táj szemléletének adta át magát, mig eljött a lefekvés ideje.

MÁSODIK FEJEZET.

A fiatal házi kisasszony, Orlay Thisbe, kipirult arczczal sietett a kerten végig az uradalmi erdő felé.

Harmatos reggel volt. A park lármás élete, a madarak folytonos dalai, az erdőből jövő patakok csergedezése, teljesen összhangzó volt Thisbe arczkifejezésével, mely mosolygó, elégedett volt, s ifjuságtól és egészségben ragyogott.

A ki őt ismerve, ily tündöklő kedvben látja, okvetlen csodálkozva kiáltott volna fel. Rendesen komoly, vagy legalább nyugodt kifejezésű arcza ma majdnem pajkos volt a jó kedvtől; nefelejts szemeiben nevető vidámság ült: elhatározta, hogy elébe megy az érkező vendégnek, az ifju Csáthy Tristánnak, kit egyedül ő ismert a kastélyban lévők között.

A reggeli üde levegőt rendszeren hosszú sétára használa, s naponként messze kirándulván a kastélyból, ez legkevésbé sem volt szokatlan a háziak előtt. A komorna kezébe adta széles szalmakalapját, keztyűit, ő magával vitte kis kutyáját, s egészen úgy, mint rendszeren: sietett a sűrű tölgy- és bükkfaerdő felé.

Utja a főkertész háza előtt vitte el, hol annak leánya, a vele egykoru Borbála ült, s megpillantva őt, elébe sietett.

- Nem jön velem az erdőbe, Borbála? - kérde Thisbe: gyakran együtt tették a reggeli sétát, olykor délig tartó kirándulást.

- Ma nem mehetek; atyám beteg, s a házi dolgok itthon tartóztatnak.

- Kár, nagyon szép a reggel. Mi baja van atyjának, tegnap még egészen jól volt?

- Rögtön jött a változás. Az este alkalmasint meghütötte magát, sokáig kint ültünk a lugasban s az éjjel rosszul lett. Mint tudja grófnő, mindig iszonyu kedélyállapotban van, s folyton a halálról beszél.

- Ha visszajövök, meglátogatom! - kiáltá Thisbe s elsietett.

- Milyen jó kedve van - gondolá Borbála, sokáig utána tekintve; - pedig rendszeren komoly szokott lenni, vajjon mi történt a kastélyban?...

Thisbe siető léptekkel haladt végig a park hosszú egyenes utain s az erdőbe ért, hol a mezei virágoktól tarkálló rét illata fogadá. Még minden harmatos volt. Még minden az éjszaka friss lehelletének nyomát viselé. Minden élt, virult, a tavaszt hirdeté, s Thisbe elragadtatva tekintett körül haladásában; a kékes átlátszó felhőkre, a magas fákra, virágzó rétre függesztvén szemeit.

Mélyen behatolva az erdőbe, órákat töltött a sűrűségben. A füre ülve, majd mezei virágokat kötve bokrétába, majd a madarak dalát hallgatva, mig magasan járt a nap, s dél felé sietett az idő.

Ekkor gyorsan a tisztásra ment, melyen tul, közvetlen közelben, vonult el a kocsu-ut, hol Tristánnak érkeznie kellett; s ő megállva egyik vastag fatörzsnél, hozzá támaszkodott és várt, mig a kocsu s a várvá várt jövevény megérkezett. Hogy miért jött ide, miért várt reá? kit egyetlen egyszer látott az életben: maga sem tudta volna megmondani; sőt ha gondolkozik rajta - nem teszi, nem jött volna elébe. Ő, a szép és gazdag Orlay Thisbe, a világtól elkényeztetett kegyencz, kit testvérevel, Marieval együtt mindig mint a »tündér testvérpárt« emlegettek. Ő, kinek kegyével még soha egyetlen férfi sem dicsekedhetett: ide jön, hogy várjon egy ismeretlen ifjut, ki sem rokona, sem barátja, de még csak ismerőse is alig; ez valóban

csodálatos volt, s a mi legkülönösebb, hogy most e perczben, a fa árnyékában állva, mindez eszébe jutott, nyugtalanná, habozóvá tette, s midőn kocsizörgést hallott, önkéntelen hátrahúzódott, be a bokrok közé, mik egészen elfedték alakját. Könnyen gördülő vörös kerekű kocsi közeledett az országuton, két gyönyörű telivér kancza által vontatva, a híres Szolcsányi istállóból; s a leeresztett fedelű kocsi belsejében két ifju férfi ült, vidám nevető arcukat megaranyozta a rájuk hulló napsugár; szivarjuk bodor füstje kékes karikában emelkedett fel a levegőben.

Thisbe nem mozdult helyéről addig, míg a kocsi zörgését hallá, mely nyilsebességgel robogott el előtte. Azután kilépett az utra, már csak a porfelleget láthatá, s gondolkozott: ki lehet ama másik ifju, kit Tristan mellett látott ülni, s kit az magával hozott, noha ő maga is majdnem idegen volt a Szolcsányi kastélyban. Aztán eltalálta kilétét: bizonynyal Lazas gróf, az iskolatárs. Lassu lépésben haladt hazafelé. Élénk csalódást érzett, hogy utja célzott tévesztett volt. Majdnem kedvetlenül nézett elébe a találkozásnak Tristánnal, ki - alkalmasint félve a falusi egyhangúság unalmától - társat és mulattatót hozott magával.

Hogy az idegen Tristánhoz hasonló csinos férfi volt, azt a robogó kocsi sebessége dacára is láthatá; majdnem jobban tetszett neki annál.

Ezalatt Tristan és társa berobogtak a kastély udvarára s a komornyik azonnal a grófnéhoz vezeté őket, ki egyedül volt a társalgási-teremben. Balázs nem mutatá magát.

A háziasszonyt meglepte Tristan szépsége, uri tartása, kellemes modora; de nem kevésbbé volt az ifju ő általa meglepetve. Mint fiatal fiu találkozott egyszer vele. Évek multak azóta s teljesen széteszlott még emléke is jőtevője nevének fejéből. Ma mint teljesen idegenek találkoztak. Szolcsányiné leirhatatlan bájos lénye, nőies kifejezésű arcza, s ragyogó szellemi tehetségei az első pillanatban mindenkire fölényt gyakoroltak, s megbűvölék. Ezt a hatást érezte a két ifju is.

- Isten hozott h a z a , - mondá, melegen nyujtva Tristánnak kezét Marie grófnő, s az hévvel szoritá ajkaihoz ezt a kedves kezét, mely őt, az idegent, mint hazatérőt üdvözlé.

- Áldott legyen ez édes szó, - mondá elbájolva s önkénytelen áradozással tekintve a nyájas szemekbe, mik őszinte örömmel függtek rajta. - Bár üdvözölhetném azt is, ki nekem atyám volt s kit oly gyakran megsirattam. A grófnő egy perczig lesüté szemeit, aztán gyorsan az idegenre emelte.

- Gróf Lazas Viktor - mondá bemutatva társát Tristan. - Engedelmet remélve, grófné, meghivtam őt pár napra, ki iskolatársam és barátom s Erdélyben fekvő birtokaira utazva, Páristól utitársam volt. Jól beszél nyelvünket.

- Helyesen tetted. Örülök, hogy utját félbenszakitva, itt pihenőt tart gróf Lazas - mondá az idegenhez fordulva Marie. - Boldogult férjemtől már hallék önről.

- Tristan biztosított a kegyed jóindulatáról grófné, különben nem mertem volna tenni.

- Ezért köszönettel tartozom neki - viszonzá nyájasan Marie s leültek.

- Hogy töltötték az utazás hosszú idejét? Az utolsó sürgönyt tőled Tristan Bécsből kaptam.

- Négy napot töltöttünk ott. Lazas még soha sem volt az osztrák fővárosban, s kedvéért én is tovább maradtam. Ki tudja, mikor megyek ismét oda; elhatározott szándékom Magyarországból most addig nem mozdulni, míg pályám majd el nem szólit.

Élénk hévvel mondá e szavakat s mig Marie arcza kellemes hatást fejezett ki, a francia gróf vonásain kétértelmű mosoly villant keresztül, egy sebes pillantást vetve a szép háziasszonyra, mi annak gyelmét nem kerülte ki.

- Kegyed ez állításban kételkedik? - kérdé hozzá fordulva.

- Én mindenben kételkedtem, grófné, mit a percz hatása alatt határoztunk s Tristan könnyen lelkesül.

Marie selymes barna bőrét rózsaszín pir borítá el e szavakra.

- Azt hiszem, Tristan már e határozattal indult haza - mondá habozva.

- És ezzel érkeztem meg. Lazasnak nincs igaza, ha a percz hatásának vesz nálam valamit. Én mindig mindenben meggondoltam teendőimet és soha semmiben sem szoktam változtatni, amit egyszer elmémbe vagy szívembe fogadtam.

- Elindulunk a szép egyenes uton, aztán »nyomot veszve« haladunk a lejtőn...

- Nem mindenki teszi ezt; vannak kivételek s én ezek egyike vagyok.

Gyors, élénk, szikrázó szóváltás volt ez a két ifju barát között; felhangzott és eltűnt, mint futó láng, mi köröszültör a legszükebb nyíláson, hogy rombolva száguldjon tova. Marie bámulva hallgatá és nézte őket. Mindkettő mosolygott, egyiken sem látszott élénkség vagy hév, szikrázó tréfa volt bár, de nyugodt külsővel, rejtett értelemmel, mi talán mélyebben hatolt le, mint azt egy harmadik sejteni bírta volna. Talán előérzet, mi mindkettőjük belsejében fogamzott, látva a szép érdekes háziasszonyt.

Hirtelen másról kezdtek egyszerre beszélni; Lazas nem kevésbé volt élénk, ügyes, értelmes társalgó, mint Tristan. Nagy utazásaik, tapasztalataik, gyorsan változó eszméik ritka élvezetet szereztek Szolcsányinének. Sajnálkozva pillantott a belépő Balázusra, ki szokott komoly arczával jelent meg s feszes, vizsgálódó modorával, komor szemével disharmoniát hozott a társaságba.

Marie bemutatá őket egymásnak.

Az ellen- vagy rokonszeny rendszeren kölcsönös. A két ifju majdnem egyszerre hideg, feszes lett Balázsszal szemben, ki hivatalos udvariassággal intézett hozzájuk kérdéseket: utjok, érkezésök s egyéb közönyös dolgok felől.

- Ha megengedi, grófné, - mondá helyét elhagyva Tristan - uti ruháinktól óhajtanánk megszabadulni.

Marie csengetett, mire a komornyik lépett be, nem kevesebb érdeklődéssel szemlélve Tristán, mint Balázs gróf, ki alig vette le róla szeméit. Az öreg szolga sokat hallott meghalt urától róla beszélni.

A cselédség már tudta, hogy új és hosszasabban időző lakója lesz az ujon érkezett fiatal grófban a kastélynak: érdekelte annak kiléte, egyénisége, s az ősz Márton bizonyos rokonszenyvel fogadta őt.

- Vezesse az urakat szobáikba! - mondá a grófné s az ifjak követék a komornyikot.

- Nos? - kérdék majdnem egyszerre egymástól a hátramaradottak. De arcuk előre elárulá a belsejökben érzett különböző hatást.

Marie vonásai ragyogók, örömteljesek, diadalmasak voltak, Balázsei sötétek, habozók, s észrevehető kellemetlen meglepetést mutattak.

- Én egészen olyannak találom Tristán, a mint képzelém - mondá Marie.

- Én is! - viszonzá kétértelmű jelentőséggel Balázs.

- Tehát egyikünk sem csalódott.

- Miután mindketten ugyanazt találtuk, a mit vártunk.

- Ennek örülök. Az első benyomásra sokat adok, s nem késem kimondani: Tristan teljesen megnyerte rokonszenvedésem, nemcsak külső tulajdonságai, hanem kellemes modora, szellem-
dus társalgása, s különösen azon bizonyos komolyság által is, mit gondolkozásmódjában
észlelek.

- Asszonyos elfogultság. Tristan érdekes ember; ez, ami hatott reád, s a többi minden nőnek
mellékes. Nem volt-e tőle szemtelenség, hogy ő maga is majdnem mint idegen jó ide, s még
vendéget is hoz magával.

- Ez nagyon erős kitétel, Balázs. Lazas gróf barátja Tristánnak, hazautazóba van Erdélybe s
miután együtt jöttek el Párisból és erre vitte utja - természetes, hogy itt pár napra kiszállt,
miért ne hívhatta volna őt meg Tristan?

- Mindjárt pár napra? - kérdé gúnyosan Balázs. - Ezt nevezem aztán tolakodásnak. Ki tudja,
miféle ember ez az idegen hangzású névvel bíró ur.

Marie kedvetlenül fordult el. Sógora gúnyos megjegyzései máskor is igen gyakran terhére
voltak, most kiállhatatlannak találta szavait.

E perczben Thisbe lépett a terembe.

- Megjöttök? - kérdé érdeklél. - Láttam, hogy ketten ültek a kocsiban, ki a másik? Tristán
rögtön megismertem; semmit sem változott.

Gyorsan beszélt testvérének, s Balázst nem vette észre, kinek arcán keserü bosszus kifejezés
röpiült át, látva a szórakozottságot maga s érdeket az ujonnan érkezők iránt.

- Lazas gróf a vendég neve, kit Tristan hozott; francia eredetű atyjáról, de anyja erdélyi
születésű s ő most oda utazik.

- Hol van Tristan? - kérdé körülhordva szeméit Thisbe s csak ekkor pillantva meg Balázst.

- Átöltözik - mondá a gróf, közelebb lépve hozzá, gúnyos hangon. - Ugy látszik, nagyon
érdekli kegyedet, Thisbe; még eleget élvezheti jelenlétét.

- Itt marad most folytonosan?

- Még erről nem beszéltünk - mondá Marie mosolyogva.

- Elég idő lesz még a jövőt elhatározni - folytatá az előbbi gúnyos hangon Balázs.

A leányka kedvetlenül arcczal ment az erkélyre, a nélkül, hogy Balázs grófra tekintett volna;
annak keserü hangja, éles megjegyzései mindig kellemetlenül hatottak reá.

- Így nem fogod őt magadhoz édesgetni - mondá halkán Marie, midőn maguk maradtak. - A
nők semmitől sem borzadnak jobban, mint ha folyvást bírálják s ellenőrzik tetteiket és szavai-
kat.

- Nyomorult szerelem az, mit édesgetés által kell előidézni.

- Fáradság nélkül még senki sem jutott ahhoz.

- Vannak kivételek. Például Tristan; veté ellen keserüséggel Balázs. Ő elmondhatja: »jöttem,
láttam, győztem«. Alig érkezik meg s mindkettőtök szívet megnyeri, a nélkül, hogy legkisebb
fáradtságába kerüljön.

- A rokonszenv és szerelem között még nagy különbség van.

- De rendesen azzal kezdődik emez.

- Nem mindig. Mily sok emberrel rokonszenvedünk s szeretünk csak e g y e t lehet!

- Legalább e g y s z e r r e !

- Ma nem lehet veled beszélni - mondá mosolyogva Marie. - Ezt a roszkedvet Tristan megérkezése idézte elő. És még is, Balázs, ha igazságos akarsz lenni, s komolyan meggondolod, mily igazságtalan vagy iránta: lehetetlen, hogy meghalt bátyádra gondolva, ne érezz lelki furdalást.

- Miért?

- Viseleted komlokegyenest ellenkezik az ő kívánatával.

- Soha sem hallám tőle azon óhajtást, hogy Tristán szeressem.

- De azt sem, hogy gyűlöld. Ha élne, határozottan rosszalaná szavaid és viseletedet. Ez ifju neki kedvence volt s nekem szeretetembe ajánlta, és én soha sem fogom ezt elfelejteni.

- Szerencsére, nem is esik ez nehezedre, mi után szerinted ő oly szeretetreméltó; csak ne menjen át más érzésbe ez a rokonszenv.

- Hagyjuk abba e meddő vitát - mondá végre türelmét veszve Marie; elhagyta helyét s követte testvérét az erkélyre, mig Balázs rossz kedvvel, haraggal vette kalapját s kisietett a terem ajtaján.

HARMADIK FEJEZET.

A két ifju vendég átöltözve, s megszabadulván poros uti ruháiktól, a parkba mentek. Karöltve sétáltak az ismeretlen utakon, s gyorsan bekalandozták az egész kertet, kellemes beszélgetéssel töltvén az időt.

- E hely lesz tehát ezentul otthonod - mondá a többek között Lazas.

- Nem ez, saját birtokom, mit mielőbb berendezek. Ide csak a hála köt, s azon meleg rokonszenv, mit a grófné iránt érzek.

- Légy óvatos - viszonzá igen komolyan Lazas; - te könnyen hevülsz, lelkesülő természet vagy, de azon kivételek közé tartozol, kiknél a láng soha sem lobog el. Ne ítélj ma még e házban senkiről, ne add rokonszenvedet senkinek, ha óvakodni akarsz a csalódástól, mi nálad rendszeren fájdalommal jár.

- Igaz - mondá elkomolyodva Tristan. - De itt nincs kockáztatva az, a mitől te jó indulatodban féltesz. E ház, e kert, ez uradalom tulajdonosnője Szolcsányi grófné, kit én ma másodszer látok, érett észszel, de már ismeretlenül is imádtam, leveleiből, férje leírásából, s most, midőn találkoztam vele, csak nagyobbodott, erősbödött ez a csodálat iránta: lehetne, maradhatna-e vele szemben valaki hidegen.

- Te sokkal fiatalabb vagy nála.

- Mit tesz ez?

- Ne engedd e rokonszenvet szerelemmé fejlődni.

- Az ő érdekében?

- Mindkettőtök érdekében. Az idősb nő és ifjabb férfi szerelme - rendszeren keserü véget ér.

- Erről ma még szó sem lehet.

- De nem állunk meg a mai napnál: mindenki a jövő felé siet. Ember, élet, események: mind feltartóztatlanul rohannak előre, s a valódi okos korán kiszámíthatja az eshetőségeket.

- Te pessimista vagy.

- Te pedig idealista a legnagyobb mértékben. Eddig kiegészítettük egymást; ezentul én nem leszek veled.

- Soha sem tettem még olyant, a mi megrovásra méltó lett volna, s mire megbánással gondolhatnék.

Pár perczig némán haladtak egymás mellett.

- Te egy fiatal leányról is beszéltél nekem, - kezdé újra Lazas - hol van ő; azt mondád: Marie grófné nevelte, a ki testvére neki.

- Atyáról. Anyjuk nem egy és ugyanaz volt, azért Thisbe sokkal gazdagabb nővérénél, mert anyja milliomos örökös nő volt.

- Tehát úgy nevezett »nagy parthie« - mondá futó gúnynyal Lazas. - Forgolódjál erősen körül, ez hasznodra lehet.

- Ha különben tetszik, megteszem.

- Soha sem láttad őt?

- Két év előtt egy napot töltöttünk együtt, akkor sógorával, az én gyámatyámmal Párisban.

- Szép?

- Inkább érdekes; testvéréhez szépségben nem hasonlítható; ez egy bájos asszony, fölruházva mindennel, a mi vonz.

- Marie grófné csodálatosan szép! Ezt el kell ismernem, s a mi ily külsőnél ritkaság, nem kevésbé eszes, kellemes és legkevésbé sem látszik tudni tulajdonságainak értékét.

- Hála istennek, hogy ezt elismered.

- Tagadtam-e annak, a mi igazán értékes, valaha becsét?

- Majdnem ezt kellett hinnem az előbb, midőn a grófné éveiről beszéltél.

- Veled szemben! Ő nála különben soha sem jön az tekintetbe. Nagy szépsége, tehetségei kivételt képeznek. Elismerem, hogy az oly egyéniségnél, mint ő, keveset jelent a k o r ; s nem mérhetjük meg őket a rendes mértékkel! De ha beleszeretnél, Tristan, nagy szerencsétlenség volna rád nézve ez érzélem...

Tristan vállat vont és nevetett. Lehajolt, hogy egy virágot szakítson, véletlenül egy teljes pompájában nyíló rózsza akadt kezébe.

- Nézd, - mondá barátja szemei elébe tartva a virágot - hasonlíthat-e az ily teljes pompájában lévő rózsához egy bimbót, mely még rejtve tartja nyílásának titkát. Lehet-e hasonlítani a keletkezést a teljes fejlettséghez? Amott hiszünk, itt már tudunk. Talán nem vonod kétségbe azon állításomat, hogy a vakhit csak azoknak való, kik nem bírhatják a tudást...

Lazas mosolyogva nézte barátját, kinek lelkesülését mindig csodálta, s poeticus hajlamát majdnem irigylé tőle. Annál is inkább nagy jelentőséggel bírt ez Tristánál, mert makacsul, változatlanul ragaszkodott mind ahhoz, mit egyszer szívébe, agyába fogadott. Nála tehát minden benyomás örökös volt.

Ismét némaság állt be közöttük, midőn a kastély udvarából terjedelmes hangu, élesen zugó harang csengése hangzott fel, az ebéd idejét jelző csengetyü, a távolabb kalandozókat visszahívni.

- Ez ebédet jelent - mondá Tristan, s visszafordultak.

- Kiállhatatlan nekem ez a Szolcsányi gróf - mondá Lazas. - Valami rejtett gyűlölete lehet ellenünk. Ugy társalkodott velünk, mintha terhére volna ittlétünk a - más házában.

- Talán ő akarta volna örökölni, a mit bátyja reám hagyott?

- Ez meglehet. Mindennek rugó ereje a pénz.

- Nem mindenkéül!

- Senkit sem szeretnék próbára tenni.

- Én pedig mindjárt tudnék állításod ellentéteül e g y e t felállítani.

- És ez?

- Te magad.

- Ki tudja, nem csalódnál-e? A próba teheti csak a mestert, vagy ismerteti meg a kontárt. Tolvajt szül az alkalom!

Lassu lépésben haladtak vissza a kastély felé, s a lépcsőknél már egy inas várt reájuk, kit keresésükre indított a komornyik. Fönt a teremben Balázs már élczelt elmaradásuk fölött.

- Nem francia udvariasság az, ha a vendég várakoztat magára, holott tudja az ebéd idejét.
- Talán messze voltak a kertben, midőn megszólalt a csengettyű - mondá Marie.
- Te mindenki számára találsz mentséget - viszonzá bosszankodva amaz.

Ekkor léptek be az ifjak s bemutatattván Thisbének, rögtön az ebédlőbe mentek. Lazas a háziasszonyt vezeté, Tristan a leánynak nyujtá karját.

- Emlékszik-e még reám? - kérdé Thisbe társától, menet közben.
- Ugyanezt kérdezhetném én kegyedtől, kár, hogy nem jutott eszünkbe próbára tenni emlékezetét, s egymást fölcserélve mutatni be magunkat.
- Ez hasztalan lett volna, már a kocsiban megismerém.
- Kegyed látott minket jönni?
- Egy perczre, a fák közül.
- És meg sem engedé, hogy üdvözljük?
- Megzavart, hogy önt várva egyedül: kettőjüket pillantám meg, ösztönszerűleg hátrahúzódtam a fák árnyékába, a bokrok sűrűjébe.
- És minket megfosztott a napsugártól.

Thisbe élénken elpirult. Szívéig hatott ez a fiatalos enyelgés, mint Tristánnak minden szava, mit az jelentőség nélkül, szokásból, de ellenállhatatlan bájjal ejtett ki. Ugy beszélt Thisbével, mintha gyermekkel enyelegne, s az minden szavát visszafojtott lélegzettel leste ajkairól, nagy keserűségére Balázsnak.

Az ebéd és az est kellemesen tünt tova.

A nappali meleget üde levegő váltotta fel, s az erkélyen ülve egymásután látták előbukkanni a csillagokat; apránként mult el az ég derengése, s nyájas szürkület önté el a vidéket.

Az év és a nap változásai mindig nagy hatással vannak a költői kedélyre, s mindannyiszor eszébe juttatják a harczot, fáradságot, mi az élethez van kötve s miben mindnyájunknak meg kell halni. Tristan is hallgatagon szemlélte a nap haldoklását, midőn annak fénye lassanként elveszett a homály ködében; kis időre elnémult, s gondolkozva függeszté szemeit a szürkületbe burkolt hegyek kétes és mysticus körrajzaira.

- Kár, hogy valaki nem énekel vagy birja a zene valamely hangszerét közülünk - mondá Lazas. - Az ilyen este a művészet ünneplésére való.

Balázs nyugtalan mozdulatot tett helyén.

- Thisbe nagyon szépen énekel - mondá Marie. E kijelentéstől tartott Szolcsányi gróf.
- De nem mindig van kedve ahhoz - mondá gyorsan.
- Nagyon szépen kérjük arra - mondá Lazas. - Nincs lélekemelőbb és meghatóbb, mint szép estalkonyon bájos női ének.

Thisbe egy perczig habozott.

- Bár nem rendelkezem azzal, a mit kegyed óhajt hallani - viszonzá szerény bájjal, - de megkísérlem, hogy énekemmel szórakozást nyujtsak a társaságnak. Maradjanak mindnyájan itt, én a terembe megyek, hol a zongora áll, de csak úgy éneklek, ha senki sem jön velem.

E parancs alkalmasint Balázs miatt mondatott, ki félig felemelkedett helyéről, s ajkába harapva ült le ismét.

- A zongoráig sem szabad kísérni? - kérde Lazas.

- Az ajtóig sem! Ha éneklek, legörömeztőbb vagyok egyedül.

Lazas meghajtá magát s Thisbe eltűnt az ajtóban, s nemsokára felhangzott tiszta, szabatos, csengő hangja, mi az est szürkületének bájos meleget és ragyogó fényt kölcsönzött, magasabb vagy mélyebb változataival, s az ujon érkezett ifjakknál, kik ma először hallák énekét, valódi elragadtatást idézett elő.

Igy mult el Tristan leendő otthonában az első est, mi majdnem teljesen eloszlata keblében ama belső nyugtalanságot, mivel a sutáni uradalomba érkezett s bátorításul Lazas Viktort hozta magával.

NEGYEDIK FEJEZET.

Marie grófnő nappali szobája a kastély keleti részén feküdt, ablakai a hegyekre néztek, s egyik oldalajtaja a könyvtárba nyílt, hol ő több időt töltött, mint öltöző vagy társalgási termében.

Nagy kedvelője volt minden olvasmányának, de különösen bölcsé, mi sem érdekesebb, sem keserűvé nem tette őt; tanult belőle, a nélkül, hogy nőiességét elvesztette volna.

Egész élete csendben, elégedettségben folyt le, a csalódást nem ismeré. Az élet hányattatásai, a sors csapásai távol maradtak tőle; azon kevesek közé tartozott, kikről azt szokták mondani, jó csillagzat alatt született, a szerencse istenasszonya ült bölcsőjénél, az kísérte őt élete útjára. Az első csapás, mi sujtá, férje halála volt. Sokáig nem birt vigasztalódni fölötte. Ezentul teljes szeretetét Thisbére ruházta, kit gyermekeként szeretett, nevelt; s ő okozta, hogy soha sem sóvárgott gyermek után, mi sajátja lett volna. Azon vonzalom, mit sokkal ifjabb testvére iránt érzett, kárpótolta neki ezt a hiányt is, s minden irányban teljesen elégedett lévén, egyedüli és legfőbb vágya az volt, hogy testvérét annak szive szerint kiházassítsa.

A leányka azonban nagy mértékben különbözött a rendes korabeli társnéktől. Folytonosan egyöntetű kedélye, mi sem csapongó jó kedvig nem tudott emelkedni, sem pedig szomorú, levert soha sem volt, mély szívet takart, bensőségteljes érzelmeket, melyeket a világ hiúságával nem lehetett volna kielégíteni. Sem pénz, sem fény, sem hitvány hiúságok nem vakíták őt a jövőre nézve, s méltó testvére volt Mariénak, és méltó növendéke, ki őt oly szellemben nevelte, mi nem ingadozó alapra fekteté jövőjét, hanem határozott irányt adott neki az élet útjaira, mik rendesen sok tövissel, kevés virággal vannak meghintve. Ez volt egyik oka, hogy Thisbe nem tudta magát elhatározni azon lépésre, mit Balázs türelmetlenül kívánt tőle. Az ifju Szolcsányi minden tekintetben megfelelő parthie lett volna neki, de udvarlása nem talált szívében visszhangra, s csak gyengédsége tiltá, hogy ezt már rég meg nem mondá neki; és az, hogy hitte, miként nővére nem lenne ellene e házasságnak. Talán megváltozom érzelmeimben iránta, gondolá olykor, talán még megszeretem őt. Reményt nem adok neki, de nem is fosztom meg teljesen őt attól; ha idősebb leendek, meglehet, hogy másként érzek, másként gondolkodom... Mint a legtöbb ember, ő is csak saját szempontjából ítél; nem gondolva meg, hogy e dologban két ember egyénisége jött kérdésbe, még pedig igen veszélyes természeté; mert Balázs gróf, egyike volt a legsötétebb, leggyülölködőbb jellemekeknek. Hogy Marie grófnő valóban kívánta-e ez összeköttetést mostoha testvére és sógora között, azt senki sem tudta volna elhatározni, de Balázs meg volt arról győződve, s Thisbe is hitte; bár az soha egy szóval sem fejezett ki ez irányban határozott óhajtást. Csak az mutatá jóindulatát e frigyre nézve, hogy sógora majdnem naponként a sutáni kastélyban időzött, s naponként Marie hívta őt meg oda két órányira fekvő birtokáról.

Hogy évek óta egy titkos gondolat foglalkoztatá őt Thisbére nézve, azt nem közlé senkivel. Egyszer évek előtt férjével beszélt arról, hogy Tristán testvérével össze kellene házasítani, ha rokonszenvre vagy szerelemre ébrednének egymás iránt, s férjénél ez a terv visszhangra talált.

Csáthy Tristan szegény, de előkelő szülők sarja volt, kiknek grófi rangjok teher lehetett szegénységökben; de fiokat igyekeztek nevéhez méltóan nevelni, s utolsó pénzüket gyermekük képeztetésére adták. A szerencse kedvezett nekik, Szolcsányi gróf megszerette a szép és eszes gyermeket, s midőn annak előbb atyja, utóbb hirtelen anyja is meghalt: felfogadta, nevelteté s vagyont hagyott reá. Marie grófnő csak mint fejletlen ifjut látta a most már férfivá lett Tristán, mint igen fiatal asszony; s bár rokonszenves volt az akkor neki: keveset törődött vele; de később a távolból figyelemre gerjedt iránta.

Férjének kedvence volt, sokat beszélt róla, s ő végre egyszer találkozott vele, mint tizen-nyolcz éves ifjuval, és igaznak találta férje állításait. Ő is vonzalmat érzett iránta, s ekkor gondolt először arra, hogy testvérét, ki gyermek leányka volt még azon időben, feleségül hozzáadja, talán kerülni óhajtván ezáltal a Balázsszal való összeköttetést.

Tristan is gyakran gondolt e találkozásra; mindig melegen, elragadtatással; de nem a kis Thisbére aranyhajával, nefelejts szemeivel, hanem a magas, kifejezésteljes arczu Marie grófnőre; kiről ábrándozott, álmodott, s bár oly távol képzelé őt magától, mint az isten anyját, Máriát, s oly imádattal gondolt reá, mint arra: de nem tudta feledni. Gyermekes szerelmet érzett iránta, mi az évek folytán komoly imádatba ment át különösen akkor, midőn az levelezésbe állt vele, s e levelekből annak lelkét ismerni tanulta. Sok év után így érkezett most haza uj otthonába, mit Szolcsányi Imre kegyéből mondhatott annak, s melyen kívül nem volt a földön semmije. Majdnem félve a találkozástól, s elragadtatva a fogadtatástól, boldognak, büszkének érzé magát, hogy Marie grófnő társaságában lehet. Thisbe látása semmi hatással sem volt reá, s bármint figyelmezteté is annak szépségére, kellemére, tehetségeire Lazas, a leányka rá nézve a sutáni kastélyban csak a második személy lehetett; teljesen átengedé őt Lazasnak, ki észrevehető érdeket mutatott iránta.

Tristan megérkezte után következő nap reggelén nappali szobájában ült Marie grófnő, midőn az inas Tristan grófot jelenté, ki beszélni óhajt vele.

- Jöjjön, mondá az örvendve, s elhagyta helyét és önkénytelen melegséggel ment pár lépést elébe, kezét nyújtani neki.

- Nemde, ügyeidről akarsz beszélni, kérdé nyájasan, s leülteté, és leült vele szemben. Az ablakon betörő napsugár sötét szőke hajára szállt, bearanyozá nemes kifejezésü arczának olajszinü bőrét, mi az őszi baraczk pelyhes hamvával látszott e világításban birni, és Tristan szemeit megkápráztatá.

- Nem ügyeimről, grófné - viszonzá észrevehető elfogultsággal az ifju, s hangja érzelmei árjában reszketett. - A hála hozott ide, hogy megköszönjem önnek a kegyes fogadtatást, melyben engem idegent részesített, s hogy megmondjam, miként éltem, vérem lábaihoz teszem; rendelkezék velem tetszése szerint...

- A hála - mondá majdnem megdöbbenve azon kifejezéstől Marie, mi az ifju szeméből reá lövellt. - Mondd inkább: a jó indulat, ragaszkodás vagy vonzalom; mert háládat nem fogadhatom el, miután nincsen arra érdemem. A mi jó környeztet, s a mi jó a jövőben vár reád, azt nem nekem, hanem férjemnek köszönöd; azon nemesszivü férfinak, ki éltében nem tett mást, mint jót és áldásost; fájdalom, hogy nem érheté meg jóságának gyümölcsét, s nem hallhatja az elismerés szavait, mi boldoggá tenné őt.

- Igaz - viszonzá elkomolyodva Tristan; de tegyük fel, hogy ideérkezve, kegyed hidegen, hivatalos formában fogadott volna, és szivessége csak annyira terjedt volna irántam, a mennyit férje emléke követelt! Tegyük fel ezt grófné, és hasonlitsuk össze azon angyali jósággal, mit nyújtott nekem: aztán mondja meg, mit érezhetek én kegyed iránt?...

- Sokkal nagyobb érdemet tulajdonítasz nekem Tristan, mint valóban kellene, - mondá biborszinü arczczal Marie, mi újra és újra megpirult az ifju szemének a hatásától.

- Ne folytassa szavait, grófné, ne mondja, hogy ez csak kötelesség volt férje iránt - kiáltá hévvel Tristan; - ha ezt mondja, fájdalmat okoz, s megfosztja varázsától azon elragadtatást, mit tegnap óta érzek az ön kegyei felett. Nem kötelességnek, rokonszenvenek bátorkodtam fogadtatásomat tartani.

- Abban nem is kételkedhetel...

- Erősen ragaszkodom is e hithez, boldoggá tesz annak tudata.
- És most beszéljünk jövődről - mondá Marie. Birtokod teljesen készen felszerelve vár. Rándulj át s tekintsd meg, talán barátod, Lazas gróf is óhajtja látni otthonod.
- Csak félig tartom azt annak, grófné, ha nem vagyok szerénytelen, az igazinak Sutánt fogom tekinteni. Szabadjon magamat e házhoz tartozónak hinni, melyhez gondolatban soha sem voltam idegen.
- Ez az én óhajtásom is.
- Mily halkan mondja ezt kegyed, mintha neheze érnék szavait kiejteni.
- Elfogult vagyok. Félek, hogy többet vársz e falusi magánytól, mint amit az s a mi társaságunk képes lesz nyújtani. Te zajos helyeken, a nagyvilágban éltél, s a falusi magány sok költőiséggel bír bár, de nagyon egyhangu.
- Ez a költőiség az, mi bájt kölcsönöz neki. Szerintem csak az fut a zaj és változatosság után, ki a világot nem ismeri.
- Így kimondtad önmagadra az ítéletet, huszonhat évvel még nem ismerhetjük a világot.
- De lehet sejtelmünk arról, s ez a sejtelem nálam elbátortalanító. Kis gyermekkorom óta egyik főtulajdonságom az állhatatosság, ragaszkodom a végletekig mindahhoz, a mit egyszer szerettem, s a világ ismeretlensége nem vonz, a titokteljes megzavar. Nem vágyom élettapasztalással birni. A szív melegsége, a kedély világa, pár jó barát, csendes költői magány előttem az élet eszményképe; ez minden, a mi után sovárgok.
- És mégis fogsz csalódnni, s mégis meg fogod nyerni az élettapasztalást. Ki volna az e földön, a ki elmondhatná: engem megkimélt az élet, ma is úgy érzek, úgy gondolkozom, mint huszonhat éves koromban! Én legalább ilyet nem ismerek, nem hiszek létezni!
- Egykor fog ilyet ismerni grófné - engem!
- Ne bizd el magad Tristan - mondá hévvel Marie. - Ne hivd ki a sorsot. Fiatalos remény, lelkesült bizalom ez, melynek melegét könnyen megdermeszti a váratlanul jövő rideg szél. Az élet tavaszán minden tündöklök előttünk, minden fényárban uszik, de elérkezik az élet ősze, s ekkor egymásután hullanak le virágaink.
- Nem bánthat a világ, ha távol maradok tőle.
- Minden embernek van egy kis világa; gyakran ott éri a csapás, hol legérzékenyebb a szív.
- Igaz! - mondá elkomolyodva az ifju, nem a szavaktól, hanem a hang rezgő komolyságától, melynek mélysége szívéig hatott, s balsejtelem rezgé át lényét.

Pár perczig mindketten elnémultak, belső sejtelem, egy távolból jövő hang, talán a jövő jóslatteljes szava emelkedett fel lelkökben. Egy titokzatos sóhajtás hullámozott át lényükön, a terem napfényes levegőjén, Tristan viruló arcán, Marie mély pillantásu szemében, mely egy pillanatra az ifju tekintetével találkozott, s megreszketteté mindkettőjüket.

Miért?

Ki magyarázhatná meg azon villanyos hatást, mit a tudománynak sikerült valamennyire megmagyarázni a természetben, de senki sem ismeri azt egész valójában az emberi testben, a szívben, mely csak egyetlen hangra felel, csak egyetlen érzésre ad visszhangot, s ez a szerelem! Hogyan, miként, mi okból, mily módon keletkezik az? Ki tudná megmondani. Mag nélkül kel ki, fogamzás nélkül ébred életre. Pillanat szüli lételetét, ápolás nélkül nő nagyra; hatalmasabb mindennél. Ki merne mérkőzni vele?...

- Lazast érdekelni fogja birtokom - kezdé kissé erőltetett hangon Tristan, felvéve a beszéd elejtett fonálát; - s még ma átrándulunk oda.
 - Ez nagyon szükséges. Előre értesíteni fogom az öreg tisztet meneteledről, ki várva-várja urát. Régi és hű hivatalnok ez. Férjem legjobb embere volt, azért tette őt Iváandra, hogy segítségedre legyen.
 - Minden lépten uj és uj kegyről győződöm meg - mondá helyét elhagyva Tristan, hálás hangon. Félek, hogy sohasem fogom tudni azt meghálálni.
 - Fél óra előtt ajánlottál v a l a m i t nekem cserében - mondá enyelegve Marie.
 - Életemet! Ujra lábaihoz teszem azt - viszonzá hévvel Tristan.
 - Elfogadom. Légy meggyőződve, hogy élted és jövőd a n y a i kezekben lesz - mondá kissé bizonytalan hangon Szolcsányiné, mert az ifju szemében sötét láng türelmetlen kifejezése lobbant fel az anyai szóra.
 - Nem anyai gondoskodást kérek én - mondá kitörve - hanem barátnői szívet.
 - Nevezd, aminek akarod; az érzés mindig ugyanaz marad.
- Tristan majdnem hidegen hajtá meg magát. - Nem tartóztatom tovább, grófné, bár kérni akartam, hogy a könyvtárt megtekinthessem, melynek kincseiről sokat hallék.
- Lépj be - viszonzá Marie, a könyvtár nyitott ajtajára mutatva. - Örömmel látlak ott bármikor; e helyen mindig jó társaságban leendesz: használd azt fel, a mily gyakran csak teheted.
 - Más kijárás is van onnét?...
 - A hosszú terem tulsó oldalán, nyitva van mindig az ajtó s a folyosóra vezet. Jöhetsz, mehetsz a könyvtárba, a mikor akarsz; én a legtöbbször nem is fogom azt megtudni, bár közvetlen közelemben van e terem.
 - Használni fogom engedelmét - viszonzá Tristan, s a könyvtárba vezető ajtón eltűnt. Marie elmélyedve tekintett utána, aztán visszaült helyére. Ki tudja, miről gondolkodott.

ÖTÖDIK FEJEZET.

A könyvtár hosszú, tágas terem volt, kétfelől a falak mellett magas szekrényekkel, a közép hosszúságú tért asztal foglalta el, mely mellett sűrűn egymás közelében, karszékek álltak.

Tristan ezek egyikén foglalt helyet, s a nélkül, hogy valamely könyvet vett volna kezébe, gondolatokba mélyedve ült; majd a magas boltozatu, freskókkal diszelgő falakat, s goth ablakokat szemlélé. Nem érzett kedvet az olvasásra; e perczen jobban érdekelte az ismeretlen hely, s azon párbeszéd, mit Marievel folytatott, s mi még egyszer szóról-szóra áthullázmzott emlékezetében.

Ő azon idealisták közé tartozott, kik mindent tizszeresen fokozva látnak s képzelnek. Jó és rossz, egyforma élénk befolyással van rájuk, s a mi történik velük, azt rendesen képzeletük egészíti ki; az emeli fel, vagy hangolja le kedélyüket, s Tristan e perczen élénk elfogultságot, szomorúságot érzett; majdnem reményt veszve gondolt ama párbeszédre, mit a grófnéval folytatott, a nélkül, hogy tudta volna tulajdonképen, mit várt, miben csalódott, s miben nem felelt az meg kívánatának. Meleg kedélye a legkisebb hidegségre vagy tartózkodásra lehangolódott, s ő szívének teljes hevével közeledett Mariehoz, kiről legifjabb éveitől soha sem hallott dicséretnél egyebet; s kit briliánsabbnak talált mindannál, a mit valaha hallott róla.

Észet, szépséget, kitünőséget várt nála, s mindezt a legbájosabb kellemmel párosulva találta. Az első perczen szívvel-lélekkal övé volt, s alig birta türelmetlenségét legyőzni, mig ezt meg is mondhatta neki... Most, miután megtörtént, nemét az elégedetlenségnek érzé. Nem tudta eléggé jól kifejezni, a mit mondani akart, gondolá; vagy Marie nem fogadta azt úgy - mint a hogy ő várta, óhajtotta volna. Nyájjas, barátságos volt, de bája s szépsége nélkülözte azon meleg árnyalatot, azon kifejezést, mely vonásain ülni szokott; valami mesterkéltnyugalmat, tartózkodást vett észre rajta, a mi fájt neki, s minek most szüntelenül magyarázatát kereste.

- Terhére vagyok - mondá, majdnem főnhangon folytatva gondolatait. - Igyekszik megszabadulni tőlem, azért küld birtokomra: de hát miért? Mit talál rajtam, a mi kellemetlen neki, a mi nem elégíti ki várakozását, a mi végett óhajtja távozásomat. Jó, megyek! ma átrándulok, holnap áthurczolkodom: de gyakori vendége leszek Sutánnak, mert nem volna erőm hosszabb ideig távol lenni tőle. Érezte, hogy e perczen nem képes semmi olvasmányhoz fogni, s távozni akart; épen felemelkedett helyéről, midőn Balázs lépett a terembe.

- Maradj egy rövid ideig - mondá az neki: - veled akartam beszélni, kerestelek.

- Szolgálatodra állok.

- Mikor veszed át birtokodat?

- Ma még, épen induló félben valék, hogy fogatni menjek, s Lazast hívjam magammal.

- Mért nem engem? Ha bátyám élne, ő vezetett volna be házádba, birtokod területére. Most én vagyok hivatva erre, miért nem gondoltál reám?

- Marie grófnővel elvégezvén mindent, nem tartottam szükségesnek téged terhelni.

Balázs sötét kifejezésű arczán kétértelmű mosoly röpiült keresztül.

- Remélem, jó barátok leszünk - mondá, fürkészve függesztvén szemét az ifjura.

- Legfőbb óhajtásom ez - viszonzá nyiltszivüen Tristan; bár nem nagy lelkesülést érzett Balázs iránt, de a mit mondott - igaz volt.

- Tehát együtt megyünk.

- A legnagyobb készséggel, de Lazast is hívom, óhajtanám neki megmutatni jövőd lakásomat.
- Természetesen. Azonban még egy kérdést kell hozzád intéznem. Ki fogja birtokodat kezelni, ha te távozol?
- Távozzom? kérdé csodálkozva Tristan.
- Marie azt mondá nekem, te a technikát végezve, építési pályára készülsz.
- E miatt nem kell folytonosan távol lennem, s egyelőre nem is szándékozom megkezdeni pályámat.
- Én pedig az ellenkezőt tanácslom. Ki haladni, emelkedni akar, annak minden elmulasztott nap, sőt óra, veszteség.
- Majd gondolkozom erről - viszonzá Tristan, kellemetlenül érintve e második sürgetés által a távozásra. A grófné csak birtokára küldé mielőbb. Balázs már onnét is el akarta üzni! Ez nem várt keserűség volt érző szívének, s önkénytelen az jutott eszébe, ha pártfogója, Imre gróf élne
- minden másként volna.
- Ugy menjünk - mondá Balázs s elhagyva a könyvtárt, ő az istállókba, Tristan Lazast fölkeresni ment.

Nem sokára kocsira ültek, s röpülve haladtak Ivánd felé.

A két birtok alig egy óra távolságra feküdt egymástól, s amaz Sutánnak mintegy határát képezte. Egykor az uradalomhoz tartozott, később más birtokába ment, aztán visszavásárolta Imre gróf. Fiatal erdő választá el az uradalomtól és a kastélytól; remek ut, felséges fasor vezetett oda.

A természet teljes virágzásban volt, illatozott, nyílt, hajtott, nőtt minden. Május volt, midőn legillatosb a természet, legüdébb, zamatosb a lég, s e nap, melyen először vette át Tristan birtokát, egyike volt a legbájosabb napoknak.

Önkénytelen enyhült e haladás alatt szívében a keserűség. A természet szépsége csendesítőleg hatott reá. A könyvtárban majdnem kedvet érzett lemondani birtokáról, s távozni ismét örökre; most újra örült, hogy e helyen fog lakni, itt lesz otthona, s örömteljesen tekintett körül, midőn az udvarra érve, megpillantá az izlésteljes modorban épített kis villát, körülte az árnyékos platánokat, távolabb a kertet, s azontul az ujonnan épített izlésteljes istállókat.

- Ez szép hely - mondá a franczia, - nemcsak a gond és izlés látszik itt, hanem a villa is kies fekvésű. Jó izlésű ember választhatta e helyet.

- Nagyon szép! - kiáltott fel örvendezve Tristan, s az elősiető öreg gazdasági tisztnek, ki látható jó indulattal fogadá új urát, kit e napon először látott, s kinek Balázs őt bemutatá, kifejezte tetszését, elismerését, e gond és izlés fölött, mit talált.

Előbb kívül néztek meg mindent, aztán a szobákba mentek. A garçonlakás eszményképe volt e kis nyájas hely. Nem hiányzott abból semmi, nem maradt kívánni való Tristan számára; s ő nem állhatta meg, hogy Balázstól meg ne kérdezze, ki rendezte be e helyet...

- Valóban nem tudom - viszonzá, homlokát kissé összeránczolva Szolcsányi a belső kellemetlen érzelmektől, Urbán felelhet erre, s az ősz hivatalnokhoz fordult.

- A butorokat még a boldogult gróf hozatta, de a méltóságos grófné rendeztette el azokat; órákat töltöttek itt a kisasszonnyal.

Tristan arcját meleg pirosság önté el e szavakra, de Balázs sietett azt onnét elüzni.

- A falu egyhangúságában minden apróság tréfát csinál, s Marie és Thisbe mindent megragadnak, a mi szórakoztatja őket, mutatja e berendezés gondossága.

- Nagy hálával tartozom nekik, bár miből eredt is szivességük - viszonzá hidegen Tristan, kinek Balázs rosszakaratu hangja nem kerülte el figyelmét.

Lazas önkénytelenül elmosolyodott.

Szobáról szobára mentek. A lakás tágas ebédlőből, két háló-szoba, dohányzó- és nappali teremből állt, miből kis, egy ablakos dolgozószoba nyílt; íróasztal, kisdud könyvtár s néhány székek, egy chaiselongue és kerek asztallal, mi teljesen összhangzatban volt egymással, izlés, stílus és hivatásra nézve.

A nappali terem asztalán sévresi edényben nagy virág-bokréta állt.

- Ön köttette ezt, Urbán ur? - kérde az öreghez fordulva nyájasan Tristan.

- Nem gróf ur, a méltóságos grófné küldte azt ma reggel Sutánról; alig egy órája, hogy ide helyeztem.

Balázs ajkába harapott, s a fiatal házi ur nem állhatta meg, hogy futó diadalmas pillantást ne vessen rá, kiről már önkénytelen tisztában volt, hogy - ellensége.

- Ezt nevezem én kedves fogadtatásnak - mondá Lazas, s a bokrétához lépve, kihuzott abból egy szálat és gomblyukába tűzte...

Midőn minden megvolt tekintve, a konyhahelyiségek, cselédházak, pinczék és istállók s az idő előre haladt, Balázs indulásra szólítá fel az ifjakat. A gazdaságot holnap tekintjük meg, mondá Urbánnak.

- Holnap átveszem birtokom, s véglegesen ide jövök a házba - mondá Tristan a gazdatisztnek.
- Gondoskodjék kérem, hogy legyen mit enni, másod magammal érkezem.

Azután visszahajtottak Sutánra, s megérkezve oda, a kertben találták a hölgyeket.

- El vagyok ragadtatva, grófné - mondá, Marie kezét ajkaihoz vonva Tristan, - nem találok szavakat hálám kifejezésére a fölött, a mit Ivádon találtam.

- Meg vagy elégedve? - kérde Marie.

- Ujra ismétlem, el vagyok ragadtatva! Holnap a kedves kis háznak már lakója leendek.

- Már holnap - kérde Thisbe, kit Balázs mindenkép el akart foglalni, de ki folyvást a többiek társalgására hallgatott.

- Ha megengedik, gyakori látogatójuk leszek - viszonzá Tristan.

- A mig itt maradsz - mondá Balázs.

- Természetesen, a távolság áthághatatlanul eltávolít. Azonban egyelőre nem szándékozom távozni.

E szavakat oly határozottan ejté ki az ifju, hogy a többiek nem értvén a vonatkozást, csodálkozva néztek reá, mig Balázs majdnem dühvel viszonzá pillantását.

- Ennek örülök - mondá vidáman Thisbe. - Az ujdonság varázsa egyideig mulattatni fogja önt s én ajánlkozom, hogy az ismeretlen vidéken e szép évszakban, vezetője s tolmácsa legyenek.

Tristan majdnem hivatalosan hajtá meg magát. Ő azon kevesek egyike volt, kik nem tudtak tettetni, s önkénytelen átfutott pillantása Marien, ki félre fordított fejjel haladt mellettük.

Hosszu ideig járkáltak a kertben, aztán ebédelni hívta őket az evés idejét jelző harang; felérkezve a nagyterembe, a plébánost találták ott, kit Marie grófné szintén meghívott ebédre, s ki az új földesúr, Tristan egészségére emelte poharát, annak Ivádon hosszú és kellemes tartózkodást kívánva.

Az ebéd utáni est vidáman mult el, s midőn szétoszlott a társaság, Tristan szokatlan ébernek és izgatottnak érezvén magát, fölszólítja Lazast, hogy tegyenek egy fordulót a parkban s élvezzék a gyönyörű holdvilágos nyári estét.

A francia rögtön vállalkozott. Szivarozva járkáltak a virágok között, s a napi eseményekről beszélgetve, gyorsan telt az idő, míg egyes csillagok föltünése az égen mutató, hogy éjjelen rég túl haladt az éj.

- Egy kérésem van hozzád Viktor - mondá, mielőtt visszatértek a kastélyba, Tristan, észrevehető zavarral.

- Beszélj.

- Add nekem azon szál virágot, mi gomblyukadban van, s mit Ivádon tüztél oda.

Lazas meglepetten nézett reá.

- Te most, ha levetkezel, eldobod, nincs értéke előtted, nekem pedig drága az, mert...

Elakadt. Lazas kihuzta helyéről a virágot.

- Mert Marietől származik, mondá, átnyujtva Tristánnak; de észrevehetően elkomolyodva. - Kivánom, hogy e virág ne a gyorsan keletkezett érzés symboluma legyen. Alig pár óra előtt üde, viruló volt, s nézd, mily hervadtan csüggeszti le most fejét.

- Az én szívemben mindig üde és viruló leend az, viszonzá lelkesülten Tristan. Lazas nem felelt, hallgatva érkeztek az emeletre s némán szorítva kezét, kiki szobájába vonult.

HATODIK FEJEZET.

A következő nap fényes hajnallal kezdte meg futását, s az ég oly tiszta volt, hogy sehol a láthatáron egyetlen homályos foltot sem lehetett észrevenni.

Magasztos csillogásban terült a napsütötte táj Tristan szemei előtt, ki elhagyva ágyát, a nyitott ablakhoz ment, hogy a felséges reggelt üdvözölje.

Inasának előtte való este megrendelte, hogy ismét podgyászoljon össze, mert Ivándra mennek, s ő örömmel köszönté a gyönyörű napot, melynek fényénél vonul be új birtokába.

Az ablaknál állt és ábrándozott...

Azon határozott feltétellel jött ide, hogy mihelyt birtokát átveszi s a legsürgősebb teendőket végzi Ivándon, ismét távozik, hogy választott pályáján mielőbb gyakorlati tért nyerjen. Most nem gondolt arra többé. Egy ideig Sután közelében maradni, ez volt legfőbb óhajta, minél többet, gyakrabban látni Mariet, vele lehetni, ez volt, amit a jövőtől kért, óhajtott és remélt.

Huszonhat évvel nem szoktunk arra törekedni, hogy vágyainkat legyőzzük; s Tristan huszonhat éves volt és még sohasem szeretett...

Elragadtatással fogadta ezt az érzést! És miért is küzdött volna ellene? Egyetlen ok sem volt reá, hogy ne adja át magát teljesen e bűbajos mánornak, mi mint a hangzatos hullám rezgett át lényén, s nemcsak szívét, hanem eszét is megragadta. Nála az első még most hatalmasabb volt e másodiknál, s ha elméje megszólalt volna is szive ellen, az nem hallgatott volna reá.

Az előtte terülő vidék hasonlított az ő belsejéhez. Ugyanazon fény, azon meleg környezte őt, mint a minőt szívében érzett, mintha az egész természet bejött volna hozzá, nyüzsgő életével, üde lehelletével, harmatos szelével, s minden a szerelemről beszélt neki, kívül és belül.

Lemegyek - gondolá - szűk nekem ez az ablaknyílás. Befutom a kertet, erdőt, mezőt, had örüljön velem a természet a keblemben lévő új szülöttnek, jobban tudok ott lent a völgy zöld ölében gondolni azon nagy, szép, pompás virágra, mely e talajon virul, s melynek látásától megrészegültem...

Gyorsan felöltözött s a kertbe ment; azt hitte, még mindenki alszik, de nagy meglepetéssel látta Thisbét szemközt jönni a főkertész háza felől, ő tehát már korábban elhagyta a kastélyt.

A leányka arczát biborpir önté el a nem várt találkozásra, s örvendve köszönté Tristán.

- Kétségbe kell vonnom, hogy más pályára készül, mint a gazdaságira - mondá mosolyogva - csak a gazdának van joga és kedve ily korán kelni.

- És kegyed?

- Nekem ez régi szokásom. Talán »aranyat ohajtok lelni« a régi közmondás szerint. De gyermekéveimtől kezdve imádtam a harmatos reggelt.

- Honnét jön? látom, hogy már visszatérőben van.

- A kertészházból. Ott van nekem egy ismerősöm, velem egy idős, a főkertész leánya, a szép Borbála. Együtt nevelkedtünk, Marie megengedé neki, hogy tanóráimban részt vegyen.

- Majd megismertet kegyed engem ezzel a »szép Borbálával«, nemde grófnő?

- Szivesen. Különösen hangzik, ha mondom, és még is úgy van, Borbála oly művelt, mint bármely előkelő leány, s nagyon szellemes.

- Ennek örvendek. A műveltség, ész, mindennekfelett többet ér a szépségnél, mi vonz, leköt egy perczre, de szellemi tehetségek nélkül - csak igen rövid időre bir hatalommal fölöttünk.

- Nem minden férfi beszél így.

- Nem mondja, de titkon így gondolkozik mind; legalább az eszes férfiak így; együgyüekről nem beszélek.

- Tovább megy, vagy visszatér velem? - kérdé Thisbe.

- Azonnal visszatérek a kastélyhoz, csak egy rövid fordulattal futok körül a parkban.

- Menjünk együtt, mondá, megfordulva Thisbe, mely ajánlat önkénytelen felleget vont az ifju homlokára, de nyájasan meghajtá magát, bár örömebb lett volna egedül.

Együtt indultak a reggeli sétára a harmatos bokrok között, magas fák sötét árnyékában, hova itt-ott csillogva tört be a napsugár fénye, s levélről levélre szállt, mintha enyelegni akart volna velök.

- Már régen van itt a főkertész alkalmazva, ha leánya együtt tanult kegyeddel? - kérdé Tristan, miután néhány perczig némán haladtak.

- Kis gyermek volt, midőn idejöttek. Sógorom nagyon szerette a főkertészt, bár csodálatos természetü ember, s azt hiszem, kevés helyen lett volna maradása.

- Miért?

- Komor, szóval, szavait megméri, midőn beszél, mintha félne többet mondani, mint a mi okvetlen szükséges; de kötelességét hajszalra teljesíti. Szigorú, soha sem néz el senkinek semmit, önmaga iránt is kiméretlen, zord; leánya soha sem látta őt nevetni, majdnem retteg tőle, s mi is elkerüljük őt, ha csak lehet.

- Felesége is itt van?

- Özvegy volt, midőn Sutánra jött, és soha sem beszél a multról. Borbála azt sem tudja, ki volt anyja, megtiltá neki, hogy arról kérdezősködjék, még leánynevét sem ismeri anyjának, sem halála körülményeit; már azon is kételkedik: nem él-e anyja valahol, talán elhagyta atyját s ezért gyűlöli és adja ki halottnak.

- Ez különös.

- Csodálatos. Gyakran beszéltünk erről sógorom életében; ő titkot vélt rejteni e mogorva hallgatagság alatt; de soha sem tudakozódott iránta. Ugyis hasztalan lett volna, mert Tirus, a főkertész, nem beszél, csak annyit, mennyi okvetlen szükséges.

E társalgás közben messze jutottak a kert utjain, s feltűnt előttük a kertészlak, melynek ajtajában most is ott állt Borbála s kezéből szemei fölött ernyőt csinálva, szemlélte a közeledőket.

- Már ismét itt vagyok - mondá nevetve Thisbe, mialatt Borbála udvariasan köszönté Tristant.

- Ivánd ura? - kérdé tiszteletteljesen tekintve az ifjura, ki figyelmesen vizsgálá őt. Thisbe elbeszélése érdeket gerjesztett benne úgy a leány, mint atyja iránt.

- Ó! - viszonzá a kértett. - Rólad beszéltünk az egész uton, büszke lehetsz reá, a mit mondtam rólad a grófnak.

- A grófnő mindig kegyes irántam - viszonzá a kertészleány könnyü főhajtással, mialatt szeme vizsgálódva futott át Tristan alakján, ki sok mindenfélét olvasott e pillantásból.

- Ha tudom, hogy kegyes lesz gróf ur ma ide belépni, egy szép bokkrétát kötöttem volna számára üdvözlétem jeléül - mondá gyorsan, de észrevehető kimérten, meggondoltan ejtve ki minden szavát. - Így csak azon két bokkrétára hivatkozom, miket tegnap Marie grófné rendeltére kötöttem s ő maga vitt át Iváandra.

- Hogyan, a grófné? - kérdé meglepetve s örvendő hangon Tristan, az öreg tiszt azt mondá, nekem: egy lovásztól küldték át innét azokat.

- Ugy rosszul tettem, hogy elárultam a titkot - mondá zavarral Borbála. - Kérem, ne említse a grófné előtt.

- Kegyed művésznő a bokréta kötésben - viszonzá Tristan, felelet nélkül hagyva a leány kérelmét.

- Születésem óta virágok között nevedtem, ezek legjobb ismerőseim...

Még néhány szót váltottak együtt, azután Thisbe és Tristan tovább mentek.

- Igaza van grófné - mondá az ifju, még egyszer vissza tekintve a tornác felé, hol Borbála alakját körülfolyva a napsugaraktól még láthatá; nagyon szép leány Marie grófné védencze s modorán látszik, hogy jobb nevelésben részesült, mint sorsa megkívánta volna; minden szava elárulja, hogy eszes.

- Nemde? És mégis nagyon szomorú jövője van. E helyről soha sem távozhatik, atyja oldalánál kell majd megvénülnie, ki, mint mondtam, a mogorva kedélytelenség mintaképe.

- Szegény leány. Talán jobb lett volna, ha lelke sötétségben marad, s igényei nem fejlődtek volna a nevelés által.

- Lehetetlen, hogy a szellemtelenség s tudatlanság boldogítson.

- Némely körülményben igen. Például, mit fog kezdeni Borbála így, ha árván marad, míg tudatlanságában az első paraszt suhanczhoz férjhez ment volna.

- Nevelőnő lehet, vagy társalkodónő, csinosan zongoráz, énekel, s mindenről lehet vele társalogni.

Lassanként megkerülték a park terét, majd egyik, majd másik fordulaton állva meg, honnét a kilátás festői képet tárt elébök. Thisbe kellemmel, folyékonyan társalgott, megmagyarázta társának a vidéken szétszórt falvak fekvését, elmondá, kik laknak a távol és közelben, mely családokkal jönnek össze, kikkel társalognak majd Tristan; s volt modorában valami különös kellem, melegség, nőies báj, ami a kedélyre hatott, s majdnem mint idegenek indulva e sétára, úgy tértek vissza a kastélyba, mint régi ismerősök.

Tristan akaratlanul megvallá magának, hogy bár kedvtelenül indult Thisbével a reggeli kirándulásra, kellemes időt töltött társaságában, s föltűnt neki, hogy Marie tekintete mily élénk örömet fejezett ki, midőn együtt látta őket visszatérni a reggelihez, hol ekkorra már mindhárman összegyűltek, a grófné, Balázs és Lazas.

Szolcsányi gróf még hidegebb és feszesebb volt iránta, mint az előtte való napon, mi észrevehetőleg kellemetlenül hatott az egész társaságra. Volt valami Balázs megjelenésében és modorában, a mi dermesztőleg hatott mindenkire, s ez most még sokkal nagyobb mérveket öltött, mint rendesen. Marie tudta, hogy az féltékenységből ered, s ez élénken nyugtalanítá őt Tristan miatt.

Mielőtt reggeli után szétoszlott a társaság, Tristan tudatta a háziasszonynyal azon tervét, hogy egy óra múlva áthordozkodik Lazással együtt Iváandra, de az estét, engedelmeivel, Sutánon töltik.

- Miért már ma? - kérde a grófné - itt épen úgy itthon vagy, mint amott.

- Még soha sem voltam sajátomban - mondá mosolyogva Tristan, s ez valami új nekem a mi vonz. A hányszor csak hiszem, hogy nem leendek terhére grófné, átjövök, nem távolság az, a mi e két birtokot elválasztja, gyalog vagy lóháton egyformán rövid az idejövétel.

- Ebédelj velünk.

- Már megrendeltem az ebédet - viszonzá nevetve Tristan, köszönetül meghajtván magát. Lazasnak ma garçon-ebéddel kell megelégedni, de holnap kegyes engedelmével átjövünk.

Vidáman csevegtek s vidáman vettek az indulásnál bucsut. Mindenki nagyon elégedettnek, majdnem boldognak látszott, kivéve Balázst, ki legtöbbszörre Lazassal beszélt vagy hallgatott, türelmetlenül látszott várni, hogy az ifjak elhagyják Sutánt, s visszatérjen a régi nyugalom és egyhanguság, melynek, mint hitte, csak az ő jelenléte adott életet.

Elhatározta, hogy az nap még komolyan beszél Thisbével, kiről boszankodva látta, mily őszinte, nyájas modorban bánik Tristánnal s mily meleg bucsut vett tőle, midőn az távozott.

- A nap folytán, vagy holnap reggel meglátogatjuk új háztartásában, Marieval - kiáltá utánna, midőn a fogat a két ifjuval megindult. Tristan mélyen levette kalapját ez ígért köszönetül.

Midőn a kocsikirobogott, Thisbe fölfutott a lépcsőkön, s Balázsnak lehetetlen volt észre nem vennie, hogy kerüli vele az egyedülletet, a miért rögtön heves szemrehányásokat is tett Marie-nak, ki rendes, szelid, nyájas modorával igyekezett őt megnyugtatni. Bár aggódva gondolt azon harczra, ha Thisbe Tristánnak nyujtaná kezét; ki összehasonlíthatatlanul érdekesb, kellemesb, tetszetősb volt sógoránál. Egészen azon férfiak közé tartozott, kik fiatal leányoknak eszményképei lehetnek a szerelemben; s titkon ő maga is inkább óhajtá a meleg kedélyü, rokonszenves Tristán testvére férjéül, mint a gazdag, sötét kedélyü, olykor a durvaságig fellobbanó Balázst, kinek féltékenységi kitörései vészthozók lehetnének a házasságban...

- Ma még beszélek vele - mondá sötéten Szolcsányi gróf Marienak, ki élénk megdöbbenéssel hallá ez elhatározást. - Mondja meg Thisbe tartalék nélkül, mit érez irántam, meguntam már e hosszú bizonytalanságot. Akarom tudni határozatát. Vagy, vagy! E kétség örültté tesz.

HETEDIK FEJEZET.

Az ifjak vidáman, jó kedvvel érkeztek Ivándra, hol az öreg Urbán várta őket; ma már nem egyedül, hanem csinos, értelmes fiával, ki Tristánnal egykoru lehetett.

- Bemutatom méltóságodnak fiamat, mondá az öreg gazdatiszt, ki jelenleg gyakornok mellettem, miután elvégezte gazdasági tanulmányait.

Tristan néhány barátságos szót váltott vele, aztán szobáiba vonult vendégével.

- Majdnem jobban szeretem, hogy itt vagyunk - mondá Lazas. - A milyen elragadó Sutánon a női társaság, oly visszataszító Balázs. Félek, Tristan, hogy ezzel az emberrel nem fog simán lefolyni dolgod a jövőben.

- Mi összeütközésünk lehetne?

- Thisbe, kit Marie grófnő neked szánt nőül. Balázs pedig szerelmes bele, s reszket a féltékenységtől, ha csak beszélsz is a leánynyal.

- Nyugodt lehet, viszonzá elkomolyodva Tristan. Én sohasem fogok nősülni, ha csak...

- Nos, miért hagytad félbe mondatodat?

- Ha csak a leghőbb szerelemből nem...

- Thisbe bájos feleség lenne, nekem nagyon tetszik.

- Nem tudnám szeretni; más izlésem, más fogalmaim vannak nekem a nőről, kinek szívemet adnám; ő hozzám képest nagyon is gyermek még.

- Nem tulságos romanticusan gondolkozol-e? Gyakran vettem észre nálad efféle hajlamot. Idő előtt komolynak és korosnak képzeled magad.

- Romanticusnak nevezed azt, ha valaki szeretni óhajtja, a kit egy egész életre magához csatol?

- Nem kell ily merészen állítani fel azt a kérdést; s nem kell, hogy tulkövetelők legyünk a női tulajdonságokra nézve. A rendkívüli nők rendszeren nem ütik meg a feleség kellékeinek mértékét; nagyon ritkák - és ilyet kívánva magunknak - majdnem követelők vagyunk.

- Azért nem szándékozom én házasodni.

- A legtöbb férfi ezt állítja huszonhat éves korában.

Tristan vállat vont, nem felelt; s apró tárgyainak kipakolásához fogott, miket nem bizott inasára, s szanaszét elrakta szobájában, mialatt Lazas gróf szivarozott, s majd másik tárva levő ablakhoz állva, élvezettel szemlélé a szép vidéket.

- Kinek a birtoka a sutáni uradalom? - kérdé a többek között - Szolcsányi birtok, vagy a grófnőé?

- Teljesen az özvegy tulajdona. Ő volt a gazdagabb a házasfelek között, Szolcsányi Imrének Ivádon kívül, mit nekem hagyott, még csak egy ehhez hasonló birtoka volt, mindegyik ezer hold, ez, mint amaz, mit jelenleg még Marie bir, később Balázs vagy gyermekei fogják örökölni.

- Igy Thisbe nagy parthie, ha testvééréhez hasonló vagyonnal bir.

- Nagyon gazdag mostohatestvérek, sokkal gazdagabb mint Marie, s nem tudom, ha nem egyik főoka-e ez Balázs szerelmének.

- A mai világban minden valószínű, ámbar Balázs oly lázas ingerültségben van Thisbe közelében mindig, hogy nem hinném erre képesnek őt, ha nem szeretné.

- Meglehet, - viszonzá mosolyogva Tristan - higyjük mindenkiről a legjobbat.

- Ugy vettem észre, téged nem szeret, - folytatá Lazas - s azt hiszem, kettős rugója van ez ellenszenvnek. Az egyik Thisbe, kinél vetélytársának tart, a másik, ha nem csalódom, az iváncsi birtok, mit bátyja neked hagyva, ő attól elesett.

- Ez valószínű.

- Mi vitte Imre grófot arra, hogy téged tegyen örökösévé?

- Alkalmasint, mert nem volt gyermeke, s engem, mint fiát szeretett és neveltetett. Ő és atyám együtt voltak katona-intézetben, később egy és ugyanazon ezrednél szolgáltak, s midőn atyám megházasodott, Szolcsányi Imre volt a násznagy az esküvőnél, s nekem keresztatyám. Midőn szüleim meghaltak, tizenkét éves voltam, szegény fiu, nem bírtam mással, mint jóhangzásu névvel, mi édes-kevés, sőt teher, ha vagyunk nincs, ekkor ő nagylelkűen felfogadott; s új házas lévén, nem vett magához, hanem elhelyezett egy intézetben, hol hat évet tölték, veled együtt Drezdában; később, mint tudod, Párisba mentünk.

- Számtalanszor beszélünk már együtt multadról, gyermekéveidről, de mindezekről még sohasem szóltál. Most már értem Balázs gyűlöletét, s Marie grófné meleg rokonszenvét irántad; ki, nem akarva érdemeidből semmit levonni, alkalmasint férje emlékét tiszteli benned. A gróf irántad érzett szeretetét is átültette neje szívébe.

Tristan arcát feltűnő halványosság önté el ez odavetett megjegyzésre; elfordult a beszélőtől, ki féloldalt titkon pillantott reá, s ajkait futó, kétértelmű mosoly környezé. Aztán más dolgokról beszéltek.

Később kocsira ülve, bejárták a határt, s meggyőződtek, hogy bár a birtok nem nagy, de a legjobban van felszerelve, berendezve, tekintélyes értéket képvisel. Este a legjobb kedvben ültek asztalhoz, hogy teljes garçoni fesztelenséggel ebédeljenek, s éjjél elmúlt, midőn jó éjszakát mondvá egymásnak, a legjobb hangulatban mentek aludni...

Nap nap után mult, s kivéve rövid látogatásokat, vagy futó találkozást, a két barát keveset jött össze a hölgyekkel, kik az utóbbi napokban látogatásokat tettek a vidéken, mely alkalommal Balázs kísérte őket, ki már számtalanszor elhatározta, hogy Thisbével beszélni fog, ha lecsendesült; de mindig halasztotta, valami balsejtelem tartóztatta őt, bár alig kételkedett, hogy a leány »igent« mond.

Az ifjak, ha átrándultak gyalog vagy kocsin Sutánra, Tristan majdnem mindig megállt pár percze Borbálával beszélgetni, ki egyet-mást elmondott neki a grófnéról, mikor látta őket, merre tették reggeli sétájokat stb., de magokkal a hölgyekkel ritkán találkozott; végre majdnem úgy tűnt föl neki, hogy azok gyakori látogatásaik által kerülnek vele és Lazassal az összejövétel.

Ez eleinte meglepte őt, később elszomorítá; a franczia észrevette, hogy jó kedve csökkent, nemébe a hallgatagságnak esett, s finom találékonysága rögtön tudtára adta az okot is, honnét e levertség ered. Ő maga is neheztelt, hogy oly ritkán láthatta Thisbét, kit nemzetének teljes lelkesedésével csodált.

- Nekem már nem sokára távoznom kell erről a szép helyről, - mondá egy napon Tristánnak - tudod mit tanácsolok neked: jöjj velem pár hétre Erdélybe s onnét én ismét visszakísérlek ide.

E gondolat élénk örömet okozott Tristánnak; nyomasztólag hatott rá Szolcsányiék viselete, majdnem az illedelmi formákkal ellentétesnek találta, hogy ily módon kerülik őt, kit a meghalt Imre gróf családja tagjául fogadott, s különösen Marie grófnőtől esett ez neki rosszul, kit egészen másformának vélt, mint a minőnek e viselet után talált.

- Jó, - mondá Lazasnak - veled megyek. Erdélyt nem ismerem, sőt Magyarországot sem, érdekel az utazás, csak arra kérlek, maradj még pár napig, hogy ne távozzunk bucsu nélkül a grófnéktól, kik, mint tudod, pár napra a fővárosba utaztak.

Kitűzték a napot az indulásra, s az előtte való délutánt, hogy átrándulnak Sutánra.

Borus, esős reggel volt; a láthatár végéig minden felhőkben uszott, midőn elérkezett a kitűzött nap, Lazas a rendesnél hosszabban időzött szobájában, míg Tristan a nedves kavicsokon sétálgatott a ház előtti kis kertben, szemügyre véve minden egyes fát, bokrot a csillogó cseppek tündöklésében, mik reszketve ültek az erősen gőzölgő leveleken.

Csalódottnak érezte magát, azon kellemes reménnyel szemben, melylyel ideérkeztekor kecsegtetően terült előtte a jövő. Ő családot remélt itt találni, azon szeretet következtében, mivel Imre gróf elárasztá őt, s mit méltán várhatott annak családjától. A szürke ég, az alatt uszó felhők majdnem fájdalmasan hatottak reá; oly mély gondolatokba volt merülve, hogy alig vette észre, miként a kert tágra nyílt kapuján lovász léptetett be, Sutánról jöve, s levelet adva át neki Marie grófnőtől.

Izgatottan tépte le annak borítékát s a következőket olvasá:

»Kedves Tristan!

Sajnálom, hogy oly régen nem láttalak, jöjj át kérlek ma a reggeli órákban - egyedül.

Marie.«

Rögtön szobájába sietett. Szive kéjben, örömben ujongott, pár percz alatt feledve volt a napok óta kinzó keserüség s a következő szavakat veté papírosra válaszul:

»El vagyok ragadtatva parancsától, grófné, egy óra mulva Sutánon leszek.

Tristan.«

E felelettel nyargalt el a lovász, s egy óra mulva ő maga is fogatán ült, Lazast kérve, hogy ez alkalommal ne kísérje őt, miután Szolcsányiné így kívánja.

Gyakran oly reményeknek adjuk át magunkat, miket, ha jól és komolyan meggondolnánk, teljesíthetetleneknek tartva, még jogosultságát is kellene tagadnunk annak, a mit kecsegtető színekben látunk felénk tárulni.

Igy volt Tristan is, mikor Sután felé haladásában találgatá Marie hívásának okát. Bizonytalan, de kellemes reménnyel látta feltűnni a kastély tornyait, a park gőzölgő fáit, mik a nedves levegőben erős kipárolgással árasztották el a levegőt, s a magas, sárga rézkerítésnek kapuját, melyen zajos robogással röpült be a lépcsők elé. Azonnal a grófné termeibe vezették, hol az pár pillanat mulva megjelent, de az ifju kissé elfogult lett a grófné komoly, majdnem szomorú arczával szemben, melyen észrevehető feszültség, nyugtalanság látszott.

- Régen nem láttalak, - mondá, - melegen nyujtva kezét az ifjunak, s talán legjobban teszem, ha őszintén megmondom, hogy készakarva kerültem veled a találkozást.

- Kénytelen voltam ezt észrevenni.

- Ülünk le. Halld az okot is, ami arra kényszerített, talán jobban fog esni, ha megtudod, hogy nem hidegség, nem szeretetlenségből eredt e viselet részemről irántad, kit én már csak férjem emléke miatt is, majdnem fiaimnak tekintek.

Tristan élénk, türelmetlen, tiltakozó mozdulatot tett, majdnem kínos kifejezés ült arcán, mi nem kerülé el a beszélő figyelmét.

- Kellemetlen, zajos napjaim voltak az utolsó héten - folytatá nyugodtan, de nemével az elfogultságnak a grófné, - tudod, hogy Balázs régóta udvarol Thisbének, pár nap előtt megkérte kezét s - kosarat kapott.

Tristan hallgatott. Arcán semmiféle változás nem mutatkozott, közönyös volt reá nézve ez a történet.

Marie grófné vonásain csalódás látszott e néma nyugalom láttára.

- Nem érdekelnek szavaim? - kérdé kedvetlenségét szavakba öntve.

- El vagyok ragadtatva, hogy újra hallom hangját, mit oly soká nélkülözni kellett, a történet új és érdekes előttem...

- Nem vetted észre Balázs udvarlását?

- Ez irányban nagyon kevésé vagyok találékony. Lazas figyelmeztetett egyszer Balázs érzelmeire, s megvalloam én azt hittem, ez a vonzalom kölcsönös.

- Csalódtál - folytatá mind nagyobb elfogultsággal Marie az ifju szemeinek tekintetétől, - hugom majdnem ellenszenvvel viseltetik iránta. Jelenlegi elhatározása is ezt mutatja.

Pár pillanatnyi csend állt be, a grófné e viseletre s szavakra majdnem zavarban volt a fölött, a mit Tristannak még mondani akart.

Az ifju feszülten leste ajkáról a szavakat.

- Balázs magánkívül volt dühében e nem várt feleletre. Okát kereste e visszautasításnak s esztelen haragjában arra a gondolatra jött, miként ez az ok - te vagy!

- Én? - kérdé meglepve Tristan, ki a felhókból esett alá e nem várt szavakra. - Megfoghatatlan képzelgés...

- Mindegy, ő ezt hiszi, ismerve sötét jellemét, félek, hogy nem hagyja ezt boszúlatlan, összeütközést keres veled, minek rossz következtései lehetnek.

- Mit parancsol grófné, hogy tegyek?

- Azért hivattalak, hogy tudodra adjam, miként nemcsak kérlek, de határozottan kívánom, hogy ma még utazzál el, s pár hónapig maradj távol, míg Balázs oktalan szenvedélye lecsillapul.

- Holnap akartunk Lazással elutazni Erdélybe, most a kegyed szavai következtében - itthon maradok.

- Tristan...

- Bocsánatot kérek grófné, kívánjon bármit. Felajánlottam önnek éltem, véretem, lábaihoz tettem minden órát, de becsületesem, ez az enyém, ezzel én rendelkezem, s megfutván Balázs elől, méltán gyávnak hihetne ő, és bárki a ki ezt a történetet hallaná.

- Téves felfogás.

- De teljes jogosultsággal birna ezen körülmények között. Semmiféle összeütközésünk nincs, nem volt s nem lehet e dolog miatt Balázsszal; de ha neki tetszik pert kezdeni velem, szolgálatára állok, még azt sem tagadom, hogy Thisbe grófnő elhatározását helyeslem.

- Nem örömet láttad volna e házasságot?

- Balázst jelleménél fogva nem tartom olyannak, ki nejét boldoggá tudná tenni.

- Csak ez az ok?

- Csak ez! - viszonzá csodálkozva Tristan, a jelentőségteljes hang fölött, mivel a grófnő kérdését kiejtő.

Marie a szőnyeg koczkáira függeszté szemeit.

- Akkor sem teljesíted kérelmemet, ha tudatom veled, hogy ez forró óhajtásom nekem, hogy - rettegek - miattad, mondá halkán, mintha attól félné, hogy az ifju meghallja szavait, kitől pedig határozott feleletet várt, s kinek arcát az örömmel élénk pirja önté el.

- Akkor sem grófné - viszonzá remegő hangon. - Nincs körülmény, melyben ezt tehetném, s erős reményem van, hogy kegyed meg fog engem érteni.

- Csalódot. A keresett veszélyt én fiatalos feltűnni vágyásnak tartom; sem érteni azt, sem lelkesülni nem tudok érte.

- Ez elnevezés nem illik arra a mit elhatároztam, míg ha megfutnék Balázs haragja elől, méltán magamra vonnám a gyávaság gyanuját.

- Ki előtt?

- Önmagam, Balázs és kegyed előtt grófné, kinek vonzalmát talán nem valék szerencsés megnyerhetni, de becsülésére mostanig jogom van.

- Még egy kérésem van, vagy inkább kérdésem hozzád - folytatá még nagyobb elfogultsággal Marie, miután látta, hogy hiába vitatkoznék az ifjuval. - Ugy teszem ezt, mint helyemben tette volna férjem s mint...

Gyorsan elhallgatott, azt a szót, mi másodszer ajkain lebegett e beszélgetés alatt, most nem merte kiejteni.

- Rendelkezzék velem, tegye azt feltétlenül, ne hivatkozzék sem mire, - vágott közbe gyorsan Tristan, kezeit kérően téve össze.

- Mielőtt boldogult férjem meghalt, - mondá akadozva Marie - gyakran beszélünk együtt egy dologról, mi mindkettőnknek kedve n c z t e r v é t képezé.

Tristan arcán félelmes nyugtalanság látszott.

- Jövődre nézve! Óhajtottuk, hogy vagyondod átvétele után rövid időn megházasodjál, s a m e n y a s s z o n y t is kiválasztottuk gondolatban számodra...

- Mielőtt pályámnak csak kezdetén is volnék?

- A nőülés még senkit sem korlátozott pályáján való előhaladásában, s ez azok közül való lenne, mely csak elősegitené a jövő sikerét.

Tristan vonásain mély, komoly, fájdalmas kifejezés tükrözé magát, arcza észrevehető halovány lett, s elhagyta helyét.

- E második terv kivitele, még az elsőnél is lehetetlenebb rám nézve grófné, miután elhatároztam, hogy soha sem fogok házasodni - mondá igen komolyan.

Marie nem merte folytatni szavait. Még semmi határozottat sem mondott, csak általánosságban beszélt, név kiejtése nélkül; még nem compromittálta védenczét, kit Tristánnak ajánlani akart, s az ifju fájdalmas tekintete, bus kinos kifejezésü pillantása elhallgattatták, önkéntelen elfordítá annak arczáról szemeit...

- Már távozol? - kérdé tőle halkán, elfogultan.

- Jobbnak tartom távozni, mint folytatni e társalgást, mi rám nézve kin, s kegyednek legalább is kellemetlen lehet.

Némán fogtak kezét, az ifju ajkaihoz szoritá azt, s midőn kihaladt a teremből, lépteinek sulya mutatá a belső terhet, mit magával vitt onnét, hova oly meleg szivvel, csapongó reménnyel érkezett...

NYOLCZADIK FEJEZET.

Szolcsányi grófné egyedül maradva, kezébe hajtá fejét; az erély, nyugalom, miket vendége jelenlétében megőrzött, most teljesen elhagyta őt. Lehetetlen volt észre nem venni a benyomást, mit Tristánra tett, kit a legmagasabb fokig lelkesülni tudó, ábrándozó természetnek tartott; s percnyi lelkesülésnek, talán szeszélynek hitte, a mit az iránta érezhetett, és a legnagyobb igyekezettel óhajtá mielőbb elfojtani, s Thisbét adni neki nőül, kiről tudta, hogy vonzalommal viseltetett már két év előtt, midőn Párisban találkoztak, iránta. Azt is tudta, hogy ez az újabb találkozás és a gyakori együttlét alatt növekedett.

Egykor Balázst szánta testvérenek férjéül, kit ha nem is tartott azon férfiunak, ki teljesen boldoggá tehetné nejét, de látva állhatatos szerelmét Thisbe iránt, ismerve szenvedélyes, olykor a durvaságig menő, de mint hitte, tiszta feddhetlen, becsületes jellemét, nem kételkedett, hogy e házasság által nővére biztos révbe jutand.

Most megtörténvén a szakadás, látván Thisbe határozott ellenszenvét a házasság iránt, legalább azt óhajtá, hogy megmentse sógora boszujától Tristán, ki ellen gyanuja annak fordult, egyszersmind tisztába akart jönni az ifju érzelmeivel, félve kitenni nővérét a csalódásnak, ki fiatalos hévvel álmodozott az ifjuról. A mitől tartott, igaznak bizonyult.

Tristan soha sem fogja Thisbét nőül venni - gondolá, s gyorsan hozzá tette, de soha se tudja meg, hogy mi és ki állt utjában azon boldogságnak, mitől testvére oly sokat remélt. Ne idegenítse el még a gyanu sem Thisbét tőle, kit gyermekeként nevelt, s nemcsak testvéri, de forró, feláldozó anyai szívvvel szeretett. Mit tegyen most? Ez volt a kérdés, a min Tristan távozta után tünődött. Tudva, hogy Balázs haragját semmi sem csillapíthatja le, az ifjut pedig a távozásra rá nem veheti, Lazashoz kötötte reményét, bizott benne, hogy ez meg fogja érteni aggodalmait s ajánl neki egy módot, utat, mely által a kérdés szerencsésen megoldatik.

Mély tünődéséből Thisbe jövelele riasztá fel.

- Tristant láttam távozni a kastélyból, - mondá élénken a leány - miért jött, miért sietett haza? Valamely dolgotok volt együtt?
- Utazni készül Lazassal a napokban, s némi felvilágosítást kért tőlem a birtok berendezésére nézve, mielőtt elindul. Ez hozta ide.
- Miért nem marasztád reggelire?
- Vendégét egyedül hagyta.
- Nem jönnek át délután?
- Mi megyünk Ivándra. Óhajtom lakva látni a házat, melyet én rendezék be, mióta Tristan ott van, még nem valék oda át.
- Ez pompás gondolat!
- Örülsz neki?
- Tristan társaságában mindig boldog vagyok, ő nemcsak eszes, művelt és mulatságos, hanem azon férfiak közé tartozik, kik...
- Nos kik?
- Kiknek közelében felmelegsünk s oly jótékony légkör vesz körül, melyet elhagyván, ridegnek találjuk az életet.

- Ez nagyon meleg ítélet, Thisbe, félek, hogy nem pusztán az észből ered.

- Nem szabadna hozzá csatlakozni a szivnek? Mi leányok ritkán szoktunk csupán észszel itélni.

- De amannak lelkesülését féken kell tartanunk, nehogy káros pártra keljen ennek okossága ellen.

- Te mondd ezt Marie? - mondá testvére karjaiba vetve magát Thisbe - te, kinek minden helyzetben, minden alkalommal szíve beszél? Minden tanodban követni igyekeztelek; ez az egy, hol érzem, miként csupán teoriában oktatsz, míg szíved azon nagy kincs, minek birtokában oly gazdag vagy, egészen mást mondana a praxis terén.

- Ne vitatkozzunk e fölött, - viszonzá majdnem türelmetlenül Marie - mert érezte, hogy Thisbének igaza van. Ugy sem győzhetnök meg egymást. A te korod a lelkesülés, remény, bizalom, az enyém a tapasztalatok árán szerzett óvatosság. Higyj nekem. Minden fellobbanó szenvedélyünket legalább is ellenőriznünk kell, addig, míg az nem lesz urrá fölöttünk.

- És ha már hatalmában vagyunk? - kérdé enyelegve Thisbe. - Ha nem tűr engedetlenséget, ha magával ragadja valónkat, s nem hagyja még csillapítani sem szenvedélyét?...

- Ez örület, ilyennek soha sem szabad átadni magunkat. Még akkor sem, ha a sikerben teljesen biztosak vagyunk.

- Igazad van - mondá a leány elkomolyodva s vissza huzódott testvérétől és égő arczára tapasztá kezeit. - A siker mindig kétséges, semmiben sem lehetünk biztosak e földön. Intő példa erre Balázs esete, ki kétségtelennek tartá a z t, a mi még valószínű sem volt és soha sem nyert tőlem arra reményt!...

Tristan ezalatt komoly gondolatokkal robogott Ivánd felé, nagy csalódást érzett azon remény fölött, mi őt egy óra előtt Sután felé vezette, majdnem bánta, hogy Marie hívásának oly gyorsan engedett, s oly gyorsan kellett attól megválnia.

Lazas rögtön látta arczán a változást, midőn megérkezve a szobába lépett.

- Kellemetlenség ért? - kérdé tőle.

- Több annál! Sulyos csapás. Váratlanul jött - elszédített.

És valóban szédülve nyugtatá arczát kezeibe, melyek erősen reszkettek, szeme nedves fényben uszott.

- Nem közölheted velem?

- Nem! Vannak dolgok, miket soha sem szabad ajkunkra vennünk.

- Ez azok közé tartozik?

- A legridegebb mérvben. Ne kérdezz, ne vigasztalj, mindkét fáradság hasztalan volna...

Lazas hallgatott. Érezte, hogy jobb ha egyedül hagyja őt, kalapját vette és távozott.

Végig haladva a kerten, az erdőbe lépett, mely közvetlenül szögeltt amazzal, s elvezetett Sutánig, utközben megjelölve a határt, de folytatólag huzódva tovább, egészen a főkertész házáig, mely már nem volt a parkban, s nem is egészen bent az erdőben.

Csendes léptekben, gondolkozva, cél nélkül haladt előre, midőn pár lépésnyire tul a határon Borbálával találkozott, ki nagy, mezei virágokból kötött bokrétát tartott kezében.

- Egyikünknek meg kell fordulni, hogy együtt mehessünk; mondá enyelgve Lazas, aki nagy méltányolója volt Borbála szépségének: kívánja kisasszony, hogy én tegyem azt?

- Kérem arra gróf ur. Nem szándékoztam volna különben még visszatérni, de időm lejárt, ma vasárnap van, s atyám e napon korábban akar ebédelni.

- Hány órákor?

- Pontban tizenkettőkor.

- Ugy sietni kell, mert délfelé jár az idő.

- Valóban? - kérde megijedve a leány - atyám pedig nagyon türelmetlen és szigorú.

- Mindig ily mogorva volt ő?

- Nem emlékszem másként reá. Sietve haladtak Sután felé egymás mellett, Borbála kellemesen csevegett, s Lazas, ki nem tudta, hogy az mily állásán felőli jó nevelésben részesült: gyakran csodálkozott modorán, eszén és megjegyzésein.

- Kegyednek ahhoz képest a mit tud, s a minek következtében sokkal nagyobb igényei lehetnek: igen egyhangú élete lehet Sutánon.

- El vagyok foglalva, aztán szabad időmet Thisbe grófnővel töltöm, ki naponként felkeres, vagy én megyek a kastélyba, a mit azonban atyám kevésbé szeret.

- Mi kifogása van ellene?

- Nem tudom, de ha észreveszi, hogy oda indulok, sohasem mulasztja el, hogy ne figyelmeztessen, miként ő róla ne beszéljek. Sem életmódja, sem szokásai, foglalkozása vagy szavairól nem akarja, hogy valaki tudjon. Ez különös jellemvonása volt neki mindig: azt hiszem, ha lehetne, úgy élne mint Diogenes.

- Embergyülölő?

- Nem. Soha sem beszél senki ellen. Nem említi, hogy csalódott, vagy hogy valaki rosszul bánt vele. Untatja őt minden érintkezés, majdnem retteg, ha a grófné hivatja, vagy jelentést kell nála valamiről tenni. Írásban tudatja legtöbbször kérelmét vagy a park szükségleteit, s olykor általam.

- Majdnem arra a gondolatra jöhetnék, hogy valamely bű, gond vagy teher nyomja lelkét...

A leány meglepetve kapta fel fejét. Ugy látszott, ez még soha sem jutott eszébe, s most megdöbbsé. Bű, gond, teher, suttogó önkéntelenül; aztán elhallgatott, könnyű halványság önté el rózsaszínű bőrét, bánta, hogy többet beszélt atyjáról, mint sejté, hogy az szerette volna.

- Azt nem hiszem - mondá gyorsan, észrevéve, hogy társa szemei vizsgálódva függnék rajta. - Itt tölté fél életét, titka nem lehet, mert azt lehetetlen lett volna elrejtetni. Imre gróf fiatal éveit óta ismerte atyámat, s nem úgy tekinté mint szolgáját, mindig a legnagyobb kegygyel bánt vele.

A park széléhez értek, midőn az uradalmi kápolna harangja megkondult s elzúgta a delet. Borbála összerezsent e hangra, mert még öt perczig legalább tartott, a míg hazaért.

- Isten önnel, gróf ur - mondá s futni kezdett. Lazas csodálkozva nézett utánna; lassan folytatta útját a sűrű allée-ban, hol Borbála alakja nem sokára eltűnt, s a főkertész háza előtt menve el, azt a tornáczon látta állni, de leánya már a szobákban lehetett, mert az ősz haju, komor arcú férfi egyedül volt, s elmerültségében nem vette őt észre, ki önkéntelen megállt s a sűrű fák közül érdeklődéssel szemlélte, kit csak leírásból ismert.

Egészen rá illet azon gyanu, mi Lazasban önkéntelen támadt iránta Borbála beszéde után. Magas, erőteljes alak volt ha felegyenesedett; e percben görnyedt vállakkal támaszkodott a tornác egyik oszlopához. Tömött, sűrű szemöldökei félig betakarták szemhéjait, tekintete

mintegy azok alól lopódzott elő nyugtalanul, mozgékonyan, folytonosan vizsgálódva, mintha tartana valamitől.

Ez nem lehet jó ember - gondoló Lazas, s csendesen megfordult az uton, melyen jött, és visszafelé indult Iváandra, s az egész uton róla gondolkodott. Furcsa társaság környezi ezt a két nőt itt - gondoló menet közben. - Ez a kétséges egyéniségű kertész, aztán a vad, szenvedélyes Balázs. A többi férfi környezetet nem ismerem; az uradalom tisztjeit, a hivatalnokokat, de ettől a két embertől félnék, ha nő volnék. Az egyik urban, a másik szolgában, gyanus, veszélyes jellemű. Valjon milyen lehetett a boldogult Szolcsányi, ki ezt a főkertészt ide telepíté? sőt, mint leánya mondja, bensőbb viszonyban volt vele, mint rendes körülmények között két ily állásu egyén lenni szokott.

Midőn az erdő végére ért, a reggeli ködös, felhős idő teljesen átváltozott s a levegő tiszta átlátszó lett, tündöklő napfény árasztá el a láthatárt.

Az udvarra érve, Balázs gróf fogatát látta a lépcsők előtt állni, s nem ment fel, mert az ifjabb Szolcsányi határozottan ellenszenves volt előtte. Más utra fordult, az istállók felé, talán csak nem marad reggelire, gondoló. Elképzelte mily kellemetlen lehet Tristánnak, mai kedélyállapotában e látogatás, midőn még vele, legjobb barátjával is türelmetlen volt...

És csakugyan úgy történt, a hogy ő képzelte, bár Tristan Marie grófnő aggodalma folytán elő volt készítve Balázs jövetelére, mindamellert meglepte, hogy alig hagyta el Lazas a társalgási termet, Szolcsányi gróf fogata robogott a villa udvarára.

Hideg fesszszel köszönték egymást, midőn a vendég belépett; Balázs rögtön kitalálta, hogy Tristan már tájékozva van a történetekről. Ez még jobban felbőszíté könnyen izgatható haragját.

- Nem látogatni, egy ügyben jövök hozzád; - kezdé az egyik székbe vetvén magát a házi ur felhívására - valamit akarok tőled kérdezni.

Tristan hallgatott.

- Hogy ne vesztegessem a szót, azt hiszem bevezetésre nincs szükségem, azt óhajtanám tudni, mi szándékom van Thisbére nézve.

Az ifju önkénytelen elmosolyodott, mialatt Balázs gunyt vélt látni s összeszorítá ajkát, hogy visszafojtsa azt, ami arra feltolult.

- Csodálatos kérdés, - mondá a legnagyobb nyugodtsággal Tristan - s még csodálatosbb, hogy azt hiszed, miként ha szándékom volna, azt veled közölném.

- Mi tartóztatna abban, midőn én tudni akarom?

- Egyszerűen az, hogy nem tartozom felelettel.

- Nagyon fennen beszélsz. Sem korod, sem állásod nem jogosítanak arra, hogy ily feleletet adj. Még egyszer kérdem, nőül akarod-e venni Thisbét?

- Eszemben sincs! - kiáltá önkéntelenül Tristan, mintegy akaratlanul röpültek ki ajkain e szavak belső érzelmei következtében. Aztán hirtelen hozzá tette: a korkülönbséget ismerem köztünk, de az állásomra tett vonatkozás értelmét kívánom tudni.

Balázs észrevehetően lecsendesült. Még az utolsó érdes hangon kiejtett kérdés sem izgatá őt az azokat megelőző nyilatkozat után. Látta, hogy az ifju tiltakozása őszinte Thisbére nézve, és sokkal nyugodtabban mondá: - csak figyelmeztetni akartalak, hogy bátyám irántad tanusított jósága folytán, én mint öcsce, több udvariasságot követelhetek.

Tristan arcját sötét pir borítá.

- Követelésről szó sem lehet, - viszonzá majdnem sértően nézve végig társát - a tisztelet és udvariasságban mindenki úgy részesül, a hogy azt megérdemli, s felhivja maga iránt.

- Megmérted e felelet horderejét?

- Tökéletesen. Mihelyt szememre hánytad azt, amit nem a te, hanem bátyád jóságából bírok: azonnal megszűntél azon tiszteletre méltó lenni, mit tőlem kívánhatsz. A mit velem éreztetni akarsz, az - nemtelen!

Balázs dühtől reszketve ugrott fel helyéről.

- E szavakra másként fogok felelni, nem szóval.

- Szolgálatodra állok.

- Majd meglátjuk, ily merész maradsz-e ott is, hol nemcsak szemtelenségre, de bátorságra van szükség, - kiáltá Balázs - s kalapját véve kirohant. Tristan vállvonatva nézett utána. Majdnem jól esett neki e vita s a gróf fenyegetése. A mai reggeli találkozás Marieval fölkergetett benne minden érzelmet. Szenvedélyes kétségbeesés tombolt belsejében. Örült, hogy alkalma nyílt szavakba önteni ingerültségét, s megmutatni Marienak, hogy előtte kevés értékkel bír az élet, s nemcsak hogy nem fut meg Balázs haragja elől, hanem merészen kihivja azt, és félelem nélkül száll szembe a veszélylyel...

Ha idősebb lett volna, kevésbbé szerelmes és kevésbbé kétségbeesett, alkalmasint jobban megmérte volna szavait, így legkevésbbé sem törődött a következményekkel. Vendége távozta után izgatott kedélyállapotban bár, de sokkal jobb kedvben, mint reggel, találta őt Lazas, ki elrobogni látva Szolcsányit, s azonnal fölkereste őt.

- Támogatásodra lesz szükségem, - mondá nevetve Tristan, midőn a francziát megpillantá. - Balázsszal megsértettük egymást s vérrel akarjuk lemosni a sértést.

Lazasnál nem talált kellemes visszhangra ez a tréfa. - Ki a sértett fél s a kihívó? - kérde nagyon komolyan.

- Ő akar verekedni, legalább ő lesz az, ki segédeit hozzám küldi; te pedig fogadod őket, kedves Viktor, s a lehető legszigorubb föltételeket szabod a párbajra.

- Meg akarsz halni?

- Nem sokat törődöm az étellel; ki nem végezném magam, de ha más által történik, nem esik nehezemre; mit hagyok itt? - kérde önkéntelen sóhajjal.

- Tudod-e Tristan, hogy az oktalanság. Huszonhat évvel, kecsgetető jövővel, szép vagyonnal, természet ellenes a mit beszélsz.

- Meglehet - viszonzá elkomorodva Tristan. - Talán oktalan vagyok! Más ragaszkodnék helyemben az élethez, de épen Balázs ittléte, egyénisége győzött meg arról, hogy semmit sem élvezhetünk háboríthatatlanul, s ha más keservem nem volna is, felbőszített az, a mit mondott. Soha nem tudnék megbocsátani neki.

- Szerelemfáltésből eredt vita?

- Az volt a kezdet, aztán áttért más dolgokra, s fölhányta, hogy vagyonomat az ő bátyjának köszönhetem.

- Ez alacsonyosság.

- És türehetlen. Megölöm őt, hogy másodszor ne tehesse.

- Vagy ő téged.

- Így ugyanaz történik, többször e szemrehányást semmi esetre sem hallom tőle. Azután valljuk meg az igazat, a mióta ide érkeztem, sok minden megváltozott bensőmben. A mily örömmel jöttem, oly szívesen távozom jobbra vagy balra. Korán ért utól a csalódás...

- Lárifári. Csalódás a te korodban! az csak képzelet szülte agyrém.

- Hagyd meg nekem agyrémeimet s igyekezzél megtartani illusoidodat, mik hogy még el nem multak, az a jele, miként még soha sem szerettedél...

- És te ezt hiszed magadról?

- Nem hiszem! Érzem, tudom, lelkem boldogságát teszem e szerelemre, mindenre képes volnék ez érzemeért, s hogy mily mértékben igaz, a mit mondok, mutatja, hogy nem kívánok annak viszonzása nélkül - élni.

- Lehetséges az, hogy ily rögtön, gyorsan fejlődhessék a szerelem, képzelgés nélkül? Bocsáss meg, ha kételkedem.

- Tedd! Ne higgy annak, a mit mondok. Sokat nem hiszünk, a mit nem tapasztaltunk; s a szerelem forróságát, mélységét, változatlanágát és kétségbeesését, csak az értheti, ki abban kéjeleg, vagy szenved annak fájdalma alatt.

Lazas felelni akart, de reggelire hívták őket, s az ebédlőbe mentek, hol Tristan szokatlan ingerült volt, s barátja lázas izgatottságot, mohó türelmetlenséget vett rajta észre, mi nem a legjobb eredményre vezethetett a párbajnál, ha az már másnap végbe megy - mint a francia hitte - s ha e kedélyállapot nyugodtságba nem megy át.

Hosszasabban ültek a reggelinél, mint rendesen; kocsirobaj verte fel őket, és mindketten az ablakhoz futva, csodálkozással látták Marie grófnét és Thisbét érkezni, a reggeli párbeszéd után ezt Tristan alig hihette.

Mindketten eléjük siettek a lépcsőkhöz s fölvezetvén őket, a terassera ültek, hol a nap ezen szakában kellemes árnyék volt; az erdei szellő virágillatot hozott a rétekről magával, s a fenyők kigőzölgéséből fakadt üde, nedves zamattal tölté be a levegőt.

Mindenki elfogulatlan, vidám, mulatságos akart lenni, de a négytagu társaságban ez csak Thisbének sikerült, ki sejtelmével sem birt a történeteknek. A másik három, különböző okokból, küzdött a belső komoly hangulat ellen, mit minden áron titkolni óhajtottak, s mi csak részben sikerült.

- A kíváncsiság hozott ma ide, kezdé Marie grófnő. Még nem láttam házadat, mióta benne lakol, később megnézzük, ha nincs ellene kifogásod.

- Akár e perczen, grófné, boldog vagyok, ha figyelmére méltatja berendezésemet.

- Változtattál abban valamit?

- Semmit. Hisz megtudtam, hogy kegyed rendezteté be s én csak lakályossá igyekeztem tenni, a mennyiben asszony nélkül az lehetséges.

- Majd azt is hozunk - mondá tréfásan Lazas - s Thisbére nézett, ki elpirult.

Senki sem válaszolt e megjegyzésre, a házi ur szemöldei önkéntelen összerándultak s karját nyújtva Marienak, végigvezeté a szobákon; Lazas és Thisbe követték.

Átmenve az ebédlőn, társalgási és nappali termeken, Tristan kis dolgozó-szobájába léptek, mely sokkal kisebb volt amazoknál, de rendkívül lakályos, izlésteljes, s a nőket meglepte, mert itt változásokat találtak, mig amazokat már régen ismerék.

A butorzatot Tristan magával hozta Párisból, de nem a mai divat izlése szerint, hanem bambusból készült különös formájú székek, kanapék, keskeny, zöld posztóval bevont, nyers fáju íróasztal, mellette alacsony étagérek, melyeken cartonok, építési eszközök, rajztáblák, mintarajzok stb. felhalmozva, a tulajdonos foglalkozásának minémiségét mutatták.

Az íróasztal fölött három arckép függött, míg e g y negyediknek a helye feltűnően üres volt, s az első perczen bárki észrevette, hogy az ott függött egykor a többivel, de utólag eltávolított onnét.

Tristan atyja és anyja s Imre gróf arcképei voltak. Marie grófné azonnal tudta, hogy k i é hiányzik a társaságból s női eszének finomságával önkéntelen eltalálta, hogy hova lehetett, s mi okból távolított az el onnét.

Kerülte Tristan tekintetét s mégis önkéntelen, akaratuk ellenére váltottak egy pillantást. Az ifju szemének delejes hatalma erőszakolta ki ezt, az őt kerülő szemekből. Tekintete társnéjára tapadt, lelke, szive, forró vérenek égő tüze lángolt szemében, magához vonzotta annak pillantását, ki hideg, nyugodt, közönyös akart lenni, de Tristan érzé, hogy karja az ő karjában reszketett.

Az íróasztalnak szemközt nem nagy, de értékes művekkel megrakott könyvtár volt, a zöld posztóval bevont fal nagy részén régi és újabb fegyverek.

Néhány jeles ember, író, művész, architectus és politikus szobra, mi mutatá, hogy Tristan minden ágában, minden irányban tisztelője a kitünőségnek, művészetnek és tudománynak.

Thisbe tetszésnyilatkozatban tört ki, körültekintvén a szobában, míg Marie helyeslőleg intett fejével s pár dicsérő szót mondott Tristan izlésének elismerésül.

Az egyik ablaknál karszék állt, hol a házi ur olvasni szokott, mutatá ezt a nyitott könyv, mely a mellette álló kisdud japáni asztalra volt helyezve; fölötte a falon, föltűnő szép faragásu ébenfa ráámában, néhány szál száraz virág vonta magába Thisbe figyelmét, ki oda futott s szemügyre vette és annak jelentőségét kérdezé.

Tristan az első pillanatban habozott a felelettel.

- Nem lehet minden kérdésre felelni, Thisbe, - mondá mosolyogva - de önkéntelen figyelmeztetőleg Marie grófnő. Ifju embereknek vannak oly emlékeik, miknek, ha illatát, üdeségét nem tarthatják is meg, legalább hervadt leveleit őrzik az elröpült órák virágának, s ez alkalmasint azok közé tartozik...

- Nem! - mondá gyorsan Tristan - mintha még azon gondolattól is félne, hogy Marie a mult emlékeit akarja másra ruházni. - Ez a néhány szál hervadt virág azon bokrétából van véve, mi a sutáni üvegházból küldetett ide megérkezésem napján, azon nyájas fogadás jeléül, mit sohasem fogok elfelejteni, s látása mindig hálával, melegséggel tölti el szívemet. E szavak különböző hatást tettek a jelenlevőkre. Thisbe vonásai örömet árultak el a meleg, bensőségteljes hangon elmondott nyilatkozatra; Marie komoly mosolylyal fogadá, de erőszakosan visszafojtá mindazon érzelm elárulását, mit bensejében érzett, míg ifju társának arcán futó szomorúság röpült át.

- Nagyobb jelentőséget adsz e dolognak, mint megérdemli; - mondá nyájas hangon Szolcsányiné - mindaz, a mit itt találtál megérkezésedkor, természetes volt, bár ne kellett volna nélkülözöd azt, kinek örömét és gyengédségét, bármit tettünk is mi, nem kárpótolhatta neked senki...

Tristan nem felelt. Rövid időre helyet foglaltak a szép kis szobában, aztán az ablakokhoz állva, a gyönyörű kilátást szemlélték, mely a táj nyugati részét tüntetvén fel, e perczen megragadó volt, a lemenő nap fellegeivel s az arany sugarak sárgás csillogó fényében.

Épen indulóban voltak, midőn a ház körüli nagy csendet újra kocsirobogás verte fel, s a hölgyek találgatták: ki jöhet; tudva, hogy Tristan még sehol sem tett látogatást a vidéken, míg a férfiakon észrevehető zavar látszott, mindketten eltalálván az érkezők kilétét.

Az inas gyorsan lépett a szobába.

- Váry gróf és Bernel főhadnagy kívánják látogatásukat tenni - mondá Tristánnak.

- Vezesd a nagy terembe - mondá Tristan, feltünő zavarral. - Csak néhány percze távozom - folytatá a hölgyekhez fordulva; de Lazas közbe vágott.

- E látogatás engem illet, - mondá - Bernel régi jó ismerősöm. Te maradhatsz Tristan, én is azonnal itt leszek.

Könnyedén, vidáman mondá ezt, de mindketten oly föltünően elfogultak voltak, hogy Marie vonásait halott halványság boritá. Percz alatt sógora fenyegetésére gondolt, kiről biztosan tudta, hogy Tristán gyűlöli, s ismeré őt, hogy a kapott kosár után nem marad nyugodtan, annál is inkább, mert az ifjut vetélytársának tartja.

Lazas kisietett a szobából.

- Ki ez a Bernel? - kérdé Thisbe - ki az egészből nem sejtett semmit. Balázs emlité egyszer nálunk nevét, azt hiszem, neki jó barátja.

E szavak még nagyobb nyugtalanságot okoztak Tristánnak, még nagyobb rémületet Marienak.

- Alkalmasint idegen, ki itt lakó ismerőseit látogatta meg. A környéken lakók közül, ugy tudom, sokan szolgáltak a hadseregben, - viszonzá erőltetett nyugalommal Tristan.

- Te még nem tettél látogatásokat? - kérdé Marie.

- Alig néhány hete, hogy itt vagyok, s vendégem jelenléte tartóztatott, hogy valahova menjek.

- Hogy van, hogy Váry Béla fölkeres, ő nagyon szigorú a társadalmi szabályok megtartásában?

- Alkalmasint Bernelt hozta ide Lazashoz, s a látogatás nem engem illet.

- Mint házi ur, még is illendő, hogy megjelenj, menj hozzájuk, mi itt várni fogunk rád, - mondá Marie - ki így akart meggyőződni gyanuja alaposágáról, vagy az ellenkezőről.

- Ha megengedik, - viszonzá Tristan - látva, hogy nem menekedhetik másként a vallomástól, mi meg nem jelentét vendégeinél követni fogja, elhatározta, hogy innét távozik s Lazas visszatértéig a mellékszobában marad, hogy Mariet megnyugtassa, kiről tudta, hogy körülbelől eltalálta az összefüggést.

Alig volt erre szükség, mert alig hagyta el a szobát pár percze, Lazas megjelent s a távozó kocsirobogás mutatá, hogy a vendégek elhagyták a házat, csodálkozva látta Tristán a nappali szobában állni egyedül.

Az ifju megmagyarázta ennek okát.

- Minden rendben van? - kérdé aztán Tristan.

- Minden. Holnap reggelre tüztük ki az időt. A másik segéd részéről a fiatal Urbán lesz, más ismerős hiányában. Ez ugy is csak forma, én legalább tiz párbajnál segédkeztem már; s Bernel főhadnagy, ugy látszik, nem kevesebb gyakorlattal bír az ilyfélékben.

Tristan helyeslőleg intett. - Most siessünk a nőkhöz - mondá. - Oszlassuk el Marie grófné kétélyeit, ki, félek, eltalálta e két ur látogatásának okát.

- Miből gyanítod ezt? - kérdé megütközve Lazas.

- Ő volt az első, ki Balázs irántami ellenszenvére figyelmeztetett, s úgy látszik, ismeri őt jelleme hevességéről, föltűnt neki Váry és Bernel látogatása, kik nem engem kerestek, s most még jobban megerősítendi gyanujában azoknak gyors távozása.

- Bizd reám - viszonzá Lazas, s midőn a hölgyekhez visszaérkeztek, mindent elkövettek, hogy Marie gyanuját eloszlassák, de hogy az csak részben sikerült, mutatá a grófné levert, gondolkodó modora, ki tépelődni látszott az egész idő alatt, s a távozáskor oly fokú izgatottsággal vált meg Tristánától, hogy az meghatva nézett az elrobogó fogat után, s önkéntelen azon kérdés merült fel belsejében, látja-e még e szép kifejezésű szemeket, e nemes vonásokat valaha?...

KILENCZEDIK FEJEZET.

Csendes meleg este volt. Félhomályban derengett a táj. Lazas szivarra gyujtva, egy rövid sétát ment tenni a kertben, míg Tristan szobájába vonult, hogy apró dolgait elvégezze, mit még a párbaj kétséges kimenetele előtt rendezni akart, s hogy Marienak levelet írjon, elbucsuzzék tőle, és őszintén megmondja neki azt, a mi szívének minden ízét betölté, mit az életben nem mert volna tenni.

Szinte jól esett neki azon gondolat, hogy meghal, annak kilátásában, hogy Marieval érzelmeit megismerteti. Rajongó volt a legnagyobb mértékben, s azon természetek közé tartozott, kik könnyen lelkesülnek, de nem könnyen változnak; érzelmeik lángra lobbanása soha sem hamvad el, s nem hasonlít a magát fölemésztő lánghoz...

Elvégezvén csekély rendelkezéseit, a levél írásához készült fogni, midőn inasa Tirzus Benő főkertészt jelenté a sutáni uradalomból.

Meglepetve hallá e nevet. A hiréből ismert zord, magába vonult főkertészszel sohasem beszélt, s azon kérdés merült fel benne, mi hozhatja Iváandra ezt az embergyülölőt. Hogy nem csekély ok, a mi hozzá vezette - azt önkéntelen sejténie kellett.

- Jöjjön - mondá nemével a türelmetlenségnek. Minden izgatottságba hozta, a mi Sután nevével összeköttetésben volt.

A főkertész belépett. Némán állt meg közel az ajtóhoz, s míg az inas el nem hagyta a szobát, nem nyitá föl ajkait. Nem köszönt, sóbálványhoz hasonlított merev mozdulatlanságában. Tristan pár lépésnyire közeledve hozzá, kíváncsian vizsgálá sötét, zord kifejezésű arcját.

- Csáthy Tristan grófhhoz van szerencsém? - kérdé fürkészve Tirzus.

- Én vagyok. Mi hozta hozzám főkertész urat, eddig csak távolról láttam olykor a sutáni parkban.

- Fontos ügyben jöttem, gróf ur, legalább rám nézve fontos, önre talán életbevágó.

- Kiváncsivá tesz.

- Holnap hajnalban méltóságod párbajt akar vivni Szolcsányi gróffal?

- Honnét tudja ezt?

Tirzus ajkát elfojtott szitok hagyta el.

- Mindent tudok, a mi Szolcsányi Balázsszal összeköttetésben áll. E párbaj nem fog megtörténni, a gróf életére csak nekem van jogom. Én fogom őt megölni, - majd ha eljön annak ideje.

Tristan azt hitte örültsel van dolga.

- Nem értem szavait, - mondá hidegen - beszéljen értelmesen; talányokban soha sem magyarázhatja meg, a mit mondani akar.

- Ismeri méltóságod jó l Szolcsányi grófot?

- Nagyon keveset, csak rövid idő óta.

- Multjáról nem hallott semmit?

- Egyetlen szót sem.

A főkertész újra hallgatott. Vonásain nagy küzdelem látszott, öklei szorosan össze voltak szoritva, szemei sötét tüzben forogtak; Tristan csodálkozva szemlélte.

- Sohasem hittem volna, hogy ezt a titkot közölni fogom valakivel, - mondá komor hangon - s ön még nagyon fiatal is arra, hogy megtudja, milyen rosszak, mily alávalók az emberek. Tizenhat év előtt történt az, a mi elválthatatlanul összeköt engem Balázs gróffal, s e történet hozott engem ma ide, hogy tudassam, miként a gróf életéhez csak nekem van jogom, s ha nem áll el méltóságod a holnapi párbajtól, a helyszínén lövöm le őt, - mielőtt még önnek ideje lenne, hogy felemelje fegyverét.

Tristan borzadva hallá e beszédet, hogy nem tréfa az, látta a beszélő arcán.

- De hát mit vétett ő magának Tirzus? - kérdé önkéntelen felkiáltással. - Az ily gyűlölet nem csekély okból származik.

- Lemond a párbajról, ha elbeszélem történetemet?

- Lehetetlen.

- De ha meggyőződik, hogy megölni őt csak nekem van jogom.

- Bármit hallok is róla, visszalépnem nem lehet. A becsület kívánja, hogy megverekedjem vele, ha nem tenném, mindenki gyávának tartana.

- Így hasztalan beszélek, - mondá dühös fellobbanással Tirzus - s megfordult, hogy minden további szó vagy köszöntés nélkül távozzék, de Tristan utána sietett s megragadta karját.

- Ne menjen el neheztelve tőlem - mondá nyájas békitő hangján. - Értse meg, hogy a mire kér, az lehetetlen. Ha másban segítségére vagy hasznára lehetek, örömet teszem. Ez az egy csupán, a mit meg kell tagadnom.

- Másra nincs szükségem - viszonzá hidegen, majdnem durván Tirzus. - De mielőtt távoznám, még egyszer biztosítom, hogy ez a párbaj nem fog megtörténni, ha mindjárt házáat kellene Balázs grófnak fejére gyujtanom. Esküszöm arra, mit megfogadtam, hogy rá csak egyféle halál vár, a mit az én kezemtől nyer, ha eljön annak ideje!

Gyorsan megfordult és kirohant az ajtón, bámulva, megdöbbenve hagyta egyedül Tristán, ki pár pillanatig gondolkodva nézett utána, aztán íróasztalához ült, hogy hozzáfogjon a levél írásához, melyben Marie grófnőtől elbucsuzzék.

Különös enyhe, érzékeny hangulat szállta meg e levél írása alatt, mely az egész este nem hagyta el, de mindamellet kellemesen tölté Lazással az alkony óráit, a nélkül, hogy a másnapi párbajt említették, vagy Tristan a főkertész látogatásáról és fenyegetéséről beszélt volna.

Az egész párbeszéd megfoghatatlan dolgokat tartalmazván, érthetetlen volt előtte. Tirzus szavait a fellobbant düh futó böszültségének vette, mi e sötét mogorva jellem természetes kifolyása volt. Majdnem kételkedett, hogy az helyes észszel birhat.

Későn vált el a két jó barát, de Tristan majdnem álmatlanul tölté az éjszakát. Ideges természetét minden a legmagasb fokig felizgatá, s a mult nap eseményei egymás után rövid időközökkel zúdultak reá; néhány óra alatt annyi különböző dolog történt vele, ami teljesen kihozta sodrából s szokatlan mérvben hatott reá.

Alig hajnalodott, már elhagyta ágyát, a párbaj hat órára volt kitüzve, s ő még élvezni akarta a reggelt, mielőtt a fontos esemény színhelyére indult.

Kitárta ablakait, melyen át madarének, bogarak czirpelése hangzott be hozzá, minden a harmat fényében csillogott, s az üde szellő a rétek illatát, az erdők zamatját hozta el hozzá reggeli üdvözetül. Egy ideig gondolkodva, majdnem mélézva állt az ablaknyílásban, aztán

gyorsan felöltözött. Órája mutatá, hogy még korán van, alig öt óra, s miután a meghatározott találkozási hely alig husz percnyire feküdt házától, a kertbe akart menni, hogy teljes mértékben élvezze az üde levegőt, mi ablakán csak részben jöhetett hozzá.

Kalapját vette, midőn alatt nagy és szokatlan lármát, zajt, ijedt kiabálást hallott, megfoghatatlan zsvajt, és az istállók felől rohanó cselédség tódult a kertbe a ház elé, zavart kiabálásban adva hangot ijedelmöknek.

Tüz! tüz! hangzott fel ajkaikról, ég a sutáni kastély, lángjait már ide is látni. Tristan rémulten futott le közéjük. Lazas is azonnal követé és megfelejtkezvén mindenről, rögtön fogattak, száguldva nyargaltak az erdön át, Sután felé, honnét már magasan világították be a láthatárt a fölfelé csapkodó lángok. Az ifjak rémulten mérték meg, milyen nagy lehet körülbelül az a tüz, mely ily mérvü világítást terjeszt szét a láthatáron.

Tüz! tüz! hangzott mindenfelé, mialatt haladtak. Az erdő lakosai, kerülők, az uradalom szét-szórt majorságainak cselédsége, vasvillákkal, rocskákkal, lapátokkal felfegyverkezve rohantak mindenfelől a száguldó kocsi mellett, de minél közelebb értek az ifjak a tüzhöz, annál jobban meggyőződtek, hogy a lángok nem a kastély felőli részről emelkednek, hanem a kertészház irányában, hol a tágas hosszú üvegházak terülnek a főkertész lakásával együtt. Tristan némileg lecsillapodott, de egy csodálatos megrendítő és iszonyu gondolat támadt agyában. A főkertész fenyegetése, melylyel az bösz dühében előtte való este elhagyta szobáját.

A párbaj ma legalább csakugyan nem tartatik meg, - gondolá borzadva - és pedig Tirzus lakásának égése miatt! Ki okozta e tüzet, ki gyújtá fel a szép régi, tömören épült házat, a drága és diszes üvegházakat, pompás, értékes növényeikkel, a költséges felszereléssel? Majdnem biztosan hallá kiáltani belsejében, ösztönszerűleg találta ki, hogy ez nem lehetett más, mint - maga Tirzus...

Az erdőből kiérve, tisztán látszott az irány, hol a nagy, messze kiterjedő, borzasztó mérveket mutató tüz lángolt. Csakugyan a főkertész lakása volt. Egyenesen oda hajtottak, de közel sem lehetett félni, a messze minden tért elárasztó népségtől; a magasan, vastag sugarakban felszökő viz mutatá, hogy erősen dolgoznak a tüz közelében, az uradalom összes oltó eszközei már megérkeztek, s minden megtörtént a borzasztó elem tovább terjedésének meggátlására.

- Itt nem sokat tehetünk, mondá a helyzetet gyorsan áttekintve pillantásával Tristan, hajtassunk a kastélyhoz s igyekezzünk megnyugtatni a hölgyeket.

Lazas egyetértett vele; a kastély felé fordítá Tristan a fogatot és meghuzva a gyeplőt, gyors ügetésre fogta lovait. Pár percz alatt a kastélyhoz értek. Minden csendes volt, minden üres, egy rémuló képü leánycseléd támolygott a lépcsők aljánál, kit az ifjak megszólítva, a grófnékat kérdezek.

- Senki sincs itthon - mondá az - mindenki a tüzhöz sietett.

- Hogyan, a grófné is? - kérdé csodálkozva Tristan.

- Mihelyt a tüz lármáját hallák, azonnal a kertészházhoz siettek. Lehet egy órája, hogy egészen egyedül vagyok itt, egyetlen élő lélek sincs a házban.

Tristan megfordítá kocsiját s más uton nyargalt vissza a tüz színhelyére.

- Mily meggondolatlanság, - mondá Lazasnak - ki tükön látszott ülni a türelmetlenség miatt. Ama sok csöcselék közé menni asszonyoknak! Ilyenkor senki sem törődik az illetők kilétével. Hol találjuk meg őket?

Ismét a tüz közelébe értek. Mindketten leugrottak a kocsiról, a gyeplőt s lovakat a kocsisra bizva, igyekeztek áttörni a sokaságon. A tüz, nem hogy szünt volna, de már távolról látták,

hogy növekedett. Végre behatoltak az égő ház közvetlen közelébe, s rémülve látták Mariet, Thisbét, Balázs társaságában a legveszélyesebb helyen, hová tüzes szikrák pattogtak, s legnagyobb volt a munka és szakadatlan; ruháik a vizsugaraktól, mik visszahullottak a levegőből, nedvesek voltak.

- Végre itt vannak! - kiáltá Thisbe, elébük futva és kezeit tördelve. Balázs nem hagyhatva bennünket egyedül, nem mehetett Borbálát ide vezetni. Isten tudja, hol van ő, még nem láttuk, talán az égő házban!

- Mentsék meg! - kiáltá rémülve Marie, kezeit összetéve s Tristanra függesztve esdeklő tekintetét.

- Sietek! - kiáltá az ifju s behatolt az embertömegbe. Lazas követte, és durva, erélyes taszigálódzás segítségével sikerült átjutni minden akadályon és oda betörni, hol a ház egyik része még érintetlen volt, csak a tető égett fölötté.

Tristan beugrott az egyik tárva levő ablakon s Borbála nevét kiabálá, de senki sem felelt. Továbbfutott. Két szobán át az ajtóhoz ért s megrendülve látta, mi történik ott.

A fejük fölött égő, recsegő, lángoló házban atya és leány egy nyitott szekrény előtt, kétségbeesett harcot vívtak egy vérrel borított női ing fölött, mit mindketten hatalmukba akartak keríteni, elragadni egymástól. Nem törődve a halálos veszéllyel, a rettentő tűz öldöklő közeledtével. Tirzus örült szemekkel tapadt a kérdéses tárgyra, Borbála minden erejét megfeszítve küzdött vele, hogy elvehesse.

- Átkom reád! - kiabálá az öreg ember s ősz haja lobogott a keresztül-kasul nyitva levő ajtón, ablakon átjáró szélről.

- Inkább meghalok, minthogy odaadjam e drága, utolsó emléket - kiabálá a leány.

- Halj meg hát! - orditá a férfi, nehéz öklével felé sujtva, de a leány félreugrott, s mielőtt egy második ütés érhetne volna, Tristan segítségére sietett, feltartá a sujtó kezét s megragadva Borbálát, az ajtó felé vonszolá, kinek ijedtében kihullt kezéből az ing, minek vérfoltjai sötétek, számosak, régiek voltak. Tirzus mohón csavargatta össze; hogy mit mivel azzal tovább, azt Tristan nem láthatá, mert Borbálát akarata ellenére magával vonszolá a kivezető s még füstnélküli ajtón.

Borbála újra és újra vissza akart térni.

- Miért hozott el? - kiáltá zokogva, s ki akart menekedni karjai közül. Tudja-e, mitől fosztott meg engem ez erőszakkal? Egyetlen emlékemtől, mi anyám után maradt, s mi nélkül nem akartam az égő házat elhagyni.

- Nincs most erre idő, siessen - viszonzá türelmetlenül Tristan, és vasmarokkal tartva a leány karját, végre kiértek a házból, mely már e részen is égni kezdett.

- A grófnék aggódva várnak önre - folytatá - siessünk. Marie grófné magán kívül van félelmében.

- És atyám? - kiáltá uj eszmétől megkapatva Borbála. - Mi lesz ő vele? Ki menti meg, ha én is elhagyom, ki lesz vezetője? Nézzen vissza: ablak és ajtó lángokban áll! Nem megyek tovább. Visszatérek hozzá...

- Ő férfi, bárhol kiugrik. Erőteljes, ügyes, jártas; menekül, mikor akar. Miért maradtak mostanig a szobában, már régen távozhattak volna? Jöjjön, ne tétovázzék - mondá Tristan, majdnem boszusan. És akarata, küzdelme ellenére magával ragadta a leányt, s azon helyre vitte, hol Thisbe elébe futott, kit meglátva, nagy zokogással borult karjaiba Borbála, s összefüggés nélkül a legnagyobb izgatottságban kiabálta atyja nevét.

- Visszamegyek érte - mondá Tristan, de könnyü érintést érzett karján, mire gyorsan visszafordulva, Mariet látta szorosan maga mellett állni.

- Nem mégy! - mondá határozottan a grófné. Nem engedem. A veszély ott most már oly nagy, hogy csak ész nélkül lehetne közeledni hozzá. Maradj! Tirzus, ha akar menekülni, megtalálja az utat. Ha nem...

Az ifju megdöbbenve nézett az utolsó, jelentőséggel kiejtett szavaknál. Ha akar? kérde halkan; mi oka volna az ellenkezőre?

Egy mély, hosszú, beszédes pillantást váltottak, s Tristan megtalálta az első nyomot, mely hosszú, titokteljes történetet rejtett, borzasztó események láncolatához vezethetett. A véres ing. Az atya és leány czivakodása az égő tető alatt. Tirzus fenyegetése, a Balázsra tett célzások s Marie grófné jelentőségteljes pillantása: mindez villámként cikázott át agyán. Még semmit sem tudott, de sokat, borzasztót sejtett...

Nem mozdult helyéről, mintegy engedelmeskedve Szolcsányiné parancsának, ki nem távozott mellőle, míg Lazas és Balázs közelebb mentek a tüzhöz; az utóbbi még sokkal mogorvább arczczal, mint rendesen, feltűnő halvány, izgatott és szóttalan volt, majdnem rettegés látszott rajta.

- Menjünk a kastélyba - mondá Thisbe. Itt ugy sem tehetünk semmit.

- Menjünk! - kiáltá Marie s Tristan karjába öltve karját, mindnyájan a kocsikhoz mentek.

- Te velünk jössz - folytatá, az ifjuhoz fordulva. Hasztalan volna maradásod, s miután Balázs nem jön velünk, te váltod fel helyét. Egyedül mi, nők, nem maradhatunk.

Tristan fölsegítve a hölgyeket, belátta, hogy ittmaradása ugyis hasztalan volna; a bakon foglalt helyet és gyors ügetésben hajtatta át a parkon, hátat fordítottak a rémes helynek, hol a tűz nem terjedt ugyan tovább, de a főkertész háza s a növénynyel telt, üveggel fődött gyönyörű épületek menthetetlenek voltak; Marie könyes szemekkel tekintett körül a tájon, mely vérvörös fényben uszva mutatá, hogy az öldöklő vészes lángok még mindig nem lankadnak s teljesen fölemészttik kedvencz virágházait, a drága növényekkel együtt.

TIZEDIK FEJEZET.

A tűz huszonnégy órai égés után elhamvadt, de a még füstölgő, büzös üszkők leverő látványt nyújtottak. Tristan és Lazas mindaddig a kastélyban maradtak, míg a nyugalom visszatért; a nép széteszlott, s a régi csend, legalább látszólag, helyreállt. Látszólag! Mert sok oly dolog jutott felszínre, minek örökké a legmélyebb titokban kellett volna maradni.

Az öreg Tirzus sem az égés alatt, sem utána nem mutatta magát. Hogy kimenekült a tüzből, azt Borbála nemsokára megtudta, a házból távozása után. De sem ő, sem a grófné nem találkozott vele, mintha készakarva tartotta volna magát mindenkitől távol. Mi, tekintve a ránézve is szörnyü kárt, majdnem természetesnek látszott, bár Tristan gyanítá e rejtőzködés okát.

Borbála a kastély egyik szobájában lett elhelyezve, s a főkertész a gazdatisztek egyikénél kapott lakást. Nem mutatta magát sehol, iszonyu lelkiállapotban tölté napjait; alig evett, nem beszélt senkivel s az éjszakákat ébren, a kertben bolyongva, vagy szobájában föl és alá járkálva tölté; majdnem általános lett azon hit felőle, hogy megőrült.

Borbála többször akarta látni, de az nem bocsátá magához; Tristan mindezen különös dolgokat hallva, egy napon átrándult Marie grófnőhöz, hogy Tirzusról beszéljen vele.

Több nap mult el ama vészes esemény óta, pár napja volt, hogy Tristan nem hagyta el Ivándot, folytonosan Balázs tudósítását várva, hogy az elmaradt párbaj ügyét újra felvéve meghatározzák a napot, melyen az végbemenjen, de Szolcsányi gróf csodálatos módon nem hallatott magáról.

- Megbánta az egész dolgot - mondá Lazas.

- Ezt nem tehetem fel róla, - viszonzá Tristan - s különben is, nemcsak ő a sértett fél; durva szavai sokkal inkább bántanak engem, minthogy abbahagyhatnám a megkezdett ügyet; s ha ő nem, én fogom megújítani.

- Ezt a bolondságot nem teheted. Én legalább örültségnek tartom, s helyedben nem tenném.

Tristan e szóváltás napjának délutánján Sutánra ment, a főkertésztől beszélni s Balázsról hallani. Lazas nem kísérte őt, otthon maradt. Midőn a kastélyba ért, Marie grófnőt, mint mondák az inasok, a parkba látták menni, nem volt szobáiban, s ő utána indult felkeresni.

Majdnem biztosan eltalálta az irányt az erdő s park végén álló kertészlak, most korom- és szénhalmaz felé. Következtetése helyes volt, Szolcsányiné lassu lépésben haladt, s ő utolérte.

A grófné mély gondolatokba merülve, lecsüggeszté fejét. Tristan lépteire visszafordult, bevárta őt, arcza szokatlan komoly, halvány, levert kifejezésű volt, ajka nélkülözte rendes mosolyát.

- Majdnem azt hiszem, grófné, - mondá üdvözölve őt az ifju - kegyednek nem kellene most még e szomorú helyet felkeresni. Az ily leégett ház a temetőhöz hasonlít.

- Nem voltam itt, mióta együtt hagytuk el e helyet, akkor még lángokban állt minden; ma valóban sötét temetőhöz hasonlít.

- Fel fogja építtetni?

- Nem! - viszonzá majdnem borzadva Szolcsányiné. A véletlen maga oldott meg egy szomorú kérdést, mit én soha sem mertem volna tenni.

- Tudja-e grófné, hogy mi hozott engem ma ide?

- Valamilyen különös ok?

- Rendkívül különös! Nem szokásom senkit gyanúsítani, de majdnem biztosnak tartom, hogy ez házat maga Tirzusz gyújtotta fel.

- Rettentő gyanu - viszonzá Marie megdöbbenve, de Tristan nagy meglepetésére, nem mondott ellent.

- Ugy látszik, kegyed maga is vallja nézetem.

A grófné nem felelt.

- Ezt a Tirzusz én haszontalan embernek tartom; nem tudok róla semmit, s mégis, minden rosszat felteszek. Egyenesen azért jöttem, hogy megkérjem önt, miként adja ki neki az utat, még pedig mielőbb!

- Nem tehetem - mondá kitörve Marie, s hangja rendkívül izgatott volt.

- Nem teheti? Ki, vagy mi gátolhatja ebben?

- Férjemnek tett ígéretem, ki adott szóval, esküvel ígértette meg velem, hogy Tirzusz e házban holtig megtűröm.

- De ez a ház most leégett.

- Épen ez a probléma. Nem tudom, miként oldjam ezt meg, miután félig a véletlen már megoldotta.

- Nem közölheti velem ezen okot, mi ezt az adott ígéretet előidézte? Mi köti még Tirzushoz?

- Nem - viszonzá gyorsan, ijedten Marie, s önkénytelenül megrázkódott. Tirzusz multját oly sűrű titok fedi, mit - nekem legalább - nem lehet szellőztetni.

Tristan bámulva hallá e feleletet.

- Nemde, veszélyes, halálos titok - mondá önkénytelenül, a véres ingre gondolva, mit az atya és leány kezeiben látott. Az egyik tombolva, a másik kétségbeesve küzdött annak birtokáért, de, hogy melyiknek volt nagyobb érdekében azt megtartani, Tristan már akkor eltalálta.

Marie megdöbbenve tekintett reá.

- Honnét erednek e szavak, Tristan? - kérdé reszkető hangon, s megállt. Lélegzetét elfojtá a feszültség, a félelem; halálsápadtan leste az ifjú ajkairól a szavakat.

- Küldje el Tirzusz - mondá felelet helyett Tristán esengve. Küldje el, vagy kénytelen leszek utána járni azon titoknak, minek első nyomát már megelém...

- Első nyomát? - dadogá Marie.

- Tudja grófné, hogy minden titoknál csak az első nyom szükséges, ezt föllelve, messze elvezet a fonál. Bármily hosszú, tekervényes utakon haladhatunk sokáig, de végre eljutunk a labirint végéhez. Kitartás szükséges csak hozzá, s ez megvan nekem.

- Egyetlen lépést sem fogsz tenni! - kiáltá ingerülten Szolcsányiné, s arcán a halványságot lángoló pir váltotta föl. Neked kevésbé van jogod ehhez, mint bárki másnak, mert... mert...

Elakadt.

- Folytassa grófné - mondá Tristan, ki mindinkább meggyőződött, hogy az özvegy rettegetése borzasztó titkot takar. Adja tudtomra akaratát, de győzzön meg kívánságának szükségességéről. Szerintem a bünt felderíteni és büntetni kötelesség.

- Nagyon rideg beszéd ez, Tristan - mondá fájdalmasan a grófné. Oly rideg, hogy szemednek meleg pillantása ellentétben áll vele; hangod megczáfolja követelésedet, önkénytelen érezned kell, hogy irántam feltétlen bizalommal tartozol.

Az ifju nyugalmanak, erélyének vége volt. Mindaz, a mit Marie iránt érzett, a mit óvakodva rejtett, óriási erővel jutott érvényre e perczen, midőn először lett felhiva általa, hogy néhány édes szót, meleg nyilatkozatot ejthessen.

- Kivánja, hogy vak és süketnéma legyek? - mondá áradozásban kitörve. Az leszek! Ne hivatkozzék kötelességre, ne szabja meg a hála tartozását, kívánjon bármit, már egyszer felajánlám életemet, véretem mindenkorra. Fogadja el. Hallja meg újra és higye feltétlenül, hogy rám nézve csak egy lény létezik e földön: kegyed; szivemet csak egy érzés dobogtatja: az ön iránti ragaszkodás; életemnek csak egy célja van: kegyednek élni...

Marie meglepetve, megdöbbenve állt előtte; de lényét kéjes érzés töltötte be. A hang édes zengése hizelegve rezgő át lelkét s egybeolvadt szivével. Volt valami Tristan hangjában, szemében, a mi mesterkéletlen, igaz, való és mély volt, s ez soha sem téveszti el a nőre hatását, ki önkénytelen felismeri azt s meg tudja a világ általános bókolásától, felületességétől különböztetni...

- Köszönöm - mondá egyszerűen, halkán, hálás kiejtéssel. A reszkető, érzésteljes hév elmondta a többit, mit ő elhallgatott, sőt titkolni akart, de Tristan észrevette. Így ismét nyugodt vagyok. Előbbi szavaid megrémítének. Annyit tudhatsz csak, hogy vészes titok nyomja lelkemet, mit férjem halálos ágyán bizott reám, megígértette, hogy mig élek, t i t k o m marad, s ezt meg is fogom tartani.

Az ifju lehorgasztá fejét, némán haladtak egymás mellett. Megígérte neki, hogy vak és süket lesz, s belsejében mégis annak ellenkezőjét érzé. Figyelnem kell a vén Tirzusra, gondolá. Öröködnöm Marie fölött, ki rettegve hordja ama titok terhét szivébe zárva, mit férje könnyelműen bizott rá, nem gondolva meg, hogy mily veszélynek teheti ki az által nejt, ki akarata ellenére részese lett talán egy halálos bűnnek, mit jobb meggyőződése, vágya szerint kötelessége volna fölfedezni...

Tudni akarta a rejtélyt és annak minden részletét. Tudni, Marie miatt. Nem kíváncsiság vezette ez óhajást, hanem annak biztonsága, nyugalma, ki legdrágább volt neki e földön. Egy mód van, - gondolá - hogy a titok nyomát el ne veszítsem, mihez a véletlen vezetett. Borbálával közelebről megismerkedni. Ő sokkal fiatalabb, minthogy el ne árulná azt előttem, ha ügyesen, óvatosan közeledem hozzá, a nélkül, hogy sejtetném vele, miként t i t k a az, a mi oldalához láncczol.

A grófné hasonló némaságban haladt Tristan mellett; saját tépelődésével elfoglalva, nem vette észre, hogy az nem beszél. Az égett, fekete romokhoz értek.

- Elhordatom innét a még megmaradt kormos falakat, kőhalmazt és fekete üszköt, - mondá Marie - s felásatom a földet és parkiroztatom: ne legyen itt többé épület.

- Uj házat épített a főkertésznek?

- Még nem tudom. Az utolsó esemény úgy látszik teljesen megzavarta fejét; legalább viselete azt mutatja. Erre az esetre nyugdíjazni fogom.

- S helyébe mást fogad?

- Okvetetlen.

- És akkor ő mégis távozik Sutánról?

- Ha saját maga óhajta ezt. Én el nem küldhetem.

- Hol van Balázs? - kérde Tristan odavetve, más irányt óhajtva adni a társalgásnak. A tűz óta nem láttam őt.

- Elutazott, mint mondta, pár hét múlva tér csak vissza.

- El-u-ta-zott? - kérde bámulva Tristan, s oly élénk csodálkozás és megrovás volt kifejezve hangjában, hogy Szolcsányiné meglepetve pillantott reá.

- Mi különös van ebben? - kérde élénken. Ő mindjárt akkor beszélt a távozásról, midőn Thisbével ama kellemetlensége volt. Nem óhajtott testvéremmel legalább egy ideig találkozni, s hogy azonnal nem ment, a közbejött tűz volt oka.

Tristan ajkain önkénytelen futó gunyosoly röpiült át. E tettet legalább is gyávaságnak vehette Balázs részéről. Eddig sem tartott róla sokat, most teljes megvetést érzett iránta; nemcsak örülten szenvedélyesnek tartá, de önérzet nélküli férfinak is, kinél a becsület fogalma csak szalmatüz, elhamvad, ha a percz fellobbanása megszünik.

Különösnek találta, hogy most, midőn jelenlétére szükség volna Sutánon, távozik. Ő, részéről, mindenre kész, de tájékozatlan még az itteni viszonyokkal szemben, s egyedül ő lett volna hivatalba, hogy rendbehozza mindazt, a mi a tűz s a főkertész csodálatos elzárkózottsága által kiközösített rendes kerékvágásából. Marie nem felelt. Ő másként volt meggyőződve sógorára nézve, mint Tristan, s nagyon örült, hogy az egy időre elhagyta a vidéket. A kilátásba helyezett s abbahagyott párbajról semmit sem tudva, csodálkozott, hogy Tristan rosszalja az elutazást, holott biztosan tudta róla, hogy ő épen oly ellenszenvvel viseltetik iránta, mint Balázs ő ellene.

Miután körülnéztek a szomorú helyen, a leégett háznak üszkein, lassan visszaindultak a kastély felé, hol Thisbe Borbálával az erkélyen állt, ki Tristant meglátva, önkénytelen összerázkódott s szobájába akart sietni.

- Miért kerüli Tristan grófot? - kérde csodálkozva Thisbe, kinek szeme örömben villant fel, megpillantva a testvérellel közeledő vendéget.

- Nem kerülöm, de annyira szomorú vagyok, - mondá Borbála észrevehető izgatottsággal - hogy csak terhére lehetek neki és a grófnénak.

- Maradjon kérem, Borbála. A folytonos egyedüllét még szomorubbá teszi, s még megbetegszik e folytonos tépelődés következtében.

Borbála tehát maradt. Az erkély legtávolabbi részébe ült, kezimunkát vett kezébe, s midőn Marie és Tristan fölérték, futólag fölemelkedve köszönté az ifjút, aztán félrefordult s elmélyedve ült helyén.

Tristan meg sem szólíhatta őt, oly határozott visszavonulást mutatott, teljesen elkülönzé magát a társaságtól, s tétlenül, munkáját ölébe eresztve szemlélte a felhők uszását. A grófnők koronként részvételtjes pillantást vetettek reá...

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

Késő este volt, midőn Tristan Ivándra visszatért. Lazas egyedül ebédelt e napon, de kellemesen tölté idejét, mert az ebédig a fiatal Urbánnal volt, ki szorgalommal végezte tanulmányait, sok tapasztalással, helyes felfogással bírt, s egyszerű modoru, de kellemes társalgó volt, s így Lazast mulattatá a vele való lét.

Sok dolgot tudott meg tőle a Szolcsányiak multjából, s különös volt az, hogy midőn Borbálát említé, mindig elpirult, mi mutatá, hogy a főkertész leánya élénken érdeklé őt. Beszélt Balázsról, a meghalt Imre grófról, Mária grófnőről és Thisberől. Mindenkit jól, gyermekéveitől fogva ismert, s mindenkiről külön-külön helyes ítéletet árult el, mi Lazast a legélénkebben érdekelte. Midőn Tristan visszaérkezett, sötét este volt s Lazas mosolyogva fogadá.

- Ne mentegesd magad elmaradásodért - mondá neki, megelőzve annak szavait. Helyedben ugyanazt tettem volna. Távollétedet nem nélkülöztem. Urbán Béla mulattatott, jól telt időm. Hogy vannak a grófnék?

Tristan megkönnyebbülten fogott vele kezét, ki miatt annyi szemrehányást tett magának, hogy oly soká egyedül hagyta. Gyorsan elmondott neki mindent, a mit Sutánon hallott. Hogy Balázs elutazott, hogy Tirzus félig megbolondult, hogy a hölgyek jól vannak s hogy Borbálát mily szomorú kedélyhangulatban találta.

Lazast legjobban meglepte Balázs távozása.

- Így mi is elutazhatunk - mondá nevetve. Ez aztán csodálatos viselet. Vajjon mit mondanak secundánsai?

- Nem távozhatom most innét - viszonzá Tristan. A grófnék egyedül vannak, lehetetlen őket e helyzetben elhagynom.

- Ugy egyedül megyek. Pár hét múlva visszatérek, de Erdélyben már nem tudják, mit gondoljanak felőlem, kiknél hetek előtt kellett volna megérkeznem.

És úgy tett, a hogy mondá. Másnap bucsut véve Szolcsányiéktól, elutazott, megígérve Tristánnak, hogy nemsokára visszajön hozzá, ki nagyon nélkülözte őt, bár idejének most legnagyobb részét Sutánon tölté.

A nyár észrevétlenül telt el, s szeptember hava gyorsan közeledett vége felé. A réteken megsárgult a fű, eltünedeztek a virágok; s ha egy-két merészebb kökörösín még kipattant is bimbójából, egy napig tartott virulása; az éjszakai hűvös levegő megbarnítá hajnalra leveleit, megdermeszté szirmát.

Tristan felejtve a pályájának folytatására való feltételeket, teljesen a gazdaságnak adta át magát. Idejét megosztá a munka és a hölgyek között, de nem felejtkezett el azon feltételekről, hogy Borbálától bármi áron, okvetetlen megtudja a titkot, mi, hogy létezik, s mit Marie grófnőre tukmált rá férje, nem kételkedett, hogy az annak nagy teherként nyomja vállait.

Borbála sokat barangolt egyedül az erdőkben, úgy látszott, nem tudott nyugodni; sem munka, sem olvasás, sem társaság nem szórakoztaták, folyton gondolatokba, tépelődésekbe volt merülve.

A grófnék kifogyhatatlanok voltak jóságukban iránta, de izgatottságát nem bírták legyőzni. Naponként felkereste atyját, ki végre magához bocsátá őt, de e találkozásban nem sok vigasztalót talált; megijedt atyja arczának kifejezésétől, a modortól, melylyel az őt fogadta s azon elhatározástól, mit vele közölt.

- El fogunk innét menni - mondá Tirzus. Megutáltam ezt a helyet. Csak azt várom, hogy kedélyem annyira lecsillapuljon, hogy a grófnéval nyugodtan beszélhessek, s tudára adjam, miként tovább itt nem maradhatok.

Borbálára ez a hír nagy csapás volt. Majdnem arra határozta magát, hogy megkérje Szolcsányinét, miként engedje őt házánál maradni, ha atyja távozik. Használja bármire, csak ne kelljen atyjával menni.

Borzadály vett rajta erőt, ha arra gondolt, hogy az öreggel egyedül menjen a nagy, tágas, ismeretlen világba, hol egyetlen rokona, barátja, még ismerőse sincs. Félt, iszonyodott tőle, és mégis szánta őt egyedül távozni hagyni. Réműletes habozásban tölté napjait, egész nap barangolt a szabad ég alatt, s ily sétáknál gyakran találkozott Tristannal, ki egyetlen alkalmat sem mulasztott el, hogy hozzá csatlakozzék, hogy céljához hiven, kitudja az öreg Tirzus titkát.

Borbála mindig örülni látszott e találkozásoknak. Véletlennek vette, s az ifju gróf rokonszenves volt neki, és hálát érzett iránta azon feláldozásért, mivel az saját élete veszélyeztetésével igyekezett őt és atyját kimenteni a tüzből.

Hogy feltűnő ne legyen, Tristán soha sem említé a leány előtt Tirzust, de egy napon ő maga kezdett atyjáról beszélni.

- Nem akar Sutánon maradni - mondá sóhajtva - s nekem vele kell menni.

- El akar távozni innét? - kérdé meglepetve az ifju, mi teljesen ellenkezett azzal, a mit neki Szolcsányiné beszélt, bár tudta, hogy az csak örülni fog ez elhatározásnak.

- Végkép, örökre - viszonzá könyes szemekkel a leány, s felelete zokogásba ment át.

- De hát mi oka van erre?

- A tűz óta beszámíthatatlan állapotban van. Okát nem adja elhatározásának, azt sem tudja talán, merre veszi útját, s fájdalom, nekem követnem kell, bárhova megy.

- Kegyed pedig örömet maradna?

- Félek az ismeretlen világtól, mióta öntudatra ébredtem, e helyen kívül nem emlékszem másra, már a gondolatra is megriadok, hogy elhagyjam ezt.

- És még más valami is tartóztatja, nemde? Édesebb láncz, mint pusztán a szokás, és az emlékezet?...

- Nem értem.

- Nem tudom, kölcsönös-e a vonzalom, de az én közelemben Ivádon egy ifju sziv hevül, melynek nagy csapás volna a kegyed távozása!

- A fiatal Urbán? - kérdé igen nyugodtan Borbála. Sokkal nyugodtabban, mint hogy Tristan vele egykoru védenczére nézve jót sejtethetett volna e majdnem egykedvűségéből.

- Ó! ki éjjel és nappal kegyedről ábrándozik.

- Rosszul teszi. Nem szándékozom férjhez menni, sem hozzá, sem másához.

- Miért? Mi ok vezérli e határozatában? Igaz, hogy ma még ő nem házasodhatik, de a szerelem szívesen vár, ha remél, s kegyednek, hozzá nőül menve, meg lenne oldva kétes helyzete.

- Egy rejtély van előttem, - mondá komoran Borbála - mit fel kell derítenem, s addig, míg ez meg nem történik, nem gondolhatok semmi egyébbre.

- Rejtély? - kérdé alig rejthetve feszült érdeklődését Tristan.

- Talán nem kellett volna ezt kegyed előtt, gróf ur, elárulnom - viszonzá, észrevehetőn megijedve Borbála - de oly szorongatott helyzetben van szívem, hogy jól esik, ha pár szóval is könnyíthetek rajta s kiönthetem, mi hetek, sőt hónapok, talán öntudatlan már évek óta kinozza lelkemet.

- Talán nagyobbak, sötétebbnek látja azt, mint valóban megérdemelné, talán csak képzelődés az egész...

Borbála a földre szögezte szemeit, s fejét némán rázta meg. Nem! - mondá aztán. Nem képzelődés. Jeleim vannak, sőt bizonyítékom, hogy nem az. Félek, hogy nagyon is tisztán látok s ez, mi mindattól elválaszt, mi más leánynál életcél lehetne.

- Hallgasson reám, Borbála. Legyen meggyőződve, hogy nálam nincs jobb barátja, s midőn azt tanácslom önnek, ne utasítsa vissza az ifju Urbán ajánlatát, nem pusztán házassággártási vizsketegből beszélek...

A leány a »jó barát« szónál különös kérdő, feszült tekintetet lövelt Tristánra, ki majdnem megzavarodott a sötét, eszes szemek kifejezésétől, nem tudván, mit jelent e különös pillantás.

- Nem megyek férjhez! - mondá határozottan. - Miért tenném, Urbán Bélába nem vagyok szerelmes, sőt rokonszenvet sem érzek iránta. Nagyon egyszerű, igénytelen ő nekem. Ha egykor kiszabadulhatnék azon ónsulylyal rám nehezedő gyanu terhe alól, ami nem enged semmi másra gondolnom; más izlésem, más igényeim volnának, mint a g a z d a t i s z t f i a !

Tristan csodálkozva nézett reá s utána; mert a leány gyorsan ejtve ki szavait, feleletet nem várva, távozott.

- Mi volt ez? - kérdé magában az ifju s lassan gondolkozva haladt Sután felé, az erdő egy másik útján, mint a merre Borbála ment. Feltette magában, hogy megkérdi Marie grófnétól a főkertészre vonatkozó új részleteket, megkérdezi tőle, tud-e ő már annak távozási szándékáról, s hajlandó-e az öreg embert elbocsátani. Rövid idő előtt még azt mondá neki a grófné, hogy az soha sem fogja Sutánt elhagyni, s ő n e m k ü l d h e t i e l ...

Senkit sem talált az udvaron, a lépcsőkön s a hosszú csendes folyosón. Ismerve a lakosztály minden egyes bejárást, a könyvtár ajtaja felé vette lépteit, mely közvetlen a grófné dolgozószobája mellett volt. Belépett oda, de tovább menni bejelentés nélkül nem akart; egyik széken foglalt helyet, könyvet vett kezébe, megvárni szándékozáván, míg a mellékszobában neszt hall, vagy a könyvtárba jön valaki.

Nagy meglepetésére, Balázs hangját hallá, ki egy idő óta távol volt e vidéktől, fölváltva Marieval; az öreg Tirzusról beszéltek.

Mihelyt az ifju Szolcsányi hangját hallotta, rögtön újra felállt, hogy távozzék. Semmi áron sem kívánt vele összejönni, a kiegyenlített ügy rendbehozása előtt. Ösztönszerűleg érzé, hogy e találkozás igen ügyetlen, sőt boszantó, nevetséges volna, letette könyvét s az ajtó felé indult, midőn Marie egy csodálatos nyilatkozata hirtelen megállítá útjában.

- Így kénytelen leszek Tristan segítségét igénybe venni...

E szavak után elfojtott morgó, dühös felkiáltás következett, mi a távozófélben lévő Tristant lekötötte.

- Megtiltom, hogy őt bármily családi dologba beavasd! - kiáltá épen nem tiszteletteljes hangon Balázs, mi az ifjunak minden vérét arczába kergeté, s önkéntelen ajkába harapott.

- Ha nem akard, hogy hozzáforduljak, ugy saját magadnak kell Tirzussal beszélni - viszonzá Marie; de hangja reszkedett, mit Tristan a távolság daczára is észrevett.

- Én nem beszélhetek veled, azt te legjobban tudod.

- Egy harmadik megoldást nem tudok, vagy magad intézed el a veszélyes kérdést, vagy másnak kell azt tenni, tőlem, asszonytól, ezt nem kívánhatod, s Tristant nem volna szükség a multba beavatni, bár hallgatásáról jót mernék állni.

Elfojtott nevetés hangzott fel Balázs ajkairól, mi a guny, düh, gyűlölség hangjainak vegyülete volt.

- Megtiltom, hogy vele beszélj e dologról; még sejtelve se legyen a multról, neki, az idegennek - mondá a legélesebb, majdnem durva hangon a gróf, mi Tristan előtt megfoghatatlan volt. Soha sem hitte volna, hogy bárki a földön Marieval így merjen beszélni, ki iránt neki szive telve volt imádással.

Szeretett volna e csodálatos párbeszédből többet megtudni; de tiltá lovagias érzése, hogy tovább hallgatózzék. Eddig is sokat hallott! Többet, mint önmaga is szeretett volna, s mit Balázs tudva, alkalmasint soha sem bocsátott volna meg neki.

Elhagyta a könyvtárt s ugyanazon az uton, melyen jött, csendesen, nesztelenül, észrevétlen távozott. Gondolatokba mélyedve haladt ide s tova cél nélkül a park utjain, fájdalmas és csodálatos gyanu támadt szívében. Lázás félelmet, sőt féltékenységet érzett azon gondolatra, mily összeköttetés lehet az Marie és Balázs között, a mi megengedi, hogy férfi, nővel szemben ily durva szavakban törjön ki, oly tiszteletlen módon bánják vele. Fiatal szive, mely még az élet tapasztalataiban járatlan volt, a legborzasztóbb sejtelemben kinlódott. Átviharzott lelkén minden lehetőség, mi e két embert összeköthette, mi ily jogokra emelhetette Balázst a sógornővel szemben, kivel a rokon összeköttetés nem volt elég magyarázat az ily viseletre. Az, hogy lehet egy ok, egy egészen más indító erő, talán titok, mit közösen kell rejtegetniök, mi mindkettőjüknek érdekében áll, hogy fel ne derüljön, ki ne tudódjék és még sem köti őket össze - az e perczen nem jutott eszébe. Egyedül bennük, náluk kereste az okát mindannak, a mit hallott s ez vad keserőséggel tölté el, és szilaj gyorsasággal szelé át, futá be a kert hosszú végtelennek látszó utjait... Végre kibukkant a sötét árnyékos allééból s a fordulónál Tirzrust pillantá meg, ki lehorgasztott fővel járkált a parkban. Hosszu ősz szakálla mellére csüggött, tartása görnyedt volt, szeme majdnem egészen behunyva, mintha semmit sem látna maga körül, s egészen belső világába, gyötrelmébe volna elmerülve.

Tristan hozzáietett, megszólítá őt, ki erre összerezsent.

- Már jobban érzi magát? - kérdé az ifju, élénk felindulásával küzdve.

A főkertész vonásain keserü, gunyos mosoly röpült át.

- A mennyire e földön az lehetséges, jól vagyok.

- Merre veszi utját, miután látom, hogy cél nélkül járkál: az erdőbe megy?

- Ivádra szándékoztam.

- Hozzám?

- Egy kérelemmel.

- Így szerencse, hogy találkoznak. Ivánd messze van innét, gyalog annak, ki hetek óta a szobában ül, s nem szokta meg a járást.

- És ki oly nehéz terhet czepele vállain, mint én - mondá sóhajtva az öreg s szeme vad tűzben égett.

- Szóljon Tirzus. Ha valamiben segítségére lehetek, örömet teszem.

- Tudom gróf ur - viszonzá majdnem érzékenyen az öreg ember. A ki látta méltóságodat a tűzveszélyben, mint tette ki magát oly emberek miatt, kiket alig ismer, az nem kételkedik nagylelkűségén.

- Minden embernek kötelessége segíteni embertársain.

- És miért nem tette más? - kérdé felbőszülve Tirzus, s percz alatt vége volt enyhe hangulatának. - Más, a kinek ez majdnem kötelessége lett volna? Megmondom gróf ur önnek, miért? Mert azt remélte, hogy az öreg Tirzus oda ég. Elnémul, keservével, fenyegetése és szörnyű titkával együtt, és senkiről nem mondhatja el az igazat!

Tristan hallgatott.

- Nem gyanítja méltóságod, hogy e kastély fölött iszonyu titok lebeg? - kérdé uj izgatottsággal Tirzus, fürkészve mélyesztvén szemét társa tekintetébe.

- Csak néhány hónapja vagyok itt.

- A ki Szolcsányi Balázs arcját csak egyszer látja, lehetetlen, hogy ne gyanítsa a multat.

- Mi összeköttetésben van az ön multja vele?

Az öreg bőszülten nevetett. - Vele! - kiáltá fogcsikorgatva, s oly vad haraggal, hogy Tristan félrehúzódott tőle. Önkéntelen azon gyanu támadt benne, hogy örült az, a ki ily modorban beszél s ily módon viseli magát.

- Ne féljen - folytatá, kezével megnyugtatólag intve Tirzus. Eszem helyén van. Még ma legalább helyén, multam bár beszélhetne róla, hogy nem volt az mindig oly józan állapotban... Legyen nyugodt; méltóságodat nem bántom!

Szó nélkül mentek egymás mellett, Tristan nem tudta, mit gondoljon.

A leégett kertész- és üvegházak korommal borított üszkös színhelyére értek s Tirzus hirtelen megállt.

- Tudja gróf ur, ki gyújtá fel e házat? - kérdé társától.

- Sejtelmem sincsen róla - viszonzá elfogulatlan az ifju, majdnem rettegve az öreg vallo-másától.

- Mily véleményben van a tűz keletkezéséről a grófné?

- Véletlen szerencsétlenségnek tartja. Neki, fájdalom, ezekre menő kárt okozott.

- Megtörtént Szolcsányi gróffal a párbaj, miről előtte való nap beszélünk?

- Nem.

A főkertész gúnyosan felkaczagott. Vadul, diadalmasan szilaj hangja átsivítá a levegőt, a kert néma csöndjét, aztán gyorsan elhallgatott. Tömött, ősz szemöldökei alul pislogott társára, ki majdnem szigoruan nézett reá.

- Nem is fog! Emlékszik gróf ur, mit mondtam, midőn kegyednél voltam a párbaj előtt: hogy Balázs gróf életére én tartok jogot!

- Emlékszem, ez érthetetlen, s ne vegye rossz néven Tirzus, örült állítás. Levegőbe dobott bomba ez, melyről nem tudjuk, hol áll meg, meddig röpül, hol pattan szét. Ha ilyet állítunk, meg is kell azt magyaráznunk, különben nevetséges, gyerekes kérkedés, fenyegetésnek látszik.

- Megmagyaráznom nem lehet - viszonzá zordan sötéten az öreg. Azonban, ha meg akar győződni, hogy állításom nem hiu kérkedés, ismételje szavaimat Balázs gróf vagy a grófné előtt, s meg fogja látni, mily hatást idéz ez elő arcaikon.

- Nincs e dologhoz közöm, s beavatkozni tolakodás volna részemről.

Tirzus gondolkozva ment egy ideig mellette, nem felelt. Elhagyták a leégett ház düledező romjait, s az erdő felé haladtak azon az uton, mely Ivánd felé vezetett.

- Még nem mondta, Tirzus, mi végett óhajtott hozzám Ivándra jönni - kezdé, újra felvéve a szót, Tristan.

- Igaz! Pedig sürgős az ok, mi oda vezetett volna. Arra akarom kérni méltóságodat, legyen közbenjáróm a grófnénál, adja tudtára, hogy távozni akarok innét, mielőbb és - örökre.

- Miért nem mondja ezt meg önmaga? Szerintem, oly hosszú összeköttetés után, illetlen e szándékot más által megizenni. A grófné bizonynyal mindig jó és kegyes volt minden alattvalója iránt.

- Mindig! Ebben nem lehet kifogás. Ha mindenki úgy bánt volna velem, mint az özvegy grófné, akkor...

- Nos akkor?

- Sok nem történt volna, a min most már változtatni lehetetlen, s mi mindnyájunkat nyom. Higyje el, gróf ur, nagy szolgálatot tesz ön a grófnénak, ha megkiméli őt a velem való találkozástól, és a t t ó l a mit - mondanom kellene neki.

Az ifju habozott.

- A grófné érdekében kellene teljesítenem az ön kérelmét?

- Egyedül az ő érdekében. Magam miatt nem fárasztanám, bár nem tudom, mi okból, csodálatos bizalmat érzek méltóságodhoz.

- És ne csalódjék reménységében. Mit mondjak Marie grófnőnek?

Tirzus örömtelt felkiáltást hallatott.

- Köszönöm! - mondá újra azon különös elérzékenyüléssel, mi jellemét, zord arcját tekintve, majdnem megfoghatatlan volt nála. Ha megengedi, tudtára adom feltételeimet, mit részemről urnóm elébe kérek terjeszteni.

- Feltételeit? Ha saját maga akar elmenni, akkor legfeljebb urnője szabhatna feltételeket.

- Nem. A dolog megfordítva áll. Nekem itt végrendeletileg örökös kenyerem, lakásom, foglalkozásom van, ha távozom, kárpótlást kapok.

- Akkor, ha elküldetnék innét, hiszem, de ha saját kérelmére történik elbocsáttatása...

- Akkor is. A Szolcsányi-család köteles rólam gondoskodni, a míg élek. Hol, merre, ez saját akaratomtól függ. Tetteimnek szabad ura vagyok.

Tristan bámulva nézett reá.

- Igen gróf ur, ez így van, megmásíthatatlanul. Arra kérem tehát, adja tudtára a grófnénak, hogy elmegyek, de évenként háromezer, kerek számban háromezer forint évpénzt k i v á n o k .

Tristan megrémülve hallgatott. A követelő hang, a szemtelen merészség, mivel a főkertész e szavakat kiejtő, oly bámulatba ejtő, hogy nem volt képes felelni.

- Megteszi? - kérdé sürgetve amaz.

- Ha kívánja, s ha oly biztos abban, hogy az megtörténhetik, viszonzá az ifju gróf. Hol találom meg, választ hozva a grófnétól?...

- A hátsó udvar egyik házában lakom. Bárki szobámhoz vezet méltóságodat.

- Talán még ma felkeresem - viszonzá Tristan, s örülve, hogy szabadulhat az ellenszenves embertől, s hogy Mariehoz mehet, gyorsan fordult meg és visszafelé a kastély irányába sietett.

TIZENKETTEDIK FEJEZET.

Midőn a lépcsőkhöz ért, Balázs gróf jött vele szemben, fogata a kastély előtt várt reá.

Hidegen köszönték egymást, s Szolcsányi, kocsijára ülve elrobogott, Tristan a grófnéhoz vezetetté magát.

Marie észrevehetőleg izgatott volt; arcza szokatlan élénk színben égett, szeme nemével a fáradságnak függött a belépőn, mintha nagy és kellemetlen vita merítette volna ki erejét és türelmét. Némán nyujtotta neki kezét, melyet az ifju melegen vont ajkaihoz.

- Sógorom visszatért, - mondá a grófné - találkoztál vele? E perczben hagyott el.

- A vestibuleben. Fogatához sietett.

- Beszéltetek egymással?

- Ha csak lehetséges, ő kerüli azt, csodálatos ellenszenvvel viseltetik irántam, s ez az ellenszenv kölcsönös.

- Nagyon szenvedélyes természettel bir s vetélytársának tart Thisbénél.

Tristan önkéntelen elmosolyodott.

- Én nem udvarlok Thisbének, s ha tenném, alkalmasint hasztalan fáradság volna.

- Én az ellenkezőt hiszem.

- Ugy nem próbálom meg - viszonzá az ifju gyors elhatározással s önkénytelen őszinteséggel, mi társnéja arczát észrevehetően elkomolyítá. Akaratlanul egy sóhaj röpült ki ajkain.

- Megbántottam? - kérdé ijedten Tristan.

- Nem; csak egy kellemes reményemet teszik szavaid semmivé.

- Bármily őszinte szivből óhajtánám tetszését mindenben megnyerni, grófné: kötelességem nyiltan beszélni ott, hol az ellenkezőt csak szivem rovására tehetném.

- Mi kifogásod ellene?

- El vagyok ragadtatva tőle. Szépnek, kitünőnek, hódítónak tartom; kétségbe volnék esve, ha Balásznak nyujtaná kezét, kit: bocsánat, nem tartok méltónak hozzá. Az én szivem azonban nem szabad, s bilincsekre nem hagyja verni magát.

Marie hallgatott, habozni látszott...

- Tudod-e Tristan, - mondá szomoruan - hogy te különös, és megfoghatatlan képzelgésekben szenvedsz, majdnem betegségnek lehetne nevezni?

- Elismerem, de nem kívánok tőle szabadulni. A szerelem fájó és mégis gyönyörteljes betegség, nálam gyógyíthatatlan, mert óva őrzöm, hogy megtarthassam annak minden egyes symptomáját. Lassanként vallási rajongássá fajult s egyedüli óhajtásom, hogy a mig élek, sajátom legyen. Marie arcza lassanként elveszté lázas pirosságát s halálosan halvány lett, szemébe fájó, kínos kifejezés ült.

- Menj mielőbb folytatni hivatásodat - mondá halkan. Majdnem azt kívánom, hogy ne jöttél volna ide, vagy addig, mig férjem élt, tértél volna vissza.

- Az érzelmekre nem hatnak külső körülmények; kifejlődik az, a nélkül, hogy észrevennők, vagy küzdhetnének ellene, s én nem távozom Iváandról. Hallgatni, kinlódni fogok, gyötrelmes napokat töltendek, de e keservet nem adom semmi szórakozás, tanulmány vagy változatoságért. Édes kin az, mit nem kárpótolna nekem semmi gyönyör.

Szolcsányiné észrevehetőleg ideges volt.

- Nem akarom érteni szavaidat, mert felelnem kellene azokra, s ez, félek, kinos volna mindkettőnkre nézve.

Az ifju szeméből, egy pillanatra, szenvedélyes féktelen láng lövelt társnőjére, felelni akart, de jobbnak tartván elhallgatni szavait, ajkába harapott s némán, hirtelen lesütött szemmel állt előtte.

Marie nem tudta, hol és hogyan kezdje újra a megszakadt beszédet.

- Kis idő előtt látogatást akartam tenni itt, - kezdé Tristan - a könyvtárig jutottam, de önnek Balázsszal folytatott beszéde elriasztott, s a kertbe mentem.

- Hallottad a párbeszédet? - kérdé Marie élénken, de a legkisebb nyugtalanság nélkül, s ez írként hatott az ifju gyanakvó szívére.

- Néhány részletét csak a társalgásnak, de ennek kapcsán értettem meg néhány különös dolgot Tirzus beszédéből, kivel a kertben találkozám, ki össze-vissza hadarva mindent, végre arra kért, adjam elő kívánságát, hogy ő véglegesen távozni akar, elhagyni szolgálatát s Sutánt örökre.

- Ezt mondta Tirzus? - kiáltá élénk örömmel a grófné s önkénytelen hálás kifejezéssel csapta össze kezeit. - Valóban azt mondta? Jól értetted? Alig hihetem...

- Még egy más kérelmet is elő kell részéről adnom - folytatá, fejével igent intve a kérdésekre Tristan. Háromezer forint kegydíjat kíván évenként, a mig él, s végképen lemond az uradalomban maradhatás jogáról.

- Hála Istennek! - mondá a grófnő megkönnyebbülve, s az ifju látta, mily nehéz kő esett le szívéről e hirre. Meggyőződött, hogy a főkertésznek igaza volt, midőn azt mondá: a Szolcsányi-család köteles rólam gondoskodni, a mig élek!

De hát mit jelent ez öröm, a nyugtalanság s félelem e váltakozása! Mit azon durva szóváltás, mit kis idő előtt Balázs ajkairól hallott. Uj kétség, uj gyanu, rossz sejtelmek szállták meg szívét. Látta, hogy a tűz, Tirzus fenyegetése, Borbála félelme s az általa látott véres fehér ruha, mind összeköttetésben vannak egymással: s ő, daczára, hogy akkor feltalálni vélte az első nyomot, újra a legnagyobb sötétségben tévelygett, s a legkinzóbb kételyek marcangolják belsejét.

- E szerint megvihetem neki az engedélyt, hogy mehet? - kérdé elfojtott lélegzettel.

- A kívánt három ezer forintot megkapja. Írásban kell neki kiállítani, hogy lemond az uradalomban maradás és itt lakás jogáról, s bármi történjék, ide többé vissza nem tér, és bármikor távozhatik.

- Tehát csakugyan van neki joga, hogy a meddig akar, Sutánon lakjék, s ha távozik, kárpótlást követeljen?

- Van! - mondá halk, komor, majdnem reszkető hangon a grófné s félre fordítá fejét.

- Szegény Borbála - sóhajtá önkéntelen szájalommal az ifju, mire társnéja megdöbbenve s gyorsan fordult hozzá.

- Igaz, erre nem is gondoltam - mondá ijedt hangon. - Mi történik veled, neki alig lehet atyjával távozni - ő itt marad.

- És ha Tirzus nem egyezik ebbe, ha nem akar gyermekétől elválni, vagy újabb kárpótlást követel, ha itt hagyja őt? Vagy tegyük fel, hogy Borbála sajnálja félig már ugyanis örült atyját egyedül hagyni...

- Rettentő helyzet a szegény leányra nézve, ki jó nevelésben részesült, más igényei, más fogalmai vannak, mint hogy vad, durva, neveletlen atyja társaságában elégedett lehetne.

- Nekem megvallá, hogy a legnagyobb csapás, a mi érheti, ha innét távoznia kell, s atyját kísérni, kitől fél és borzad egyedül lenni vele. Marie fürkészve tekintett reá.

- Ily behatóan, részletesen beszéltél velem a dolgok állásáról, hol és mikor találkozol Borbálával ily hosszú párbeszédre - tevé észrevehető izgatottan hozzá.

- Gyakran találkozunk az erdőben, s hosszasan beszélgetünk. Azok, kik rejtett fájdalmat, keservet viselnek szíveikben, gyorsan megértik egymást, s talán nem fog csodálkozni grófné, ha azt állítom, hogy Sutánon s Ivádon létem óta: az egyedüli, kivel tartózkodás nélkül beszélek s ki ugyanazt teszi, mondá - Borbála.

- Különös, hogy éppen őt választád.

- Sőt nagyon természetes. Mindenki boldog itt rajtam és rajta kívül, s más-más irányban bár, de a kölcsönös szenvedés összehozott bennünket.

E szavak alatt Tristan elhagyva helyét, egészen a grófné közelébe lépett, ki már előbb felállt s lázas izgatottság látszott rajta.

- Tudod-e Tristan: mire, hova vezet, két ifjú lény, férfi és nő között az ily bizalmasság?

- Tudom, de nem félek tőle. Nálam az lehetetlen. Együtt lehetnék vele az egész életen át, s nem volna veszedelmes.

- Miért nem?

- Mert szívem nem fogadhat magába más érzést, mint szánalmat, kettős szerelmet nem érezhetünk egyszerre: s én má s t szeretek.

- Ez esztelenség? Mondá kitörve Marie.

- De boldogító érzés, s én nem adnám boldogtalanságomat a világ minden kincseért.

Szolcsányiné újra elfordult tőle, de Tristan féloldalt látta keblének hullámozását, az ideges rezgést, mi keresztül suhant lényén, s a reménynek egy lobogó lángja tündöklött szemében, önkénytelen azon eszme támadt fel benne, hogy a nap forró sugara a legzordabb jeget is felolvasztja, s az enyészetbe is életet lehet önteni. Végre sikerült legyőzni Marienak felindulását, s társára szögezé szemeit.

- Ne játszszál Borbálával - mondá igen komolyan, majdnem szigorúan. - Ha te páncélozva hiszed is szíved, az övé fogékony! Ne tedd boldogtalanná, kit az élet már ugyanis eléggé sujtott.

- Őrizkedni fogok ettől, de majdnem biztosan hiszem, hogy nincs veszély.

- Miből merited e hitet?

- Soha egy csillámát sem vettem észre nála a melegségnek. Nyugtalan, izgatott, félelemmel van telve egy bizonyos irányban, mit megmagyarázni nem akar. Iszonyu titokról beszél, s ez igénybe veszi minden érzelmét.

- Esztelen! Beszélmem kell vele. A legnagyobb veszélyt idézheti elő fecsegésével. Ki-
eszközölöm atyjánál, hogy itt maradjon, de meg kell tanulnia - hallgatni!

- Nem méltat bizalmára grófné? Látom, érzem, hogy ez alatt álló emberek sorsa össze van
füzve az önökével, hogy közös titok, közös veszély lebeg az urnó és szolga feje fölött. Miért
vagyok én kizárva ebből? Én, ki örömmel ontanám véretem, hogy önt megőrizzem még a
kellemetlenségtől is. Ne vegye tolokodásnak, ha kérdem: mi az, mit Borbálának rejtegetni kell
a nélkül, hogy ő annak horderejét tudná, mi önnek félelmet okoz?

Marie a mellette álló ifju vállára tette kezét, kinek viruló arcza a méltatlankodás pirjában égett
szavai alatt s fájdalmas kifejezés ült szemében.

- Ha eljön az ideje - mondá komolyan - ha szükség lesz arra, a mit ma kérdesz tőlem, - hogy
megtudd: légy meggyőződve, miként tartózkodás nélkül beszélek veled. Ma még szükségtelen
volna a mult egy igen komor eseményét szellőztetni, mi neked nyugtalanságot, nekem igen
kellemetlen perczeket okozna, s ezt előidéznünk felesleges - szükségtelen.

- Mióta az első gyanu, sőt az első nyom feltűnt előttem, nem vagyok nyugodt, s a
bizonytalanság remegése kinosabb a legrosszabb valónál.

- Az első nyom? kérdé meglepetve Marie. - Mi lehetne az? Egyszer már említéd előttem.

- Egy vérrel borított női ing, minek birtokába vételén atya és leány czivakodtak, mig fejük
fölött égett a ház! Alig birtam Borbálát elszakítani attól.

A grófné megnémulva nézett reá.

- Egy vé-res nő-i ing, - mondá dadogva - elhaló hangon. - Mit sejtessz ebből s valóban jól
láttad-e, hogy az volt?

- Mint kegyedet e perczben. Keresztül rohanva a lángokon, Borbálát kerestem, ki nem törődve
a borzasztó veszély fenyegető voltával, a véres ingen czivakodott. Nem adhat-e ez a tény
gyanút a legborzasztóbb eseményekre; én e percztől Tirzust gyilkosnak tartom.

A grófné halálsápadt volt, ajkait lezárni látszott a rémület.

- Nincsen igazam?

- Nincs! - viszonzá végre felocsudva ijedtségéből, erélylyel, szigorúsággal. - Dobd el
magadtól e gyanut, mert különben köteles vagy tovább haladni, tovább fürkészní az első
nyomot: köteles az igazság fogalmai, a törvény kiválmái szerint, nem sejtve hova, merre
és meddig vezet a nyom.

Az ifju némán hajtá meg magát, jeléül, hogy engedelmeskedni fog, s kalapját vette. - Beszélmi
fogok Tirzussal: - mondá - s tudtára adom, hogy mehet, és számíthat a háromezer forint
kegydíjra.

- Én pedig Borbálával beszélek.

Tristan elhagyta a szobát. Marie pár perczig az ajtóra függeszté sötét pillantását, melyen
távozott, aztán mélyen felsóhajtva, arczát kezeibe mélyeszté. Miért nem született előbb -
suttogá könnyes szemekkel. - Ma boldogtalanná kell őt tennem, hogy később boldog legyen.

TIZENHARMADIK FEJEZET.

Az ifju Csáthy, fölkeresve a főkertészt lakásán, s elvégezvén vele dolgát, szokatlan izgatottságban sietett hazafelé.

Aminek mikénti szavakba öntése oly sok gondolkodás, tünődésébe került, ma a véletlenség által megtörtént. Megmondta Marienak, a mit érez, a mit úgy sem lehetett volna sokáig eltitkolni, s az elragadtatásnak különös érzése vett rajta erőt azon tudatban, hogy merész vallomása nem vonta maga után azt, a mitől rettegett: Marie neheztelését.

- Csak Lazas itt volna - suttogá újra és újra menet közben. - Oly nagyon vágyom valaki után, kivel beszéljek. Nem arról, a mivel szívem el van árasztva, abból soha egyetlen szót sem fogok elárulni. Közönyös dolgokról, bármiről... csakhoggy beszélhetnék vele. Oly kínos a hallgatás és egyedüllet - ha szívünk telve van.

És mint a tündérmesékben, hol az óhajtás azonnal teljesedik, haza érve, Lazas Viktor jött elébe. Fél óra előtt érkezett és örvendve ölelték meg egymást. A nem várt találkozás Tristánnak szokatlan örömet okozott, s barátja éles szeme azonnal észrevette rajta, hogy rendkívül izgatott kedélyállapotban van; bár idegei nem ritkán a betegségig meg szoktak támadva lenni, ma még a rendesnél is hevültebb, nyugtalanabb volt.

- Mit műveltél, mióta egyedül hagytalak? - kérdé tőle. - Mit csinálnak a grófnők?

Tristan rövid szavakba foglalá mindazt, a mi azóta lefolyt, a legutóbbi órák történetét elhallgatván, csak azt emlité, hogy Balázs visszaérkezett.

- Találkoztál vele?

- Csak láttam.

- A párbajnak tehát vége van?

- Az uton Sutántól, nem tudva még, hogy visszajöttél, folyton azon gondolkodtam, kit küldjek hozzád e miatt.

- Szerintem ez az ő kötelessége volna, ha nem teszi, rád nézve közönyös lehet.

- Várom egy ideig, s ha ő nem ujitja fel a félben maradt ügyet, én teszem.

- Ez helytelen. Okvetetlen meg kell várnod, mire határozza ő magát; szerintem ő a sértett fél.

A két barát kedélyes együtt- és egyedülletben tölté a napot, de Lazas előtt nem maradt észrevétlen azon különös hangulat, melyben barátja volt, s melyet nem tudott magának megmagyarázni: csak annyit sejtett, hogy Tristán, távolléte alatt, valami kellemetlenség vagy nagy boldogság érte. Elhatározta, mielőbb kifürkészni azt.

Másnap gyalog indultak el Sután felé, hogy meglátogassák Szolcsányinét, midőn az erdön át haladva, távolról látták jönni Balázst, ki nem véve őket észre, ugy látszott, valakit keresett, legalább ezt sejtette azon fürkésző kutatás, mivel minden sűrűbb helyre, fák és bokrok közé betekintett.

- Álljunk félre, - mondá Tristan társának. - Huzódjunk ide a sűrűségbe, mig előttünk elhalad; kellemetlen volna a találkozás vele, mielőtt ügyünk tisztázva van.

A féloldalt végigvonuló sűrű bokrok közé léptek. A fönt levágott fák alsó buja hajtásai teljesen elfödtek őket, s meglepetve látták, hogy Borbála sietve közeledik a másik oldalról, s hogy ő volt az, kit Balázs keresett. A véletlen úgy hozta, hogy éppen a két ifju rejtekhelye előtt találkozzanak, hol megálltak, s Szolcsányi gróf halk, elfojtott hangon kérde:

- Elhozta?

- Nem! - viszonzá daczosan a leány. - Addig nem adom oda, míg meg nem mondja gróf ur, mi érdek köti önt amaz emlékhöz.

Balázs dühösen dobbantott lábával.

- Játszani akar velem, Borbála? - kérde, az eb fenyegető, elfojtott morgásához hasonló hangon. - Ezt nem tanácslom!

- Soha sem jutott az eszembe, gróf ur, de okvetetlen tudnom kell, kié a név, mely amaz ingre tapad, mi köti ahhoz oly borzasztó emlékekkel atyámat, s mi érdeke van önnek azt megszerezni.

Tristan minden szót hallott, s a kíváncsi feszültség és nyugtalanságtól reszketett.

- Borbála! - kiáltá fenyegető hangon Balázs, míg szeme félelmes tüzben lángolt a haragtól. - Legyen esze, ne kényszerítsen a legvégsőre, újra mondom, nem én forgok itt veszélyben, hanem atyja, s ha tudná annak titkát, maga is rettegne miatta.

- Tudni akarom - mondá konokul a leány, legkisebb megrettenés nélkül, s bátran tekintett a fenyegető szemekbe. Szolcsányi Balázs végignézte őt, ajkait összeszorítva, szeme villámokat szórt felé.

- Nem akarja elhozni az inget? - kérde sziszegve.

- Nem, a nélkül, hogy tudnám, mi okból raboltam meg atyámat, ha ellopom azt tőle, s mi vész, mi érdek köti önt ama vérben fűrésztött vászondarabhoz, mely a mi sajátunk.

A gróf dühe a legmagasb fokot érte el. Kezét egy pillanatra felemelte, hogy leüsse az előtte álló leányt, ki félelem nélkül tekintett reá. Az ifjak el voltak készülve, hogy kirohanjanak, de a gróf leereszté kezét, s némán, gondolkodva szemlélte Borbálát.

- Jó - mondá pár pillanat múlva. - Ne hozza el amaz inget, de gondoljon vissza arra, amit e percben mondok: az ön hatalmában lett volna megmenteni atyja életét, s ha a legnagyobb csapás bekövetkezik, egyedül saját magát okozza...

Gyorsan megfordult és elsietett e szavak után, míg Borbála megrémülve tekintett utána, s egy közel álló fatörzsre hullva, kezeibe temeté arcát és keservesen zokogott.

Tristan kilépett rejtekhelyéről, Lazas a sűrűségben maradt, ő egyetlen szót sem hallott a párbeszédből, csak Balázs felemelt kezét látta.

- Vigasztalódjék Borbála - mondá neki nyájas hangján. - Balázs gróf fenyegetése, meglehet - semmit sem jelent.

A leány rémülten ugrott fel helyéről. - Ön itt volt, hallá párbeszédünket? - kérde kezeit tördelve. - Oh mennyei kegyelmes istenem.

- Minden szót hallék, s újra mondom, ne féljen! Az én keblemben rejtve, jó helyen van a titok, bármi legyen is az; ellenőrzöm a grófot, ki talán saját céljára akarja kizsákmányolni az ön félelmét.

- Az nem volt szép öntől, gróf ur, hogy hallgatódzott - folytatá, Tristan vigasztalására nem ügyelve a leány, mi alatt szeméből sűrű könyök hulltak halvány arczára. - Nem tudom, mi lebeg fejünk fölött, de félek, hogy rossz van megírva rólunk odafönn, s ezt elhárítanunk nem lehet.

- Miért daczolt Balázs gróffal, ha fél tőle?

- Tudja, mit kíván ő?

- Ama véres fehérneműt, mit ön is magáévá akart tenni, nem törődve a feje fölött égő házzal. Önnek is fontos emlék lehet.

- Tudja, kié volt amaz ing? - kérde a legmagasabb foku izgatottság, majdnem önkivületben a leány.

- Fogalmam sincs róla.

- Anyámé! - kiáltá Borbála magánkívül. - Az én szegény anyámé, a kit vérében, megölve találtak ágyában, s a gyilkos - még maig sem tudódott ki, az ok még ma sincs felderítve; elrejték, eltitkolták a bűnöst.

Tristan megdermedve nézett reá.

Iszonyu gyanu kelt szívében. Balázs volt a gyilkos, gondolá. Balázsnak kellett lenni, mit érdekelné különben őt ez a dolog. Mit érdekelné Tirzus és leánya a Szolcsányi-családot, ha nem ő volna. Iszonyu rémület fogta el őt e gondolatra, és ama másikra, mely az elsőt nyomban követte. Szolcsányi Imre özvegye tudja, mi történt. Ki volt a gyilkos, és nővérét mégis nőül adta volna Balázshoz. Ez rémitő eszme volt... Percz alatt világosnak látszott előtte minden, csak Marie jelleme borult sötétségbe. Azon fénykarika, mely eddig övezve vette körül eszményképét, lehullt; a sárba tiporva látta. Iszonyu mult! Borzasztó következtetések támadtak lelkében arra nézve, mi vihette a grófnét reá, hogy ily borzasztó tette határozassa magát... Korábbi bűn, mit egy későbbivel kell takarni. Alkalmasint kényszerítve van erre Balázs által, kihez oly személyes láncz köti, minek kényszere alatt tehetetlen bábbá válik. Szerelmi viszony, mely férje életében sógorához köté.

Egész testében remegett.

- Igazságot fogok szolgáltatni! - kiáltá felbőszülve a keserűség és féltékenység kinjában. - Igazságot és elégtételt a meggyilkoltnak, kinek ártatlan vére ma is büntetlenül, boszultatlanul kiált az égre! De e perczben új félelem, új keserűség fogta el. Eszébe jutott Marienak tett ígérete. »Neked kevésbbé van jogod e titkot felderíteni, mint másnak«, mondá az neki, s ő gyengén, gyáván, meggondolatlanul mondta ki ígéretét, hogy nem kutatja azt. Szeretett volna kétségbeesésében tombolni e gondolatra. Borbála bámulva nézett reá.

- Legyen nyugodt, - mondá végre, megragadva a leány kezét. - Ne tegyen semmit, ne hallgasson semmi fenyegetésre. Én veszem kezembe ügyét. Fel fog derülni, a mi még sötétségben tévelyeg. Meg fogjuk tudni, ki volt a gyilkos, mi okból kívánja Balázs gróf a véres inget, s anyja - esküszöm önnek, nemsokára meg lesz boszulva!

Borbála megrettenve szemlélte a lángban, lázban égő ifju arczát, kinek szeme önkivületi kifejezéssel tapadt ő reá. Mi baja van. Mit érdekli őt ez az egész dolog? - kérde magában, de feleletet nem talált. Egy édes remény kezdett derengeni keblében, látva az ifju szokatlan érdeklődését az ő ügye iránt, mit közönyös egyén sorsa nem idézhetett volna nála elő, s ez a remény csendesítőleg hatott reá, lelkesülést idézett nála elő.

- Végre! - kiáltá, elragadtatva nyujtván mindkét kezét Tristánnak. - Van egy lény, ki felkarolja ügyemet. Ne engedje lankadni ez érdeklődést, gróf ur! Senkisésem törődött eddig bánatommal, kinlódásommal. Legyen kegyes irántam, adjon, szerezzen nekem elégtételt azért, a mit sejtem, hogy elkövettek anyámon...

- De ki. Mi okból? - kérdé kissé lecsendesülve Tristan, és az jutott eszébe, hogy ha Tirzusnét ölte meg Balázs, ha vele volt összeköttetése, mi szerepe van akkor a multban Marienak? Percz alatt új reménye gerjedt annak ártatlansága iránt. Oly kínos, kétségbeejtő annak jellemében kételkednünk, a kit szeretünk!

Sokkal csöndesültebben, de melegen szoritá meg a leány neki nyújtott két kezét.

- Bizzék bennem, - mondá biztatólag, ne féljen senkitől. - Ne hallgasson Szolcsányi gróf fenyegetésére. - Ne tegyen semmit, mielőtt tőlem meg nem kérdezné. A jövő megmutatja önnek, hogy jó kezekbe tette le ügyét.

A leány elragadtatva hallgatá, de midőn zörögni hallá a bokrokat háta mögött, megriadt s gyorsan bucsut intve az ifjunak, besietett a bokrok közé, és percz alatt eltűnt az erdő sűrűségében, honnét, az ellenkező oldalról, Lazas lépett elő.

Ámbár Tristan biztosan tudta, hogy barátja semmit sem hallott a Borbálával folytatott párbeszédéből, az első szóváltást - Szolcsányi gróf s a főkertész leánya között - együtt hallgatták, s arról Lazas azonnal kérdezősködött nála.

- Mit beszélt Borbála, miféle fehérenemű az, mely fölött Balázsszal czivakodtak, tudakolá Lazas, s ő habozva beszélt neki valamit, a mi csak részben felelt meg az igazságnak, azután hallgatva folytaták utjokat Sután felé.

Lazas látta, hogy társa szórakozott és bár a legnagyobb erőltetéssel küzdött a lelkiháborgás és felingerülés ellen, nem bírta azt teljes mértékben legyőzni.

A Szolcsányi-kastélyba érve, a hölgyek örömmel fogadták Lazas grófot, kit pár heti távolléte alatt, s megszokván őt Ivádon tudni, nehezen nélkülöztek. Ő sokkal élénkebb, kellemesb társalgó volt Tristánnál, francia vére, s a francia nevelés felruházták őt mindazon kellem és tehetséggel, mi nemzetének jellegét bárhol s bármily körülményekben felismerteti.

Ma majdnem kizárólag a háziasszonyt mulattatá, kit máskor Tristan igyekezett elfoglalni, ki most szüntelen Thisbe oldalánál volt. Nem érzett erőt Mariehoz közeledni, feltűnően kerülte őt, félt, hogy kitör belőle azon nagy fájdalom, mi lelkét, szivét marcangolá.

Szolcsányiné észrevette ezt, feltűnő figyelemmel kísérte az ifju szokatlan viseletét, szép sötét szeme hosszasan, kérdően pihent olykor Tristan arcán, ki nem látta bár, érzé e tekintet hatását.

- Mi lelte Tristán? - kérdé egy idő mulva Lazastól. - Ma reggel itt volt, hosszasan társalogtunk együtt, s azóta valami történt vele. Nemde, ön is szokatlannak, csodálatosnak találja viseletét?

- Megvallom, nekem is föltűnt valami különös rajta. Nem tudom megmagyarázni, mi történt vele. Észrevettem ezt ma reggel, megérkezésemkor, az első találkozásnál. Izgatott, türelmetlen, szórakozott, s kegyednek, grófné, ki távollétemben gyakran látta őt, inkább lehetne tudni e változás okát.

- Nem tudom, - viszonzá gondolkodva Marie, arcán látszott, hogy busítja őt Tristan viselete, de nem akarta azt annak mutatni. Nyájas volt iránta s majdnem egyenesen felhívta olykor, hogy közeledjék hozzá, mit az udvariasan, de észrevehető hidegen került ki.

Thisbe végre kezdte sejteni, hogy az ő vidám csevegései nem szórakoztatják, sőt nem is érdeklik Tristán.

- Beszéljen nekem Erdélyről, - mondá, ügyesen hagyva el társát, s Lazashoz csatlakozva; ki percz alatt mellette termett a séta közben, s Tristan Marie oldalánál látta magát, a nélkül, hogy ezt óhajtotta vagy elősegítette volna.

- Nem láttad az erdőben Borbálát? - kérde Szolcsányiné, a legrosszabb témát pendítve meg, csakhogymondjon valamit.

- Találkoztam vele. Az öreg Tirzussal is beszéltem; ő nem sokára elhagyja Sutánt s leányát is magával viszi.

- Ez még kérdés? - viszonzá hévvel Szolcsányiné. - Borbálát nem ereszttem.

- Pedig az volna a legjobb rá nézve, ha menne innét minél előbb; tekintve a jövőben rejlő körülményeket...

Komor jelentőségteljesen ejtette ki szavait, s az özvegy meglepetve nézett rá.

- Nem értelek. Ma reggel még egészen más véleményben voltál.

- Ma reggel! - viszonzá kitörve Tristan. - Azóta sok mindent tudtam meg, mi véleményem megváltoztatá.

- Az öreg Tirzustól?

- Nem tőle. Neki érdekében van hallgatni. Talán azért siet el innét, mert fél, hogy nem maradna mindig néma: mint volt eddig. Nem volna ahhoz ereje, és sok olyat elárulna, a mi könnyen a mások fejét veszélyeztetné, neki pedig a bűn tudása és eltitkolása miatt utolsó éveit börtönben kellene tölteni.

- Tristan! - kiáltá önkénytelen rémülettel Marie, ki adta ajkaidra ez iszonyu fenyegetést?

- A kénytelenség, a tapasztalás, s azon csodálatos fölfedezés, mit ma reggel óta tettem.

- Emlékezel, mit ígértél nekem, alig néhány óra előtt?

- Éltem és véretem, mindkettő a kegyedé. Érzelmeim nem változtak azóta, de igen hittem: mi megingott minden jó fölött.

Marie rémülten tekintett az ifju hideg, komor, kétségbeesett arczába. Szemeik találkoztak. A nő tekintetében félelem, feszültség látszott, Tristan pillantása merev, rideg kín és fájdalommal tapadt rá.

- Mi történt veled? - kérde feljajdulva a grófné. - Kivel beszéltél, mit sejtetnek szavaid? Ki az, kinek több hitelt adsz, mint nekem? Kivánom, hogy világosan beszélj, meg kell értenünk egymást, a célzásokat gyűlölöm.

- Nem tehetem, viszonzá makacsul az ifju. Határozott, hideg, erélyes akart lenni, de szeme elborult a fájdalomtól, ajka reszketett. Elfordult, hogy elrejtse gyöngeségét, de Marie megragadta karját, megállítá, könyörögve suttogott fülébe: beszélj, szólj! mondá kinos remegéssel. Gyanud iszonyu, félek, hogy nem vagy jó nyomon, s balgaságod oly csapást mérhet reánk, mit helyre hoznod, meggátolnod majd nem lehet...

Tristan ingadozni kezdett. A rátapadt tekintet megremegetté, a kéz, mely karjában reszketett, láva forrósággal árasztá el lényét. Szívesen visszavette volna a már kiejtett szavakat, melyeket meggondolatlanul, kinos felindulásban mondott. Gyanuja irtóztató volt, féltékenysége megőrüléssel fenyegette, érzé, hogy bármit mondjon is neki Marie, nem képes hinni, minden erejét összeszedte, hogy megtagadni bírja annak kérelmét.

- Kivánságát nem teljesíthetem, - mondá halkán, erőltetett kiejtéssel. - Bocsásson meg, grófné, ismétlem, a mit ma reggel mondtam, éltem, vérem az öné, de...

- Nos, miért akadtál el? - kérde fájdalmasan Marie. - Éltedet, véredet felajánltad, de hirem, becsületed semmivé készülsz tenni, büntetni engem - a ki ártatlan vagyok, a ki mások vétkeit czipeli vállain, a kinek rettegni kell a család becsületéért, a ki éveken át félt a miatt, a mit el nem követett...

Tristan elragadtatva nézett szemébe. Ez a hang, ez a tekintet nem lehet csalárd, gondolá. Igaz, mély való mindaz, a mit ez ajkak kiejtenek. Erejének vége volt. Marie meggyőzte őt, szeretett volna lábaihoz borulni, de előbb tudni akarta a valót, meggyőződni arról, a mit még csak sejtett.

- Tirzus nejét megölték - mondá komor hangon fülébe sugva. - Ki volt a gyilkos?

A grófné önkénytelen összerázkódott.

- Ki mondá ezt neked?

- Igéretem köt, hogy nevét el ne áruljam, de azt hiszem, nem kételkedhetem szavaiban.

- Ki tehetete? - kiáltá kezeit tördelve a rémülettől Marie, s hangja oly kétségbeesett volt feljajdulásában, hogy az előttük haladó pár: Thisbe és Lazas gyorsan visszafordultak egy pillanatra.

- Vigyázzon grófné - mondá halkán Tristan.

- Oh, ha tudnád, mily kint okoztál nekem, mily iszonyu az, a mit előragadsz a multból, s mit neked legkevésbé lett volna szabad tenned. Tudod-e, hogy mit kockáztatsz, midőn e mély, rég és jól elrejtett titkot a feledés homályából felszínre vonszolod?...

- Tudom hogy vészes dolgot bolygatok, bár nincs sejtelmem még arról, kinek érdekében kellene hallgatnom, s meg vagyok rendülve azon szavakra, mik iszonyu gyanut keltenek belsőmben - mondá majdnem reszketve az ifju, de hallgatni nem bírok.

- Gyanud alkalmasint rossz nyomon vezet - viszonzá büszkén Marie. - De mindegy! Talán szükséges az arra, hogy a fiatalos, meggondolatlan hévvel fölragadott eszmét elvesd magadtól, lecsillapulj és ne kockáztasd ártatlanok nyugalmát, biztonságát, becsületét, hogy mindezek árán büntess valakit, aki bűnös lehet, de nem büntetésre méltó!

- Nem értem - mondá dadogva Tristan. - Legyen őszinte, kérem, esdeklem.

- Nem bizol bennem?

Az ifju lesüté szemét.

A grófné ajkait fájdalmas nyögés hagyta el, hasonló a jajkiáltáshoz.

- E némaság többet mond minden feleletnél! - mondá hidegen - s elválaszt bennünket örökrebensőleg. Jó, higyj másoknak, kételkedj bennem. Menj a magad utján; keresd az első nyomot követő ismeretlen utat. Ha majd a végén leendsz, belátod tévelygésedet s visszafordulva, megtérnél hozzám, bocsánatért könyörögve, hogy nem bíztál bennem; ne csodálkozzál, ha ellenkezőjét találod azon mondásnak, kopogtassatok és megnyitattik, nektek megtérőknek! Az én szívem soha sem nyilik meg többé a te számodra.

Gyorsan ejté ki az utolsó szavakat s gyorsan megfordult és elsietett. Tristan megdöbbenve, megrémülve nézett utánna. Habozott, ne kövesse-e lépteit, ne vesse-e magát lábaihoz, bocsánatért esdekelve. - Mindezt nem tette, mert lábai a földbe gyökereztek, mert minden érzékét elszibbadni, megdermedni érzé. Lassan, kullogva követte Thisbét és Lazast, kik csodálkozva látták őt egyedül érkezni hozzájuk, s arczán a kínos kétségbeesett kifejezést...

TIZENNEGYEDIK FEJEZET.

- Valamely meggondolatlanságot követtél el Marie grófnéval szemben - kérde Lazas, - midőn visszaérkezvén Iváandra, látta barátja kétségbeesését; mely az egész Sutánon töltött idő, s a visszavezető ut alatt, ki volt fejezve halvány, feldult kifejezésű arczán.

- Félek, hogy többet annál.

- Megvallád neki szerelmedet s ő visszautasított?...

- Nem, azt nem tettem és tenni soha nem is fogom. Ő azt hiszi, áthághatatlan gát fekszik közöttünk, s én nem tudom az ellenkezőről meggyőzni.

- A korkülönbség.

- És az?

- Figyelmeztettelek erre, midőn ideérkezénk, s midőn elragadtatásodat láttam az özvegy iránt. Most meggyőződteél, hogy ő maga is így gondolkodik.

- Ha tudná, miként szeretem, nem tenné. Félek, hogy csak akkor fogja szívemet megismerni, midőn már - későn lesz.

Lazas némán függeszté társára szemeit. Megdöbbsent a szavaktól s még inkább ez arcz elhatározott kifejezésétől. Ő egyedül ismeré Tristán az itteni környezetben; ő tudta csak, hogy annak mély, tiszta, hű és változhatatlan szive nem hasonlít a férfi szivekhez, s ha az egyszer magába fogadta a szerelmet, nehéz vagy lehetetlen lesz onné kiirtani.

- Mi történt köztetek? - kérde aztán Lazas.

- Lehetetlen elmondanom, bár óhajtanám, hogy tanácsot adj szorongatott helyzetemben, de nem szólhatok. Ne kérdezz, mások titka az, miről hallgatnom kell.

A francia csodálkozva hallgatá e szavakat, s még jobban meg volt lepette, midőn az inas kisdéd levélkét adott át urának, mondván, hogy azt egy kis paraszt fiu hozta, nem akarja megmondani kitől, s választ kér reá.

Tristan nem ismerve az írást, csodálkozva bontá fel s gyorsan átfutva a néhány szót, a következőket olvasá:

B... látott önnel engem beszélni az erdőben. Dűhe iszonyu. Retteg, hogy elárultam titkát. Őrizkedjék tőle...

Borbála.

Tristan összeszorítá ajkait, hogy elfojtsa az azokra tóduló szitkot, mi Balázst illeté. Azután néhány szót vetett egy papirosra válaszul.

Levelét vettem. Figyelmeztetését köszönöm.

Tristan.

Sajátkezüleg adta át a kis pórfiunak a levelet, s a Borbáláéét össetépte.

- Mintha csak Párisban volnánk - mondá mosolyogva Lazas. - Női kéztől piczi levelek, titkos üzenettel, két szóból álló válasz, s ez a két szó: ott leszek...

- Csalódol Viktor, több szóból állt a válasz s nem találkozásra kitűzött óra.

Lazas kétértelmű mosolya nem mutatta, hogy hitelt ad Tristan állításának, de nem beszéltek többé róla, s Viktor gróf nagy meglepetéssel látott rövid idő múlva egy kocsit robogni a villa udvarára, melyen Bernel főhadnagy és Vári Zsigmond ültek, Szolcsányi Balázs egykori secundánsai.

- Ezeket Szolcsányi küldi, - mondá Tristánnak - ki majdnem dühvel ugrott föl helyéből.

- Ez szemtelenség! - kiáltá Tristan.

Lazas nagy csodálkozással szemlélte izgatottságát.

- Miért haragszol? - kérdé; hisz te magad szándékoztál felujítani ez ügyet.

- Azelőtt igen! most másként gondolkozom.

Viktor nem felelhetett; az ujonjok megakadályozták szavait, kik röviden előadták küldetésük okát. Szolcsányi Balázs fölujtattatni kéri a párbaj félben maradt ügyét, s a napot meghatározni küldte őket Iváandra. Mindketten udvariasan fogadták az érkezőket, de mielőtt Lazas felelhetett volna, Tristan közbe vágott.

- Hetek előtt - mondá komolyan s nagy elhatározottsággal - midőn önök Szolcsányi gróf részéről fölkeresték házamat, természetesen találtam, sőt vártam megjelenésüket: ma csodálkozásomat vagyok kénytelen ittlétük felett kifejezni! A párbaj köztem s Balázs gróf között nem történhetik meg. Kérem e feleletet neki megvinni.

Mindhárman bámulva, megdöbbenve néztek Tristánra.

- Az ok e feleletre nézve? - kérdé a főhadnagy. - Mert átláthatja gróf Csáthy, hogy ok nélkül ily választ nem szokás adni azon felszólításra, mit Balázs gróf részéről önnek hoztunk...

Tristan észrevehetően küzdött, mielőtt szavait kiejtje.

- Az, a mit mondok, önök előtt érthetetlen lesz, de Szolcsányi tudni fogja, mi rejlik szavaim alatt. Én vele addig, míg ő egy másik, függőben levő ügyét nem tisztázza és rendbe nem hozza - nem verekedem, sőt bárki mást is eltiltatnék attól. Verekedni s lovagias párbajt vivni, csak feddhetlen jellemű emberrel lehet.

Bámuló zúgás hallatszék a három jelenlévő ajkain e szavakra.

- Ezt a feleletet vigyük meg neki? - kérdé Váry.

- Szóról szóra ezt! - viszonzá Tristan.

- Meggondolta-e kegyed, mit vonhat e válasz maga után. Biztos-e tökéletesen abban, a mivel Szolcsányi grófot vádolja, mert ez az üzenet nemcsak vért, de életet vagy halált követel, ha a gyanu alaptalan.

- Mindent meggondoltam, válaszomat szóról szóra kérem átadni.

A vendégek meghajtva magukat, távoztak. Nyugodtak akartak lenni, vagy legalább annak látszani, de észrevehetőleg zavartak voltak. A nyugodt, komoly, felindulás nélküli modor, melyben Tristan beszélt velük, nem téveszté el hatását; s bár soha sem hallottak semmi rosszat Balázsról, majdnem kételkedni kezdtek, ha nincs-e Csáthy grófnak igaza.

Alig hangzott el a kocsi robogás, Lazas az első bámulatból magához térve, Tristánhoz futott, ki az ablakból elgondolkozva tekintett a tova száguldó fogat után, és megragadta karját.

- Mit tettél! - kiáltá rémült hangon. - Tudod-e, hogy ez örütség tőled, s félek - nem egyéb gyűlöletnél.

Csáthy vállat vont.

- Mi okom volna, hogy gyűlöljem? Ellenszenvünk kölcsönös egymás iránt, de nem gyűlölöm; ő teljesen közönyös nekem...

- De hát mit tett ő, miről senki sem tud, csak egyedül te, ki alig ismered néhány hónapja. Pusztá gyanuból ily nyilatkozatot tenni - örültség.

- Meglehet! Már megtörtént, s én újra azt tenném, ha e percben újra kellene válaszolnom.

Lazas aggódva rázta meg fejét.

- Mily következményei lesznek e dolognak, - mondá elfojtott hangon - azt ma még csak az Isten tudja.

- Bármi lesz is, nekem így kellett tennem. Nem szólhatok, de hidd el Viktor, te, bárki más, és minden becsületes ember így cselekedett volna.

- Nem sokára megtudjuk üzenetedre a választ...

Bármily elhatározott és nyugodtnak mutatá is magát Tristan, soha nem tapasztalt izgatottságban tölté a napot. Óráról-órára várta Szolcsányi Balázs segédeinek visszatértét vagy annak személyes jövetelét, vagy valamely életjelt a történetek válaszául, de elmúlt a nap és nem történt semmi, sem Balázs, sem a segédek nem mutatták magukat.

Másnap a reggeli után sétabotot vett kezébe s az erdőbe készült, mint Lazasnak mondá, egyet fordulni. Viktor igen komoly arccal inté őt, hogy ne menjen most ily sétákra egyedül, Balázs képes őt a legnagyobb lelki nyugalommal lelőni.

- Nem félek! - viszonzá nevetve Tristan. - Bár nem lepne meg ez tőle! Az ily tetteknel csak az elsőt nehéz elkövetni: a többi magától jön, egymásból folyik.

- Az elsőt? - kérdé csodálkozva Lazas.

Tristan felelet helyett bucsut intett kezével s elhagyta a szobát.

Lazas gróf gondolkodva nézett utána. Mire czéloz: gondolá tépelődve. Már többször ejtett ilyféle szavakat Balázsról, s mire czélt az ama nyilatkozattal, mit a segédek által Szolcsányinak izent.

Egyedül maradván, hosszas elmélkedésbe merült a Tristán környező viszonyok és egyének fölött, s lassankint azon meggyőződésre jutott, hogy ifju barátjának jobb volna távozni innét, még pedig mielőbb - késő bánat nélkül, mi okvetlen előbb-utóbb bekövetkezik.

Elgondolá azon igazságot, hogy semmi sem lehet tökéletes e földön, s összeköttetésbe hozta ez ismert és bölcsék által fölhalált állítást Tristánnal, kit a véletlen oly sok váratlan kedvezményben részesített, s jövőjének szerencsétlensége, boldogtalanságának magva önmagában rejlik.

Miért kellett neki Thisbe helyett Marieba szeretni. Miért adott neki a sors ítélő tehetség helyett oly meleg, állhatatos szívet, mely sohasem változik érzelmeiben. Thisbe neki való feleség lett volna, minden küzdelem, minden fáradság nélkül elnyerné kezét, szívével, nagy vagyonával együtt, s ő, a szerencsétlen, az özvegy grófnéba szeret, ki nála tíz évvel idősebb, s nem viszonozza érzelmeit.

De valóban nem viszonozza-e? Nem adta-e jelét, hogy Tristan kedvesebb neki, mint azt a helyzet magával hozza...

Legalább nem mutatta. Ő sohasem vette észre. Gyengéd, nyájas, meleg volt iránta, de hisz ezt az özvegy jellemében rejló kedély, szívmelegség okozza. Marie nem is tudna más lenni, mint a minő Tristan iránt volt. Ő bizonynyal maga sem sejté, mit ébreszthet bájos, megnyerő modora az ifju fogékony szívében.

Hosszasan gondolkodott e dolgok fölött, s önkénytelen összehasonlítá a két nővért, kik akaratlanul, öntudatlanul vetélytársnői voltak egymásnak, s bár neki Thisbe az első percz óta több volt, mint rokonszenves: Marienak adta az elsőséget.

Az oly nőknél, mint Szolcsányiné, a kor alig jöhet számításba. A természet oly sok bájjal, észszel, kitünőséggel ruházta fel őt, hogy remek alkotását később sem merte érinteni. Meghagyta neki szépségét, kellemét, szellemi tehetségét, melyet a kor csak fejleszthetett. Jósága, nyugalma fölényt gyakorolt mindenkire, s azon jótékony báj, kedély, melegség, mi lényét előnté, oly varázshatással birt mindazokra, kik vele érintkeztek, hogy bátran elmondható: neki ellenségei soha, csak irigyei lehettek.

Mert hogy irigyei ne volnának a kitünőségnek, az lehetetlen.

»Viele sind berufen, wenige auserwählt«, mondja egy nagy író, s ezt Mariera is lehetett alkalmazni. Választotta volt ő a természetnek, mely kedvvel, előszeretettel alkotá: s bár élte csendben, szűk körben folyt, nem egy férfi sóhajtá magában, őt látva: minden nőnek ilyennek kellene lenni. Nem egy nő gondolá keserűen: bár hozzá hasonló lehetnék.

De ez az érzés, ez a tudat, ez az óhajlás már magában foglalta az irigység magvát, s Marie, a mennyire lehetett, távol tartá magát az ugynevezett világtól. Jobbnak, gyengédebbnek, mélyebb kedélyűnek érzé magát, minthogy a rosszak harczát vivni akarta volna. Boldog, elégedett volt nyugalmasában, nem akarta azt kockáztatni s oly dús kincsekkel birt lelke gazdagságában, hogy senki fölött nem ítelt, senkinek meg nem róttá gyengeségeit, háladatos volt azért, a mivel birt, s élte boldog volt, mert a boldogság magvát önmagában hordá.

Ilyen volt az, kit Tristan szeretett, s ilyennek ismeré őt Lazas, és mindenki, a ki közelebből érintkezett vele. Irigy csak az lehetett reá, ki őrizkedett közeledni hozzá, s érezte saját fogyatkozásait. A varázs, mit mindenkire gyakorolt, soha sem téveszté el hatását, a jóság, szelidség és nyugalom lefegyverzé irigyeit, kik távolból szemlélve őt, elbizakodottnak tarthaták, látva, tudva, hogy annyi szép tulajdonnal van felruházva.

A francia, elmékedései közben, nagy nyugtalanságot érzett, s elszorult szívvvel gondolt azon lehetőségre, hogy a sors végre megsokalva azon sok jót, mit kedvenczének nyújtott, annak boldog, csendes életét megzavarja.

Teljesen közönyös-e Marie Tristan iránt... Nem hat-e meleg lényére azon heves ragaszkodás, mit Tristánban lát maga iránt. Mi teljes szívéből nővére számára óhajtott volna talán megszületni s kifejlődni megerősödni látni az ifju szívében, de egyetlen nő sem képes teljesen hideg, érzéketlen maradni az állhatatos szerelem, az édes gyengédség iránt, melyet nyilvánulni s változatlanul lényéhez füződni lát.

Mily kár volna, ha ezt a két szívet a sors kétségbeeséssel sujtaná, - gondolá a tiszta, józan ítéllettel bíró francia. Talán a vér keveréke okozta, hogy nemzetének könnyü ítélete, könnyelmü gondolkozás módja nem jutott nála érvényre. Komoly irányát nagy mérvben a német iskolák befolyásának köszönheté, s a hajlam, mely véletlenül keblében megvolt, helyesen fejlődött. Ezért ítelt így, ezért szerette Tristán és csodálta Mariet testvére mellett, kinek mind a mellett nagyon örömet nyerte volna el rokonszenvét, sőt többet - szívét.

Elmékedéséből kocsizörgés verte fel s gondolatainak, aggodalmainak tárgyát, Szolcsányi grófnét látta az udvarra érkezni, egyedül.

Gyorsan elhagyta helyét s eléje futott, ki oly sietve jött a főajtó elé, hogy ő azt már csak tiszteletteljesen tárhatta ki előtte.

- Hol van Tristan? - kérdé Marie, nyájasan köszöntve a francziát.

Az a pamlaghoz vezetve őt, elmondá, hogy kis idő előtt az erdőbe ment, s nem mondá, mikor tér vissza.

- Nagyon óhajtottam volna vele beszélni, még pedig mielőbb, viszonzá a grófné, de Lazas legkisebb aggodalmát sem vett észre hangján, mi mutatá, hogy a sógora és Tristan közötti surlódás és lefolyt eseményekről mit sem tud.

- Keressük fel őt az erdő valamely részén, grófné - mondá Lazas. - Ha megengedi, helyet foglalok kocsiján, s irányt adok: én körülbelül ismerem Tristan kedvencz helyeit a rengetegben.

- Örömmel fogadom s követem tanácsát, hacsak...

- Miért szakítja félbe szavait?

- Hacsak nem gondolja, hogy Tristán valamely találkozásában zavarjuk.

- Meg vagyok győződve, grófné, hogy barátom sokkal magasabb érzelmeknek hódol, mintsem az erdőben találkozója lehetne. Teljes nyugodtsággal kereshetjük őt.

A hang jelentősége élénk pirt vont a grófné arczára, s lesietve a néhány lépcsőn, mi az ambitusról az udvarra vezetett: mindketten kocsira ültek s robogva közeledtek az illatos, üde, kellemes sötétségű árnyakkal fedett erdő felé.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET.

Már messziről azon kellemes üdőségű, zamatos levegő fogadta őket, mely az erdő közelében terjedni szokott.

Mihelyt elhagyták a réteket, a fák tövében tenyésző fű bujább lett, majdnem ember válláig érő magasságban emelkedett, s az őszi nap melege, mely a fák árnyékában, bokrok sűrűségében megmaradt, arcukba szállt, hizelegve érinté őket.

Szóltanul ültek egymás mellett, s Lazas aggódni kezdett magában: ha jól tette-e, midőn a grófnét felszólítá az idejövételre. Hirtelen eszébe jutott a levél, mit Tristan reggel kapott, s bár tagadta, hogy »légyottra« hivatott, e perczben ő is kételkedni kezdett szavaiban.

Most már mindegy volt! Bosszankodott kissé, hogy ez a lehetőség nem jutott előbb eszébe, már későn volt, s a fogat robogva haladt azon irányban, melyet ő megjelölt a kocsisnak s mely azon sűrűséghez vezetett, hol előtte való nap Borbálát látták Balázs gróffal beszélni.

Félelme nem volt alaptalan. A magasán felnyuló mogyoró-bokrok között, a nyilásokon világos színű női ruha tünt föl már a távolból szemei előtt.

A grófnéra pillantott, ha észrevette-e ő is azt, a mit ő már tisztán látott; s minő hatást árul el rendesen nyugodt, szép, komoly arca. Közelebb érve, felismeré Borbálát, mellette Tristant; látta, hogy a grófné is megpillantá őket, kik háttal állva a közeledő fogathoz, élénk beszédbe voltak merülve, legalább ezt mutatták a leány heves taglejtései, Tristan élénk figyelme, melyre előrehajlott fejtartásáról lehetett következtetni, s mely egyáltalában nem mutatott szerelmi édelgésre, hanem feszült figyelmet, élénk kíváncsiságot árult el.

- Borbála! - mondá észrevehető elfogultsággal a grófné, megpillantván őket, aztán gúnynyal vegyült kétértelmű mosoly röpiült át arcán, s hideg megrovók lettek szemei.

A robogásra gyorsan megfordultak Tristan és Borbála, ki észrevehető zavarral fogadta a grófnét, míg az ifju szokott nyájas melegségével közeledett a megálló kocsihoz.

- Téged keresünk - mondá Tristánnak Szolcsányiné, Borbálát egy pillantására sem méltatva, ki lángpiros arcczal állt közelében. - Ülj fel, haza kell jönnöd a z o n n a l, halaszthatatlan beszédem van veled.

Lazas leugrott, s átadta helyét Tristánnak, ki könnyedén érintve kalapját, üdvözlé Borbálát, mialatt Lazas mély meghajlással köszönt, s a fogat visszafordulva, Ivánd felé elrobogott.

- Valamely kellemetlenség érte grófné? - kérdé Tristan - mihelyt egyedül voltak, megdöbbenve társnéja nagy halványságától, s észrevéve azon erőlködést, mivel az nyugodtságát visszanyerni igyekezett.

- Több mint kellemetlenség, - viszonzá Marie halkán, észrevehető tétovázással ejtvén ki szavait - szomorúság, s oly tapasztalatok sujtanak, miknek bekövetkezését sohasem hittem volna...

- Megijeszt!

- Szavaimhoz még kénytelen vagyok azt is hozzá tenni, hogy e szomorúságot te okoztad.

- Kétségbe vagyok esve, s biztosítom, hogy akaratlanul, tudtomon kívül történt, viszonzá élénk megdöbbenéssel Tristan, s előbbre hajolt, hogy jobban hallhassa azt, a mi következni fog...

A grófné nem felelt. Hátra dőlt ülésében, szemei fájdalmas kifejezéssel függtek a levegőben, de észrevehető volt tekintetén, hogy semmit sem lát a mellette feltűnedező elmaradó tárgyakból, s belső világával, fájdalmával, gondolataival és érzelmeivel van elfoglalva, Tristan megdöbbenve, elbátortalanodva hallgatott. Rövid idő múlva Ivádon voltak. A háziúr leugrott, vendégének nyújtá karját, ki bizonyos elfogultsággal fogadta azt el, majdnem habozott, ne utasítsa-e vissza.

Mindez nem kerülte el az ifju figyelmét.

A terembe érve, Marie leült, Tristan állva maradt előtte.

- Nem merem kérdésemet ismételni; - mondá, zavarral ejtvén ki szavait - miután nem méltott feleletre...

- Nem neked, nekem kell kérdéseket intézni hozzád, s nem késem kimondani, majdnem félelemmel teszem azt.

- Félelemmel! - kiáltá kezeit összecsapva Tristan. - Félelem, velem szemben!...

- Tegnap még nem mondtam volna azt - viszonzá fájdalmas mosolylyal Marie. - Ma reggel óta oly csalódásokon mentem keresztül, hogy teljesen megváltozott irántad hitem.

Az ifju önkénytelen lehajtá fejét: nem szólhatott, nem mentheté magát, Marienak majdnem igaza volt.

- A ma reggeli találkozás után nem várhattad jöveteletem, kezdé a grófné.

- Nem mertem volna ezt remélni.

- És még is itt vagyok. A kénytelenség hozott ide.

- Csak az?

- Nem örömet jöttem. Azok után, mik közöttünk történtek, nem óhajték találkozni veled. Mig a csalódást megszokjuk, hosszú időre van szükségünk; s engem nagy csalódás ért, melyet alig néhány óra múlva egy második követett.

- Grófné!

Marie egy pillanatig néma szomorúsággal függeszté Tristánra szemeit, kinek a fölkiáltás önkénytelen szemrehányással röpült ki ajkán.

- Nemsokára, hogy Sutánról hazaérkeztél, Balázs segédei voltak nálad! - mondá a grófné.

Az ifju nagy meglepetéssel függeszté a beszélőre tekintetét.

- Ő beszélt arról önnek? - kérdé - talán dicsekedett bátorságával, vitézségével, s azt is elmondta, hogy én megtagadtam a párbajt.

- Azt is elmondta! - viszonzá nagy nyomatékkal s nagy jelentőséggel hangjában Szolcsányiné.

- Azt is hozzácsatolta beszédéhez, hogy ezek után nem marad más hátra számára, mint egyszerűen lelőni téged, a hol utjába esel.

- Valóban?

- És ezt megteszi. Te nem ismered őt, különben megmérte volna a következményeket, miket megfoghatatlan határozatod maga után vonni fog. Alig birtam nyugalمامat megtartani Lazással szemben, midőn azt mondá, hogy az erdőben barangolsz.

- Megfoghatatlan? - kérdé önkénytelen keserőséggel az ifju. - Önnek nem lehet megfoghatatlan ez az állítás grófné; ne akarjon elhítni, elámitani engem!

- Mi okból tenném, mi cél volna ahhoz kötve, hogy megcsaljalak? Balázsnak küldött üzenetedet nem értem.

- Nem érti? - kiáltá fellázadva nyugalmából Tristan, s újra azon féltékenységet érzé, minek gyötrelmét már-már sikerült leküzdeni - nem érti? Én valóban nem tudom, mi köti kegyedet Balázshoz, hogy oly sokat képes érte tenni - közönyös emberért nem tesszük koczkára jövőnket, szabadságunkat s még többet ezeknél.

Most ki volt mondva, a mi kizozta őt, a mi szive gyötrelmét okozá. Kimondá, de a másik pillanatban megbánta azt, látva az iszonyu hatást, mit szavai társnéjára tettek.

A grófné nem volt képes szólni. Torka összeszorult e merészséggel szemben.

Ez ifju oly dologgal vádolta őt, mit soha senkinek sem jutott eszébe tenni. Ez határos volt az örültséggel, mit csak egy ok idézhetett nála elő, s erre az okra Marie nem akart gondolni. Halálsápadtan, némán, elkábulva ült helyén.

- Megbántottam? - kiáltá rémulten kétségbeesve Tristan s percz alatt lábainál volt, s átkarolta térdeit. - Merész, szemtelen, örült vagyok, mert szeretem. Szeretem, a hogy még férfi nem szeretett nőt, s nem fog soha! Vádolom oly dologgal, mit csak a legiszonyubb féltékenység küldhetett ajkaimra. Vádolom ma már másodsor! Bocsásson meg, tiporjon össze, csak higgye, hogy szeretem. Nem tudok néma lenni, s nem tudok csendesülni azon gondolattal szemben, hogy Balázs iránt szerelmet érez. Meghalok, de előbb megölöm sógorát...

A grófné arczára szoritá kezeit.

A féktelenség, mit Tristan természetében ma először ismert meg, megrendíté őt. Félrehuzódott tőle, aztán felugrott. - Szünj meg - mondá majdnem haraggal, s szemében az izgatottságtól nedves fény csillogott, ajkai kicsattanni látszottak, egész teste reszketett, a harag, büszkeség, sértett önértet és a leküzdött szerelem egymással vivódó harcában lábai megtántorodtak, s ha Tristan hozzá nem siet, végigomlik a szőnyegen. Az ifju felfogta őt esésében és vissza ülteté helyére.

- Megsértettem? - kérdé újra tőle, mert semmi más nem jutott eszébe, semmi mást nem tudott kérdezni, ezt ismételte rémulatában.

- Halálosan megsértettél - viszonzá Marie. - Oly iszonyuan, hogy azért soha ez életben meg nem bocsáthatnék; de tudj meg mindent, elbeszélem azt, a mi gyanudat felidézte. Tudj meg mindent, ez legyen büntetése merészségednek. Megérdemled, s nekem az lesz boszom, hogy megosztom veled a terhet, mit viselek.

Tristan reszketve az izgatottságtól, egy közel álló székbe hullt.

- Mindenek előtt tudasd velem, mily viszony vagy összeköttetésben állsz Borbálával...

- Semmi b e n - viszonzá csodálkozva Tristan. - Viszonynak az ily összeköttetést nem lehet nevezni.

- Miért találkozol vele majd itt, majd amott az erdők sűrűségében, midőn ő házámnál lakik, melynek ajtaja számodra tárva áll!

- Majdnem mindig véletlenek e találkozások, s hogy a mai szintén az volt, arra esküszöm.

- Nem édesgetted, nem kecsgetted azzal őt, hogy szereted.

- Miért hazudtam volna neki! Szivem rég másé, soha sem jutott eszembe oldalánál egyéb, mint hogy megtudjam tőle a titkot, melynek első nyomát ama vérben fürösztött női ing képezé. Gyilkosságot, bünt, megtorlatlanul maradt vétket sejték, s ez nem hagyott nyugodni.

- Valjon igazat mondasz-e Borbálára nézve?
 - Esküszöm. Szerethetünk-e egyszerre k e t t ő t !
- A grófné nem akarta ez utóbbi felkiáltást hallani.
- Ki az, kit áldozatnak tartasz, s ki szerinted a gyilkos?
 - Az áldozat Tirzus neje volt, a gyilkos - Balázs!
 - Ezért utasítád vissza kihívását.
 - Ezért. Gyilkosnak bitófa kell, nem pedig lovagias párbaj.
 - Mit mondott neked erre nézve Borbála?
 - Ő is azt hiszi, a mit én.
 - Mi vitte őt e gondolatra?
 - Hogy Balázs minden áron amaz inghez akar jutni, s őt könyörgés és fenyegetéssel arra bírni, miként lopja el atyjától az inget s adja át neki.
 - Valóban ezt tette? Esztelen! - kiáltá haraggal Marie.
 - Mi érdeke volna különben Balázsnak ama véres fehérenemű kézrekerítésében, ha nem ő volna az, kit ez a bizonyíték elveszithet?
 - Nem rosszul kombinálsz, s gyanud még sem igaz. Balázs nem ölte meg Tirzusnét...
 - De hát ki a gyilkos, s miért rejtegetik azt mindnyájan. Meghalt pártfogóm, kegyed, az öreg Tirzus, sőt talán Thisbe is.
 - Ő nem tud arról semmit. Isten óvja, hogy neki is hordozni kelljen ezt a terhet. Legyen ő nyugodt, vidám. Te magad csikartad ki tőlem, a mi ónsúlylyal fog rád nehezülni, legyen kívánságod szerint.
- Tristan hallgatott.
- Az öreg Tirzus egykor fiatal volt, talán csinos, szeretetre méltó, ifju nővel, gyermekkel birt s boldog volt, de már igen régen nem az - kezdé Marie.
- Az ifju feszülten leste ajkairól a szavakat.
- Balázs megismerkedett velök valahol, a szép Tirzusnéval kölcsönösen megszerették egymást, s éveken át tiltott viszonyban éltek.
 - Balázs, a meggyilkolt nővel? - kiáltá bámulva Tristan.
 - A szerető férj dühös vetélytársa lett Balázsnak, nyomára jött a rejtett szerelemnek s megölte - nejét.
 - Tirzus?
 - Ő.
 - Tehát nem Balázs tette? De hát akkor miért akarja magához keríteni az inget és mi érdekük van önöknek, grófné, hogy ez a dolog titokban maradjon?
 - Megfoghatlan kérdés. Mi történik, ha rájönnek a gyilkos kilétére, ha szájról szájra kel ez a történet s nemcsak a megölt nő és a gyilkos, hanem a Szolcsányi név is mindenütt együtt hurczoltatik meg velük. Férjem irtózott ettől, sógorom rettegett. Én nem tudtam arról semmit. Tirzust kis gyermekével idehozták főkertésznek, elrejték a világ s a törvény ítélete elől, s ha

fel nem adja magát, örökös kenyeret és holtig való lakást ígértek neki. Tirzusné halála mint öngyilkosság lett feljelentve.

- De hisz ez borzasztó gyengeség, hogy ne mondjam, bűn volt a két fivértől. A bűnrészességet szigorúan bünteti a törvény, s ők mindketten azzá lettek e cselekedet által. Kijátszották a törvényt.

- Nem egészen, miután nem tagadták el, a mi történt, csak egyszerűen hallgattak róla, miután soha sem kérdezé tőlük senki, s nevüket nem akarták pellengérré tenni.

- És az a szegény meggyilkolt nő, kinek vére bosszuért kiált; az árva gyermek, ki önkénnyel fosztatik meg anyjától, ez mind nem jött számításba? kiáltá méltatlankodva Tristan. - Rejtegették, óvták a gyilkost, ki büntetést érdemelt volna, s még ma is kegydíjat mer követelni és kegyed megadja neki; akasztófát, nem pénzt, nem kiméletet érdemel ő.

- Mindezt nem én rendeztem így, hanem férjem, ki halála előtt tudatá e titkot velem s megígérteté, hogy akarátát teljesítem. Bár ne tudatta volna! Számatalan álmatlan éjet, lelki furdalással teljes kínos napot, hetet, hónapot szerzett ő nekem, s még sem tehettem másként, mint ahogy kívánta, bár számtalanszor fellázad jobb érzésem ellene, s boldog vagyok most, hogy Tirzus elhagyja e vidéket.

Tristan nem tért magához bámulatából.

- És mindezek daczára grófné, kegyed hajlandó lett volna testvérét Balázsnak nőül adni! - kérdé majdnem szemrehányással hangjában.

- Sógorom nem volt oka semminek, kivéve, hogy Tirzusét szerette, mint a hogy a világon szeretni szokás, nem gondolva meg, mily következményei lehetnek az ily szerelemnek.

- Szerette! - kérdé gúnyos felkiáltással Tristan. - Szerette, és titokban túrta halálát. Óva rejtegeté gyilkosát annak, a kit s z e r e t e t t ? Oh grófné, milyen elemzése, mily kigúnyolása ez azon szent, magasztos, nagyszerű érzelemnek. Kegyed nem hiheti ezt! Lehetetlen, hogy szive, esze, nemes érzelmei fel ne lázadjanak e hazugság ellen... Ha ama szerencsétlen nő szeretve lett volna, gyilkosa nem élne ma, nem élte volna tul a következő órát, midőn meggyilkoltatása kisült. Balázs szétmarczangolta volna fájdmában a gyilkost, ha szerette volna azt, kit miatta fosztottak meg életétől.

- Hogy mi módon, hogyan, mily mélységgel szerette a szerencsétlen nőt Balázs - nem tudom. Valamint a sziv, ugy az érzés is mindenkinél különböző, nem ítéphetünk egyenlő mértékkel ily dolgok felett; a mi Thisbével való házasságát illeti, én soha sem óhajtám azt.

Tristan habozni látszott a felelettel, de elhallgatta, elnyelte, a mi ajkaira tolt.

- Így ma még elküldöm Viktort Váry grófhhoz, mondá - más t érre vivén a beszédet, - s tudatom vele, hogy vádatat visszavonom és kész vagyok vele verekedni.

- Mi ok van erre - mondá gyorsan, ijedten Marie. - Ez a párbaj felesleges köztetek.

- Megsértettük egymást, ő elégtételt kért tőlem, én megtagadtam, mert emberölési gyanuban tartám. Azok után, mit most tudok, köteles vagyok kívánatát teljesíteni.

- És ha ő kész volna kihívását visszavonni?

- Akkor én küldöm hozzá segédeimet; különben azt nem teheti.

- Egy óra előtt nálam volt. Dühös haraggal mondá el izenetedet, vádatat; kérdőre vont, mit tartalmaznak szavaid, s elmondá, hogy a tűz kiütésének reggelén épen a küzdtérre akartatok menni, hogy vivjatok...

- Mindez így van. Balázs igazat mondott, csak hogy gyávaságnak tartom, hogy a helyett, miként hozzám jött volna felvilágosításért, önhöz futott. Mi célból, hogyan tudhatná kegyed, miért tagadtam én meg a párbajt s mi kifogásom ellene...

- Azonnal sejtém, Balázs együtt látott Borbálával, ki úgy látszik szerelmes beléd, s a nő mindig nyiltabb az iránt, a kit szeret, mint kellene. Ettől félt ő, s félelme nem volt alaptalan.

- Szerelmes belém? - kérdé meglepetve Tristan. - Ezt sohasem vettem észre.

- Megbocsátod, ha ez állításban kételkedem.

- Szavamra mondom, soha árnyát sem láttam nála más érzelmenek, mint azon óhajtnak, hogy anyja gyilkosát segítsem neki föltalálni.

- Mi végre? - kérdé ingerülten Szolcsányiné.

- Bosszút kíván, s ez természetes.

- Most tudod, ki volt az - mondá az özvegy keserűen. - Elégedettebb vagy most, mint voltál az előtt? Előre mondtam, hogy nagy terhet veszsz magadra e kutatással. Nem hallgattál reám. Borbálának meg nem mondhatod, ki volt anyja gyilkosa; s nekünk tartozol azzal, hogy e történetet a nyilvánosság előtt ne szellőztesd.

Tristan komoron hallgatott.

- Mi célból sértettél, vádoltál engem - folytatá új keserűséggel, új haraggal Szolcsányiné. - Szavaid arra céloztak, hogy sógorom iránt gyengédebben érzék, mintsem férjem életében szabad lett volna. Méltó hozzád ez a vád, méltó-e hozzám ez a gyanu? Soha sem fogom neked ezt elfelejteni, ha képes volnék is megbocsátani.

- Legyen nagylelkű! - kiáltá az ifju könyörgő hangon kezeit összekulcsolva. - Legyen elnéző hibám iránt.

- Az voltál-e te?

- A gyarlóságot nem kell a tökélyvel összehasonlítani! Mi vagyok én önhöz képest, s kétségbeesett és féltékeny voltam.

- Mindez nem ad jogot a gyanúsítás és kiméletlenségre, s te az voltál irántam.

- A viszonzatlan szerelem is alkot jogokat magának, s boldogtalanságában tombol és kinozza, marcangolja a szívet. Én nagyon boldogtalan vagyok.

Marie remegve vette észre, hogy az ifju bensőségteljes hangja fájó hurokat rezgetet belsejében. Gyorsan véget akart vetni e tète à tète-nek.

- Gyermeknek tartalak és megbocsátok - mondá tartózkodva, mialatt az ifju arcza sötét vörös lett a fájdalom és sértődéstől. E szó »gyermek« tördöfés volt szívének.

- Egy feltétel alatt - folytatá gyorsan Szolcsányiné. - Kerülnöd kell Borbálát, a mig itt lesz, nem sokára atyjával együtt távozik, de addig is be kell szüntetned véle minden összejvetelt.

- Kegyed elbocsátja őt atyjával? - kérdé bámulva Tristan.

- El!

- Még tegnap is határozottan állítá, hogy nem ereszti őt.

- Ma mást határoztam felőle. Menjenek együtt. Borbála oly uton van, hol én nem érzem magam elég erősnek visszatartani őt a tévelygéstől, s ha volt erőm titokban tartani az atya vétkét, a leány ballépését nem volnék hajlandó megbocsátani.

- Grófné!

- Ne mentesd őt, a férfiak mind egyformán ítélnék az oly leányról, ki gyengéd érzelmeket táplál irántuk. Ne hidd, hogy féltékeny vagyok reá; igaz, hogy hő óhajításom lett volna hugom oldalánál látni téged, de jobban szeretem őt, mint hogy vonzalmad nélkül óhajtanám neked adni...

- Nem hittem volna ily kegyetlen szavakra képesnek grófné.

- Ha Borbála elhagyja a vidéket; - folytatá gyorsan, rá sem hallgatva Marie - utána mehatsz, ha vonzódol hozzá, addig míg itt van - követelem, hogy kerüld.

- Ön tudja, grófné, hogy vonzalomról szó sincs közöttünk, de lehetetlen, hogy így szakítsam félbe az összeköttetést, melyben álltam vele. Meg kell mondanom neki, miként a gyilkos kutatásáról - lemondok.

Marie majdnem felkiáltott örömeiben e szavakra, s önkénytelen hévvel, melegséggel ragadta meg az ifju kezét.

- Köszönöm, - mondá reszkető hangon; a felindulás nem engedett többet mondania, de Tristan megrázkódott érintésére, s elragadtatva szoritá kezeibe kezét, aztán ajkához vonta.

- Megbocsát? - kérdé esdekelve.

- Ámbár nem kellene tennem, mert gyanusításod bántott s méltatlan volt hozzám, de feledni igyekszem minden bántalmadat, ha azt, amit mondtál, megtartod. Borbálát kerüld, a gyilkos kutatásával felhagysz, és békés uton egyenlited ki Balázsszal a párbaj ügyet.

- Ez utóbbit nem tehetem. Ő Thisbe miatt gyűlöl engem, pedig ha tudná - mennyire nincs oka.

Tudta, hogy kellemetlenséget mond neki, s mégis nemével a diadalnak, büszkeségnek, kérkedve ejté ki e szavakat. Szerette volna egész lelkéből kikiáltani, hogy nem Thisbét, hanem őt, egyedül őt szereti; nem gondolt annak gyorsan összerándult szemöldeivel, nem a megrovó pillantással. Mit tehetett ő arról, hogy Mariet szerette? Próbáljon valaki parancsolni a szívnek, az oly szívnek, mint az övé! Elvesz, megsemmisül inkább, mint hogy elforduljon attól, a kiért föllángolt, a kinek képét magába fogadá.

- Ugy én beszélek sógorommal - mondá elhagyva helyét Szolcsányiné. - E párbaj nem fog megtörténni, ha minden erőmet, hatalmamot fel kell is ellene használnom.

- Ne tegyen semmit, grófné, úgy is hasztalan. Nem vagyok babonás, de rettegve hallom e szavait. Ugyanezt mondá Tirzus, itt e helyen, hetek előtt, a párbajra akkor kitűzött napot megelőző estén, s csakugyan nem történt meg az másnap; mert hajnalban tüzi lárma riasztotta fel a vidéket, s erős gyanum van, hogy ő maga gyújtá fel házát, csakhogy állítása teljesüljön.

- Csak nem teszed fel rólam, hogy én ugyanazt tegyem? - kérdé mosolyogva Marie.

- Nem. A sorsot azonban nem kell kihivnunk, a párbaj csekély, jelentőség nélküli dolog, de a mi azt meggátolhatná, na gy e s e m é n y e k kellene lenni.

A grófné kezét nyújtott neki.

- Ily hosszan még soha, soha sem beszélünk együtt, - mondá hirtelen elkomolyodva - s különös mély, jelentőségteljes pillantással nyugtatva szemét az ifjun.

- Ohajtom, hogy kedvező ítéletben részesüljön mindaz, amit mondtam, s úgy ítélje meg belsőmet, amint azt óhajtanám teljes mértékben kitárni, de félek, hogy ez csak részben sikerült...

- Nem sejtéd, hogy mi lehet ennek az oka?

- Nem bírok elég nyugalommal, s elég ékesszólással, hogy tolmácsolni birjam, a mi szívemnek minden ízét betölti. Nyelvem az érzelmek árjától zsibbadt és tehetetlen.

- Mert oly dolgot, oly érzelmet akarsz érthetővé tenni, a mi érthetetlen, s a mit én...

Tristan megrázkódott a hang rezgésére, melyhez hasonlóan még soha sem hallá Mariet beszélni; kétség és remény volt kifejezve arcán.

- A mit kegyed... kérdé halk, elfogult hangon. Folytassa kérem, élet vagy halál az nekem, a mit mondani akar.

- Sohasem hihetnék el - a te ajkaidról.

Az ifju hévvel ragadta meg kezét s felelni akart.

- Ne szólj - mondá gyorsan közbevágva a grófné. - A mit e percz felindulásában mondanál, sokszoros bánat sem hozhatná helyre. A szó csak addig a miénk, míg ki nem ejtettük, s okosságunk abban rejlik, hogy elbirjuk hallgatni, a hol k e l l - azt, a mit érzünk.

Karját az ifju karjába ölté. Vezess kocsimhoz - mondá szelid, de határozott hangon, mi nem tűrt ellenmondást, s Tristan szó nélkül engedelmeskedett; de midőn vendége fogatát elrobogni látta, szemében fényes nedv csillogott. A sértett szerelem fájdalmas kinja, s hosszan a kocsi után tekintve, merész, határozott, férfias erélyvel suttogá: És még is el fogom egyszer mondani, a mit akarok, s vagy meghallgatod szavaim, vagy meghalok...

TIZENHATODIK FEJEZET.

Másnap Lazas Viktor, Tristan megbízásából Váry grófhhoz hajtattott, ki előtt visszavonta annak előtte való napi nyilatkozatát, s fölszólitá, hogy a párbaj ügyet mielőbb rendezzék, mire Váry azt nyilatkoztatta, hogy tudatni fogja az üzenetet Balázsszal s még a nap folytán meghozza annak választát.

Tristan kellemetlen várakozás és rossz kedvben tölté a napot. Megigérte Marienak, hogy kerülni fogja Borbálát, felhagy a gyilkos kutatásával, de mindamellert érezte, hogy a főkertész leányának, ama biztatások után, legalább is magyarázattal tartozik, s miután Lazas visszaérkezett Ivándra Váry üzenetével, ő az erdőbe ment, azon egyenes óhajással, hogy Borbálával találkozzék, s vele beszéljen és megmondja neki határozatát.

Nem messze haladt, midőn a leányt szemközt jöve találta. Tartása levert volt, szemei kisirva, s csak akkor villant fel tekintete, midőn Tristán megpillantá.

- Mily boldog vagyok, hogy találkozunk - mondá Borbála. - Ma igen szomorú napom van. Holnapután elhagyjuk atyámmal Sutánt, s reggel óta folyvást bucsuzom. Bucsut veszek erdőmezőtől. Minden fa, minden bokor, minden fűszál ismerősöm itt, oly iszonyú gondolat örökre elválnom e helytől, mely egész multamat képviseli, mely egész jövőmet magába foglalá.

Kezeibe rejté arcját és zokogott.

- Kegyed még nem beszélhet multról kisasszony, huszonkét éves korunkban még nincs multunk, csak jövőnk lehet. Az utóbbi hetek keserősége után majdnem jól eshetik önnek a távozás, sok nyugtalanságot állt ki, sokat szenvedett s új vidék, új arcok látása és más környezet csillapítólag fognak hatni zaklatott kedélyére.

A leány gyorsan leereszté kezeit, s bámulva, majdnem megdöbbenve tekintett reá. A hang, a modor, még a tekintet is más volt, mint csak a mult nap délutánján is, hol az mindent ígért s hallani sem akart arról, hogy távozzék.

Nem felelt. Nem volt bátorsága megtudakozni e változás okát, csak azt érezte, hogy iszonyúan csalódott. Ha megkérdezik, mit várt, mit remélt, mivel kecsegtette magát, talán nem tudott volna felelni, de gyakran vannak oly reményeink, mik érthetetlenül derengik át kedélyünket, szavakba öntenünk lehetetlen, s mégis boldogítók.

Igy volt Borbála is e perczen; az ifjú szavaira borzasztó csalódást érzett, a nélkül, hogy elemezni tudta volna, miben rejlik az.

Tristan majdnem eltalálta, ami annak lelkén átviharzott, s ügyetlenül, bártortalanul állt előtte.

- Kegyed tehát szintén jónak, kívánatosnak tartja, gróf ur, - kérdé keserűen - hogy távozzam?

- Legalább egy időre, míg e kellemetlen érzelmek s körülményektől megszabadul, mik itt környezik, s mik addig meg nem szűnnek, míg atyja itt van.

- Atyám - meglehet, de én! Nálam az elmenetelhez nincs idő, átmenet, visszatérhetés kötve. Ha távozom, nem egy időre történik az, hanem örökre. Hogyan, kihez, mi okból térnék vissza?

Ujra heves zokogásban tört ki.

- Ne nézze ily szomorú színben a jövőt, Szolcsányi grófné kedveli önt, Thisbe nehezen fogja nélkülözni, pár hónap múlva visszatérhet, s akkor nyugodt lesz kegyed, valamint a jelenleg összetornyosult felhők is kiderülnek, s legjobban alakul mindaz, ami e perczben leverőnek, fenyegetőnek látszik.

Borbála türelmetlen, sötét kedélyének borzasztó volt ez a biztatás. Minden szó tördöfésként érte szívért, hirtelen megfordult és elsietett, a nélkül, hogy választ adott volna Tristan biztatására, ki csodálkozva nézett utána, s az jutott eszébe, hogy az ügy ritkán választható el a személytől, s a szegény Borbála látván, hogy ő hévvel karolja fel, alkalmasint mélyebb vonatkozást hitt ez igyekezetben saját személyére nézve. Marie grófnőnek, úgy látszik - igaza volt.

.....

Váry gróf csakugyan megérkezett Balázs izenetével, hogy az tudomásul vette Tristan nyilatkozatát, kész megverekedni vele, s megállapítani az újabb és súlyosabb feltételeket a párbajra nézve; annak idejét harmadnapra tüzték ki a hajnali órákban, mert Balázs egy napra kénytelen volt sürgős ügyben elutazni.

Igy ismét rendben volt a zavart ügy. Tristan nyugodtabbnak érezve magát, hogy Balásznál ily nem várt hajlékonyságra talált, Lazással együtt Sutánra rándult, hogy ott töltsék a délutánt...

Szokatlan jó kedvben találták a hölgyeket. Thisbe feltűnően sokat foglalkozott a francia gróffal, majdnem kereste annak társaságát, s Tristan boldog volt, mert Marieval lehetett; ez alkalommal először történt, hogy nem vette észre, miként a grófné óhajtaná, hogy többet legyen Thisbe oldalánál, s kevesebbet vele; koronként átrepült annak pillantása a szép ifjú párhoz.

Mintha összebeszélés, közmegegyezés folytán történt volna ez a viselet, legalább úgy Tristan, mint Lazas gróf ezt a megjegyzést tették magokban. Annak azonban, ami kellemesen hat reánk, különösségével sem sokat törődünk, s így az ifjak mindegyike meg volt elégedve a délutánnal, amit a legkellemesebben töltöttek el.

- Ma Borbálával találkoztam - mondá a többek között Tristan a grófnénak, kivel a hosszú árnyékos alléokban sétált, mielőtt hazaindultak. Panaszkodott, hogy holnapután el kell hagynia Sutánt. Igen levertnek, kétségbeesettnek látszott.

- Szegény leány, sajnálom őt, de érdekében tartom jobbnak, hogy ne maradjon itt. Téves felfogás volt férjemnek azon kívánata, miként Thisbe tanulmányaiban részesüljön. Egykor vitatkoztam veled e fölött, most belátom, hogy a nevelés, s állásához nem illő tanulmányok, szerencsétlenné tették.

- Bár mindarra rátérne grófné, a miben véleményünk különbözik, - mondá Tristan melegen - sok olyanban kell, hogy egykor majd igazat adjon nekem, ami ma még hihetetlen s lehetetlennek látszik ön előtt.

- Tirzus holnaputánra tette elutazását, remélem, el is megy ekkor; az igazat megvallva, számítom addig a perczeket. Ezelőtt csak terhemre volt, most félek tőle - mondá Marie, az ifjú nyilatkozatát felelet nélkül hagyva.

- Miért most, ha eddig oly hosszú időn át nem jutott az eszébe?

- A tűz óta ő majdnem önkivületi állapotban van. Mi izgathatja annyira, nem tudom, de minden szava belső háborgását árulja el, s tudod-e, Tristan, mitől tartok nála?

- Mi nyugtalanítja grófné?

- Azt hiszem, lelkiismereti furdalás kinozza őt, s az lesz a vége, hogy följelenti magát a hatóságnál.

- Bár régen tette volna.

- Én borzadok a következményektől, mindnyájan belevegyülnénk ebbe a dologba, s ki tudja, mi lenne a következmény. Iszonyut hibázott férjem, midőn álszemérem, hiuság s talán a törvények nem ismerése miatt ily titkot hordott s rejtett szívében.

- Legiszonyubb csapás volna ez Borbálára nézve.

- Azt hiszed, ő semmi tekintetben sem gyanakszik?

- Nem atyjára. Másra van gyanuja.

- Kire?

- Balázst tartja a gyilkosnak azóta, mióta az a vérfoltos inget birtokába akarta keríttetni általa.

- Mondta ezt?

- Csak sejteté.

- És te nem próbáltad kiverni fejből?

- Fájdalom, magam is ebben a hitben voltam, mint tudja grófné.

- Sejtetéd vele? - kérdé rémulten Marie.

- Nem, de megígértem, hogy segíteni fogok neki anyja gyilkosát föltalálni s megcsaltam őt, mert nem teszem. Ezt meg is mondtam neki.

Marie megragadá az ifju kezét. - Megesküdtél nekem erre s e fogadás alól semmi sem menthet fel.

Gyorsan elhallgattak, mert Lazast látták Thisbével közeledni, kik eddig az allée melletti virágágyak között jártak, s váratlanul léptek hozzájuk.

Szokatlan meleg est volt, midőn az ifjak haza felé hajtattak, s Lazas egész uton Thisbét magasztalá Tristánnak, ki szórakozottan hallgatva ült oldalánál, s teljesen lovainak kormányzásába volt merülve, míg titkon Marieről ábrándozott.

- Holnap az egész napot itthon töltjük - mondá, midőn a vacsoránál ültek.

- Miért?

- A párbaj után megyek csak Sutánra, félek, hogy egy szó által elárulnám magam.

- Ily gyengének nem tartalak.

- Azt hiszed, oly könnyű megválnunk attól, kit szeretünk, - viszonzá kitörve Tristan - akkor, midőn meglehet, utoljára látjuk őt.

- És te valóban szereted Mariet?

- Ugy, a hogy mindig képzeltem a szerelmet. Ugy, a hogy csak teljes fényében, édességében lehet érezni, ezt a fájdalommal teljes boldogságot. Engem szenvedése is boldogít.

Lazas nem felelt, de úgy ismerte barátját, hogy nem kételkedett szavain, s aggódott azon lehetőségen, mi történhetik Tristánnal, ha a grófné nem viszonozza érzelmét...

A következő nap csendben, zavartalanul mult el, csak este felé érkezett Sutánról egy lovász, ki Tristánnak levelet hozott, minek tartalma élénken megzavarta az ifjak nyugalmát.

»Tegnap este óta senki sem tudja, hová lett Borbála - írta Marie grófné. - Nyomtalanul eltűnt. Nagyon aggódunk miatta. Nem láttad-e őt az erdőben, vagy Ivánd közelében? Nem tudsz-e hollétéről?« stb.

Tristan tudatta, hogy tegnapelőtt óta nem látta, mióta az erdőben találkoztak, mely össze-jövetelt említé is a grófné előtt. A lovász visszament a felelettel, az ifjak pedig hosszasan tanakodtak, hová lehetett a leány.

Tristan tartott tőle, hogy öngyilkos lett. Szemrehányást tett magának: ha nem bánt-e vele igen kurtán, nem volt-e nagyon száraz iránta. Reményeket keltett talán benne, akaratlanul, de talán ő is oka, ha Borbála kétségbeesett. Atya és leány egyforma idegesek, beszámíthatatlanok bizonyos körülmények között; s a leány nagyon fel volt indulva, midőn elváltak... ki tudja, mire határozta magát. Álmatlan éjszakát töltött, a hajnali órák ébren találták, s gyorsan felöltözve, Lazással és a fiatal Urbánnal kocsira ültek s a párbajra meghatározott helyre hajtottak. Urbán leverte volt Borbála eltűnése miatt, szótlánul értek a kitűzött helyre, még senki sem volt ott. Minden csendes, nesztelen volt körülöttük, s míg Lazas és Urbán halkán beszélgettek, Tristan egy fatörzsre ült, szivarozott, s az átlátszó levegőben fölfelé gomolygó füst kékes szivárványában képzeletszülte képek vonultak el szemei előtt...

Midőn hosszasabban kellett várniok, mint az az ellenfél részéről helyes lett volna; Tristánnak önkénytelen azon kérdés merült fel agyában, nem történt-e ismét valami, a mi e sok akadályokba ütköző párbajt újból elodázza.

Saját figyelmeztetése jutott eszébe, mit Marie szavaira mondott, ki azt állítá, hogy: e párbajból nem lesz semmi! Talán a véletlen csakugyan előidézett valamely komoly bajt, s most másodszor is gátat gördített a lovagias elégtétel elé, melyet, úgy látszik, a sors maga gátol s mi ellen emberi erő hiába próbál küzdeni.

Végre kocsirobogás veré fel a vidék csöndjét. Váry gróf érkezett egyedül. Halotthalvány arca mutatá, hogy valamely rossz hirt hoz. Mít, kiről?...

Balsejtelem szállta meg a jelenlévőket.

- Bocsássanak meg a várakoztatásért - mondá a kocsiról leugorva, s hangja a legmagasb foku izgatottságot árulta el. A párbaj ismét nem történhetik meg, mert...

Elakadt. Ugy látszék, a kimondandó szó összeszorítá torkát. Mindhárman körülfozták őt, lesve, várva a kiejtendő szót, minek iszonyunak kellett lenni.

- Szolcsányi Balázst tegnap este el-fog-ták!

Bámuló zugás hagyta el az ifjak ajkait.

- Elfogták? - kérdé Lazas meglepetve. És miért?

- Évek előtt elkövetett gyilkossággal vádolják. Csak ennyit tudunk még, de a vád és esemény irtóztató. Megfoghatatlan, ily dolog még soha sem történt.

Sietve vett bucsut s elrobogott. A fiatal Urbán Ivándra ment gyalog, és a két barát Szolcsányinéhoz hajtatott, bár még igen korán volt, de nem kétkedtek, hogy azt már ébren s a legnagyobb ijedségben találják...

A grófné várni látszott Tristán, mert az erkélyen állt s az országut felé fordulva, élénken intett, midőn feltűnt azon az Ivánd felől közeledő fogat.

- Megfoghatatlan az, amit Váry beszélt nekünk, mondá hozzá sietve Tristan. Balázs elfogva...

- Váry ma már nálad volt, mi czélből? - kérdé megütközve Marie.

Lazas elmondá neki másodszor is a semmivé lett párbajt, minek e reggelen kellett volna megtörténni.

- És én mit sem tudtam arról - mondá gondolkodva Szolcsányiné, s szeme oly mély bensőséggel függött egy pillanatig Tristánon, hogy a francziának feltűnt, társa szívét pedig ujjongó örömmel tölté be.

- Miféle részletek vannak Balázs elfogatásáról? - kérdé Tristan.

- Gyilkossággal vádoltatik, ennyit tudok; s azt, hogy ki követte el az örült feladást.

Az ifjak feszülten lesték a kiejtendő nevet.

- B o r b á l a ! - mondá Marie. Tegnap reggel gyalog indult a városba. Senki sem sejteté, hova lett. Neki fogalma sincs arról, mily borzasztó dolgok fognak most napfényre jönni. Nem tudom, gyűlöljem-e vagy szánjam a szerencsétlen, félőrült leányt, ki önmagát tette semmivé.

A franczia nem sokat értett az utolsó felkiáltásból, de Tristan teljesen tudta annak horderejét.

- Mi lesz ebből! - kiáltá rémulten. Az a szegény, szerencsétlen, tudatlan leány.

- Majdnem megérdemli sorsát - mondá komoran a grófné. Oly sok jóban részesült általunk s oly háládatlan irántunk. Legalább közölte volna szándékát valakivel.

Nemsokára Thisbe is megjelent, s mindnyájan együtt tölték a napot. Délután az ifjak a közeli a városba rándultak, megtudandó Balázs gróf sorsát. Távozásuk után nem sokára Tirzus, a főkertész jelenteté magát.

- Nem fogadom el! - mondá Szolcsányiné a komornyiknak. Ma nem. Holnap majd beszélék vele. Este van, s a nap izgalmi kifárasztottak.

Azonnal belső-szobáiba vonult testvérével. Tirzustól rettegett. Eltalálta, hogy az mit mondhat ma neki, s ő azt nem akarta hallani.

A főkertész tompa mormogással hagyta el a kastélyt s mint utóbb a komornyik mondá, fenyegető szavakat ejtett. Zúgolódott, hogy visszautasították s Balázs grófról dadogott valamit...

Marie és Thisbe lázas nyugtalanságban tölték ezen éjt; másnap érkeztek csak vissza a városból Tristan és Lazas, a hölgyek nagy öröme, kik már alig várták, hogy valamely hirt halljanak.

A főkertész másnap nem jelentkezett.

- Beszéltem Borbálával - mondá Tristan. Csakugyan ő volt a föladó, s csodálatos lelki állapotban van, nemében a deliriumnak. Nem mertem neki az »igazat« megmondani, bár izgatottságát látva, azt kell hinnem, hogy az első nyomon van, s az elvezeti őt a legborzasztóbb valóhoz. Szegény leány!

- Szolcsányi gróf ma a nap folytán fog kihallgattatni, mondá az egyik hivatalnok - kezdé Lazas, ki meg nem foghatta a jelenlévők arczán kifejezett nagy aggodalmat, ha, mint mindnyájan mondák neki, Balázs ártatlan.

Az egész nap folytán Sutánon maradtak az ifjak, s míg Tristan Marieval megbeszélte minden eshetőséget a fejlődő dologra nézve, addig a franczia Thisbével bebarangolta a parkot. Ők egészen más ügyekről beszéltek, felhasználva a teljes egyedüllétet.

- Nem sajnálkozik Balázs fölött? - kérdé Lazas. Ő most egy időre kénytelen lesz elutazni, elhagyni e vidéket, míg a lárma lecsendesül, s ön nélkülözni fogja vőlegényét.

- Nem teszem fel, hogy kegyed igazán higgye, a mit most mond - viszonzá megütközve Thisbe.

- Nem menyasszonya ön neki?

- Soha szóba sem jött köztünk ilyféle dolog. Ki mondhatta ezt önnek?

- E szerint Tristan a választott...

- Sem egyik, sem a másik; miért kellene épen az egyiknek lenni? Viseletem irántuk nem adhatott e véleményre okot.

- A hölgyek nagyon ügyesek érzelmeik titkolásában, de itt nem volna arra szükség, kegyednek csak választani kellene a kettő között.

- Azt hiszi?

- Meg vagyok győződve.

- Most nem mond igazat. Arcza őszintébb mint szeme, épen úgy tudja, mint én, hogy...

Elakadt, arcját rózsapír önté el, észrevehetően habozott.

- Hogy? - kérdé sürgetve Lazas.

- Tristan má s t szeret. Nem is akarja ő ezt titkolni, s igaza van, ki nővéremet mellettem látja, annak nem eshetik nehezére a választás közöttünk.

- Kegyed tulszerény, grófné; de abban igaza van, hogy Tristan az első percz óta nővéreért hevül.

- Miért állítá hát kegyed, hogy engem akarna nőül venni.

- Gyakran álutakhoz folyamodunk, ha az egyenesen nincs bátorságunk haladni.

- Kegyed ebben a helyzetben van?

- A legnagyobb mértékben. Nem találom a kezdetet, mely a helyes utra elvezet.

- Azt akarja, hogy segítsek keresni - kérdé mosolyogva Thisbe, kinél a pár perczig átvillanó komoly kifejezést, Tristan nevére, enyelgő vidámság váltotta fel; az első benyomást Csáthy iránt már sikerült legyőznie.

- Ketten jobban megtalálnók, s én az ön társaságában a világ végeig keresném a helyes nyomot, mi a boldogság utjára elvezet.

- Jó! Keressük együtt, - viszonzá a leány - de előbb várjuk meg, hová fejlődik ez a fatális ügy, melynek nyomása, szégyene alatt most mindnyájan szenvedünk, kik a Szolcsányi névhez közel állunk.

Lazas elragadtatva fogadta ezt a tanácsot, s örömtelt arczczal tért vissza a terembe, hol Szolcsányiné és Tristan az egész idő alatt komoly, kellemetlen dolgokról beszéltek, s a grófné elmondá társának a főkertész szándékolt látogatását is, kit ő oly későn este el nem fogadott.

- Ezt helyesen tette - viszonzá az ifju. - Felkeresem őt, s megtudom tőle, mit akart. Szorongatott helyzete alkalmasint rettegésben tartja, éreznie kell, hogy a büntetés ideje bekövetkezett. Balázs vallani fog, természetesen meg kell neveznie a gyilkost, s ha azt is tudja Tirus, k i idézte elő e katasztrófát, dühe, haragja irtóztató lesz, ha csak - már lelkiismereti furdalásai következtében - maga is nem óhajt menekedni vész titkától...

Azonnal leküldött Tristan a főkertészhez, megtudni: ha otthon van-e s megízenve, hogy beszélni akar vele.

A küldöncz azon felelettel érkezett vissza, hogy a főkertészt tegnap este óta nem látták; akkor azt mondá, hogy a grófnéhoz megy a kastélyba, honnét nem tért vissza lakására. Épen e fölött tanácskoztak Marie és Tristan, midőn Lazas és Thisbe a legragyogóbb kedvben léptek be a terembe, s szinte megdöbbentek az ellentétén; saját belsejük és az ott lévők komolyságának különbségén...

TIZENHETEDIK FEJEZET.

»E párbaj nem történhetik meg - mondá hetek előtt a főkertész Tristánnak. Balázs gróf életéhez csak nekem van jogom...« -

Valóban úgy látszott most, hogy e két ember sorsa össze van forrva, s egyik csak a másik halálán mentheti meg saját életét. Szolcsányi Balázs hosszú és részletes vallomást tett a vizsgáló bíró előtt, melynek következménye volt, hogy a délután folyamában rendőrök érkeztek Sutánra, Tirzus főkertész elfogatására küldetvén ki, kit azonban sehol sem találtak.

Az uradalom erdeje hatezer holdra terjedt. Nagy rengeteg volt, századok óta érintetlen fák, egymásba kúszó, összezsavarodott bokrok, melyeknek sűrűségében hónapokig rejtőzködhetett, a ki jól ismeré azok titkait, rejtekhelyeit. Tirzus tizenhat év óta lakott Sutánon, s titka tudatában alkalmasint jól kiszemelte annak legrejtettebb részét.

Iszonyu csapás volt ez Balázs grófra nézve, ki addig nem hagyhatta el a börtönét, míg a gyilkossal nem szembesített, s tombolt dühében, midőn napok multak és Tirzust még mindig nem lehetett fölfedezni, míg végre Marie grófné vallomása, s több tekintélyes nagybirtokos közbenjárása folytán elrendeltetett, hogy legalább szabadlára helyeztessék.

- Én magam leszek az első, ki élére áll a gazember keresésének, - mondá dühében fogcsikorgatva Balázs - kit azért kiméltünk bátyámmal együtt, azért segítünk, tartottunk és hosszú évek során gazdagon fizettünk, hogy vallomásaival elhárítsuk nevünkről a botrányt, mely azt okvetlen követte volna. A leányt pedig mint örületet becsukatom. Ez legyen büntetése örült tettének, mit józan észszel nem követhetett el, ily botrányt idézve elő.

Azonban sem ezt, sem azt nem tehette meg. Sem az atyán, sem leányán nem állhatott bosszút, mert mindkettő el volt tűnve, hiába kutatták, keresték. A szerencsétlen Borbála megtudván, hogy feladása legalább is téves volt, s a gróf szabad lábára helyeztetik, elhagyta a várost, hova Sutánról távozta után letelepedett, s nyom nélkül eltűnt, épen úgy mint atyja, a bűnös Tirzus.

Daczára azon feszült viszonyoknak, melyben az ifju Csáthy eleitől fogva állt Szolcsányival, annak kiszabadulása után rögtön felkereste őt otthonában, mely Ivándhoz egy órányi távolságra feküdt, örömet óhajtván kifejezni hazaérkezte fölött. A gróf meglehetősen hidegen fogadta.

- Sógornőm küldött valamely ügyben? - kérdé tőle szárazon.

- Saját kívánságom volt, üdvözölni téged, a dolgok szerencsés fordulata fölött.

- Nincs miért. Azt, hogy bűnös vagyok, nem hihetted, s félek, hogy nem csekély részben segítetted te is elő e kárhozatos bonyodalmat.

- Mi visz e gondolatra?

- Borbála beszélé nekem, hogy megígérted neki kifürkészni a gyilkost; s hogy rám is gyanud volt, mutatta ama meggondolatlan s örülettel határos nyilatkozat, melylyel kihívásomat Váry és Bernel előtt visszautasítád, kik elfogatásomkor okvetlen gondoltak erre.

- Számtalan csudálatos ok vezetett e gyanura...

- Mindegy, neked nem lett volna szabad sem Borbálát erősítened elhatározásában, sem pedig engem gyanusitanod. Marie ezt neked soha sem bocsáthatja meg, sem pedig Thisbe, ki ha gondolt is volna eddig a veled való összeköttetésre, meg vagyok győződve, hogy ezentul visszahuzódik tőled.

- Sem ő, sem én, soha egy perczig sem gondoltunk házasságra - viszonzá hidegen Tristan, ki látta Balázs szavaiból, hogy annak ma is azon gondolat okozza főkeserűségét, miként Thisbe ő miatta adott neki kosarat.

- Ezt higgye, a ki akarja.

- A szerelem minden irányban vaksággal jár - mondá izgatottan Csáthy. Megérkeztem óta folytonosan Lazas udvarol Thisbének, nem én! Hogy a leány mit érez iránta, nem tudom; de Lazas bármely perczben megkéri kezét, ha ő akarja... Vetélytársad tehát, ebből láthatod, hogy én soha sem voltam.

Balázs nem hitt neki. A történetek után még komorabb, zordabb lett, mint már egész életében volt, s Tristantól hidegen vett bucsut; legjobban szerette volna őt újra felszólítani a párbajra, de érezte, hogy az a jelenlegi körülmények között, a gyilkosság még le nem tisztázott vádja alatt, lehetetlen és nevetséges volna.

- Mond meg sógornőmnek, hogy kéretem őt, irjon vagy keressen fel, ha valami fontos mondandója van! - kiáltá a távozó Tristan után. - Én nem mozdulhatok ki hazulról, morális kényszer köt ide. Nem akarok senkivel találkozni, s legfeljebb az erdőben barangolhatok, mint az üzőtt vad, mely kerüli a napfényt s a vadász fegyverét.

Dühösen vágta be vendége után az ajtót, ki megbánta, hogy ide jött. De Balázs gyűlölte őt az első percz óta, s gyűlölni fogja, a míg él. Elhatározta, hogy kerüli őt, s ha csak lehet többé nem találkozik vele.

Nem sejté, hogy e határozata mily hamar s mily hajszálra beteljesedik...

Két nap mult el Balázs kiszabadulása után, miközben Marie grófnő irt neki, de személyesen nem kereste fel, mint azt Tristan, mint Balázs üzenetét megmondta neki, egyszersmind elbeszélve annak zord és kiméretlen bánásmódját. Fontos ügy nem volt, mit közölnie kellett sógorával, s látni nem vágyódott őt az özvegy, ki soha sem rokonszenvezett vele, s ha egy rövid ideig gondolt is arra, hogy Thisbét neki adja, ez inkább csak férje kívánatára történt volna, ki azt hitte, hogy öcscse félbe szakítaná zajos életét, ha szerelemből megnősülne, de később már maga is inkább gondolt arra, hogy fogadott fiát és neje testvérét egyesítse, s e kedvencz gondolattal halt meg.

Az ifjak e napok alatt majdnem folytonosan és kizárólag Sutánon időztek. A hölgyek rettegtek Tirzústól, kiről erősen hitték, hogy nem hagyta el a vidéket, s minden perczben várhatták, hogy egy napon váratlanul megjelen a kastélyban, pénzt követelni, mivel talán tovább szök-hessék az üldöztetés elől.

A folytonos együttlét a legkellemesebb módon telt; a társaság minden tagja jól töltötte idejét s oly harmonia uralkodott a négy tagu kised körben, hogy majdnem teljesen megfelejtkezve azon kellemetlen helyzetről, mi ezt az együttlétet előidézte, csak varázsát, érdekességét, kellemét érezték annak.

Egy napon Marie és Tristan a kertben sétálva, Balázsról beszélgettek, kiről mindketten meg voltak győződve, hogy hosszabb utra fog indulni, mihelyt Tirzust elfogják, ki megfoghatatlan ügyességgel tudott a hatóság elől elrejtőzni.

- Mily borzasztó következményei lehetnek egy meggondolatlan szenvedélynek - mondá Marie, futó pillantással társára.

- A szenvedélyt nem lehet meggondolatlannak nevezni, miután a szív csak érez, lángol, s a mi gondolkozik, itél, okoskodik, az a hideg ész.

- A szívnek is érezni kell, midőn helytelen irányt vesz, s megriadhat a kétes körülményektől.

- Semmi sem riaszthatja meg, ha szeret.
 - Még az sem hűti le, szerinted, ha folytonos hidegségre talál?
 - Iszonyu szenvedést okozhat, de kiirtani az igaz érzést, forró szerelmet, még az sem képes - mondá meggyőződéssel Tristan.
- Marie nem felelt. Társa féloldalt vizsgálta nemes profilját; minden ily eszmecsere vagy szóváltástól valamely eredményt várt; maga sem tudta tisztán elemezni - mi az! Iszonyu türelmetlenséget érzett; ifju heve nem engedé csillapulni azon érzést, szenvedélyt, mi szívét szünet nélkül dobogtatá s elragadtatásban tartá.
- Tegnap Thisbe tudatá velem, - kezdé kis idő múlva a grófné - hogy Lazas a legközelebbi napokban megkéri tőlem a kezét.
 - Ezt nekem már Viktor régen mondta, csak a közbejött körülmények okozták a halasztást.
 - Egymással úgy látszik tisztában vannak, s mindaz, amit tőled Lazasról tudok, oly jó, miként nem tagadhatom meg tőle testvérem kezét, bár én más férjet óhajtottam volna neki.
 - Balázst?
 - Magad is tudod, hogy nem őt: téged! Ez nem maradhatott előtted titokban, sőt gyakran világosan megmondám neked.
 - Soha sem vettem szavait komolyan, miután tudta rólam, hogy szívem másé, örökre, változatlanul s visszautasítva bár, feloldhatatlanul ez érzéshez vagyok kötve.
 - Ennek a szerelemnek nincs célja.
 - Nem érzi kegyed azt az iszonyu fájdalmat, melyet szavaival okoz szívemnek?
 - Szeretnélek kigyógyítani!
 - Az lehetetlen.
 - Nem voltál-e már a legjobb uton, hogy Borbálába szeress?
 - Egy perczig sem hitte kegyed azt, s ha hitte, úgy - szeret.
 - Mily képzelődés! Miből merited e hitet?
 - Csak a lehevesebb féltékenység vihette e gondolatra, s ily tévedés csak annál lehetséges, ki szeret; félti elveszteni az iránta érzett szerelmet, s a félelem képzelődővé teszi.
 - Ez nagyon merész állítás.
 - De jogosult. Kutatni, elemezni, itélni, bírálni tanulunk, ha próbáltatásoknak vagyunk kitéve. A szerelmesek finom észlelők s én, mióta itt vagyok, rendkívüli előmenetelt tettem e téren s ez irányban.
 - Nem te serkentéd Lazas szívében a szerelmet Thisbe iránt?
 - Nem tagadom; de csak akkor, midőn annak keletkezését láttam nála.
 - Mindenben követed sejtelkedet s hogy nem mindig helyes utra vezet, azt láthattad a legközelebbi eseményekből, hol Balázst tartád vétkesnek.
 - És mégis, mindenben az első nyomot kell keresnünk, ha haladni akarunk.
 - Olykor mégis n y o m nélkül haladsz.
 - Soha! - mondá kitörve az ifju. - Soha!
 - Tristan!

- Maga sem sejti, grófné, mennyi nyomát láttam én kegyed szívében annak, mit önmaga előtt is tagadni akar. Én feltaláltam azt, s nem engedem eltagadni.

- És ha sok időt vesztve, végre be kell látnod, hogy hamis nyomot követtél? mint már alkalmasint többször az életben.

- Egyértelmű leendő az nálam a halállal. A csalódást ez irányban nem volnék képes elviselni.

A grófné reá függeszté szemeit. Azokat a mélyen fekvő, komoly pillantásu és még is ragyogó szemeket, mikben az ész, a szellem tündöklése jutott érvényre, hatott a szívre; s látta az ifju arcán, látnia kellett, hogy annak állítása igaz, hogy mély gyökeret vert annak már szívében az a szerelem, mit ő mindig csak fiatalos hév gyorsan fellobbant, muló szenvedélynek tartott.

Hirtelen lesüté szemét. Titkolni akarta az azokban kifejezett forró érzelmet, mely visszhangként keletkezett a hívó szóra: de Tristan észrevette azt, s megrázkódott a váratlan gyönyörtől.

E hirtelen fellobbanó lángot talán mindent magával sodró tűz követte volna, ha a kert egyik közeli fordulatánál nem pillantják meg Lazast, ki futva közeledett feléjük, s midőn odaért, halásápadt arcza mutatá, hogy borzasztó mondani valója van.

- A legiszonyubb hír! - mondá izgatottan, alig birva kiejteni szavait. - Az öreg Urbán és fia hozták az erdőből. Balázst agyonlőve találták, s Tirus el van fogva. Ő maga jelentette magát a hatóságnál, mint mondja, csak addig bujkált az erdő sűrűjében, míg Szolcsányit agyonlőhette, ez volt egyedüli kívánsága, most nyugodtan fogadja büntetését, azt állítván, hogy Balázs életéhez neki joga volt.

Marie és Tristan megrendülve álltak.

Ezt a megoldást senki sem várta volna.

- Szegény Balázs - suttogá a grófné könnyes szemekkel. - Sötét jelleme egy perczig sem engedé, hogy boldog legyen. Mily borzasztó lehetett halála.

Némán haladtak egymás mellett. A kastélyban Urbán és fia várták őket. Thisbe rémulten futott nővére elébe.

- A holttestet Ivándra szállítottuk - mondá Urbán. - Még lélegzett, midőn megtaláltuk, s nagyon távol lett volna hazavinni, bár, fájdalom, a következés megmutatta, hogy mindegy volt, a szállítás közben meghalt a gróf..

- És Borbála? - kérdé az ifju Urbánra pillantva Tristan. - Neki még most sincs nyoma?

- Aligha visszatérhet valaha, azok után, amik történtek, - mondá fájdalmas arczzal a kérdett - ki mindent elkövetett, hogy őt feltalálja, s ezt a két ifju gróf előtt nem is titkolta, kik mindketten ifjak és szerelmesek lévén, érték fájdalmát a keresés sikertelensége fölött.

TIZENNYOLCZADIK FEJEZET.

Hónapok multak. A rendes nyugalom rég helyreállott Sutánban és környékén. Szolcsányi grófné és nővére még nagyobb elvonultságban éltek, mint ezelőtt. Gyászt viseltek Balázs grófért; vagy inkább ezt adták okául azon teljes visszavonultságnak, melyben a megrendítő események után napjaikat tölték, s egyedüli társaságukat Lazas gróf, ki Thisbe vőlegénye volt és Csáthy Tristan képezé.

Tirzrust Budapestre szállították a megye székvárosának börtönéből, hova Marie grófnőnek, kihallgatás miatt, nehányszor utaznia kellett, hol a multról, a mit tudott, elmondá.

A két tanu, kik a szerencsétlen szerelmi tragédia részleteit tudták, a két Szolcsányi fivér, halott volt, s így közvetlen tanuk hiányában, hosszú, talán évekig tartó tárgyalásra volt kilátás, mi még a Szolcsányi névre sok kellemetlenséget rejthetett magában.

Ez és még egy más dolog is, volt oka, hogy Marie szokatlan levert, szomoru hangulatban tölté napjait. Nehány véletlenül kiejtett szóból azt sejté, hogy Thisbe még mindig Tristánért hevül, s vőlegényének csak azért nyújtá kezét, mert azt hiszi, hogy az ifju Csáthy őt, ő pedig az ifjut viszont szereti.

Honnét merítette a leány e hitet, ki mondá neki? Történt-e köztük valamely vallomás, megmondá-e Tristan, vagy csak sejteté vele, hogy szive csakugyan nem szabad, s iránta nem érez mást rokonszenvnél? Minden oly kérdés volt előtte, mit megfejtteni nem tudott, kérdezni egyiktől sem akart, s neki sok gondot, nyugtalanságot okozott, annál is inkább, mert forró óhajtása lett volna, testvérét Tristan nejévé tenni.

Azt hitte: forró óhajtása volna ez a házasság! Hitte! De szive néma volt e gondolatra; egészen az ész müve volt ez a terv, mely kitartó erővel küzdött érzelmei ellen, s bátornak, elhatározott és erősnek érzé magát legyőzni azokat.

A női szivre semmi sincs oly hatással, mint az iránta nyilvánuló változatlan szerelem, s ez volt azon kábító hatalom, mit az ifju Csáthy Mariera gyakorolt, annak akarata, küzdelme, elhatározása ellenére s mi Thisbe menyasszonynyá lételeivel növekedett. Addig benne látta a mentő eszközt, őt akarta boldoggá tenni saját boldogsága árán. Érte lemondani, érte áldozni fel a jövőt, melyet mindannyiszor komor felhők borítanak lelki szemei előtt, ha arra gondolt, hogy nővére Tristán szeretve, más férfinak nyújtotta kezét.

Kikérdezte a leányt érzelmei felől, s az nyílt arczczal, határozott hangon állitá, hogy Lazast és egyedül csak őt szereti. Tristan tetszett neki, kellemesnek, rokonszenvesnek találta eleinte, s annak találja ma is, de Viktor mellett csakhamar háttérbe szorult, s teljes odaadással nyújtva kezét a francia grófnak, ki szivét meg tudta nyerni.

Mi állt hát most még Marie utjában, hogy saját érzelmeit kövesse...

A korkülönbség! Ez volt, mi félelemmel tölté el a jövő iránt. Ő tul volt az ifjuság első idején, s bár szebb, bájlóbb és ellenállhatatlanabb volt, mint a korabeli hölgyek mindannyian, de sokkal okosabb, észlelődőbb azoknál: s ez volt mi bátortalanságot öntött szivébe. Keményebben, tisztábban itélt a helyzet eshetőségei fölött, mint azt helyében bármelyik asszony tette volna. Saját boldogsága árán nem akarta boldogtalanná tenni azt, a kit szeretett, s ki az ifjuság hevülékeny, tiszta itélettel nem bíró elfogultságában, neki megszámithatatlan alkalommal bevallá szerelmét.

Folytonos habozás, kétely, félelem és nyugtalanságban tölté napjait; szép, kifejezésteljes arcza meghalványodott. Belső küzdelmeit annál fájóbb, kinzóbb volt viselnie, mert nem közölheté

azokat senkivel. Külsőleg semmi sem zavarta meg rendes harmonikus nyugalma, látszólag a régi volt, de belől, szívében egy maró féreg rágódott, mi mind beljebb, mélyebben hatolt, megtámadta szerveit, idegessé tette lényét, s nem engedé élvezni neki azon örömet, mit más körülmények között, testvére férjhez menetelén érzett volna, kit ő nevelt, kit leányaként szeretett, s kinek boldogságán nem szünt meg titkon kételkedni...

Tristan a legnagyobb elragadtatással fogadta Thisbe eljegyzését, legjobb s egyedüli barátjával, Viktorral, kinek jellemét, érzelmeit és becsületes szívét már a gyermekkorából ismeré.

- Jobb férjet, biztosabb jövőt nem választhatott volna Thisbe, - mondá Szolcsányinénak - s hogy az, a mit állít, teljes meggyőződése is volt, mutaták őszinte, igaz kifejezésű szemei, melyekről Marie tudta, hogy azok nem tudnak hazudni.

Kitűzték az esküvő napját. Lazas Erdélyben lakó rokonai fölkeresték Sutánon a grófnékat, kik viszont látogatásokat tettek nálok; az ősz és tél kellemesen múlt el, s bár Marie egészsége kissé meg volt támadva, Thisbe erre nézve a legjobbat remélte a tavasztól, midőn ő már asszony lesz, nővére valamely fürdőbe mehet, vagy levegőt változtatva, egy időre nyugalma visszatér, kételyei, melyeket Thisbe finom női észlelő tehetségével felismert, végkép eloszlanak.

Senki sem várta az esküvőre kitűzött napot, május 1-sőjét oly örömmel, türelmetlenséggel, mint Tristan. Mintha ő lett volna a vőlegény. Ugy látszék, nagy reményeket kötött ahhoz, ha Marie egyedül marad, ő rajta kívül nem lesz más társasága, s neki alkalma leend teljes ragaszkodását, határtalan gyengédségét kimutatni iránta. Meggyőzni őt arról, miben Marie folyton kételkedik, hogy ő egyedül neki, érte, miatta kíván élni, s rá nézve nincs e földön más boldogság, más cél, mint neki szentelni jövőjét.

A kitűzött nap elérkezett, s az ily ünnepélyhez méltó csendben tarták meg az esküvőt. Az egykor szokásos barbár fénynyel, lármával megtartott lakodalmak, a világ műveltségével kimentek a divatból, s a sutáni grófnők lelkében nem talált visszhangra az, hogy midőn valaki egy egész életre határozó lépést tesz, észnélküli lármával, idegen, részvétlen vendégsereg összecsisztásával terhelje magát s zavarja nyugalma, s a két szükséges tanun kívül nem volt senki jelen az uradalmi kápolnában, kivéve Mariet és Tristán, kik őszinte szívvél kértek áldást az ifju párra, az ujonnan kötött frigyre, mely két egyformán nemes lélek szövetsége volt.

Heves könyek között vált el a két, egymást forrón szerető nővér az esküvő után; s Marie még egyszer szorongva kérdé nővérétől: boldog vagy-e valóban, szíved szerint választottad-e férjedet?

- Teljesen boldog - viszonzá az mosolyogva. - E könyek csupán csak azon fájdalmat jelentik, mely a tőled való elválásból ered. Nemde, gyakran látjuk ezentul is egymást, s miután mo s t e g y e d ü l maradván, senki más nem lesz oldaladnál Tristánon kívül, jó, őszinte, meleg léz iránta. Megérdemli azt tőled, mert szíve egész feláldozásával - szeret!

Marie meglepetve, megrendülve nézett reá. Soha sem beszéltek eddig erről, s meglepetve hallá nővére ajkairól e nagy bensőséggel kiejtett szavakat.

- Ki mondá ezt neked? - kérdé elfogultan - mert új gyanu kelt szívében nővére férjhezmenetelére nézve.

- Lehetetlen nem látni érzelmeinek mélységét, forróságát - viszonzá kitérően Thisbe. - Ne utasítsd vissza e szívet. A legnagyobb boldogságra érdemes az ily szerelem! Te azzá tudnád őt tenni.

Azután búcsút vettek, s a fiatal pár elutazott Erdélybe, Lazas birtokára. Marie teljesen egyedül maradt, míg Tristan a vasuti állomásra kísérte őket, és az nap nem tért vissza Sutánra; gyöngédsége ösztönszerűleg megmondá neki, hogy Sután asszonyának nyugalomra, csendre van szüksége elmélkedéseihez, melyek agyát és szívét teljesen igénybe vették.

TIZENKILENCZEDIK FEJEZET.

Ismét hetek multak az esküvő után, s a természet teljes fényben diszlett. Thisbe minden levelében azt kérde Marietól, mikor látogatja őt meg, vagy mikor jöjjön ő férjével Sutánra, s minden levelében boldogságáról beszélt. Szolcsányiné végre elhitte, hogy testvére szive szerint ment férjhez és minden kérdésére azt válaszolta: meglátogatlak nem sokára...

Napjait, heteit pedig úgy folytató Sutánon, mint remete. Olykor Tristán sem kívánta látni, ki úgy látszik, egészen felhagyva tervével, hogy pályáját folytassa s elhagyja birtokát, teljesen a gazdálkodásnak adta át magát s e foglalatosságon kívül minden idejét olvasással, írással, vagy a grófné társaságában tölté.

Ha olykor megkísérlé szerelméről beszélni, Marie rögtön félbeszakítá. - Nincs ennek célja, értelme köztünk - mondá neki. - Te a megszokás által kiábrándulsz. Fiatalos képzelődésed helyes irányt vesz, józanul ítélsz, boldog lész s hálásan gondolsz reám.

Tristan ilyenkor szomoruan elhallgatott. Türelme fogyni kezdett, méltatlannak találta Mariehoz e modort; keserü érzelmek kinozták, ha egyedül volt otthonában; s napokig hideg tartózkodással viselte iránta magát, ki nem akarta őt megérteni, ismerni, mert hogy régóta szereti őt: azon nem kételkedhetett.

- Meg fogom neki mutatni, hogy éltem boldogan vagy boldogtalanul az övé. Ha nem méltat azon kegyre, hogy nekem adja magát, birása nélkül is neki fogok élni! Egykor majd belátja, hogy csalódott, midőn nem hitt bennem, s mindenkor készen talál boldogságra. Az a szív, mely így tud szeretni, nem változik soha.

Egy visszautasítás után feltette magában, hogy nem beszél többé szerelemről Marievel, s nem is tette. A régi meleg, gyöngéd, előzékeny volt, de érzelmeit nem emlité, s ez lassankint feltűnt a grófnénak, ki feladatául tűzte ki, hogy őt kigyógyítja, s most nem volt alkalma többé ellensúlyozni annak ömlengéseit...

Majdnem nélkülözte az édes, megszokadt szavakat. Rosszul esett neki a szeretett ajkak hallgatása. Többet szenvedett mint Tristan, ki nem lankadt reményeiben, ki meglegedett azzal, ha láthatta, hallhatta hangját, közelében tudta. Az ő szive oly gazdag volt a szerelem kincseiben, hogy nem sóvárgott más után, mint hogy e kincsektől soha meg ne fosztassék, s élve vagy halva Marie tulajdonának érezte magát.

Egy este Sutánról visszatérve, egyedül ült szellős erkélyén, midőn a kertből sötét árnyat látott közeledni, mely egyenesen felé tartott s a félhomályban női alaknak ismeré fel, a nélkül hogy arcját kivehette volna.

Élénken ugrott fel helyéből. Ki jöhetett hozzá, e néma helyen, ily időben? Az alak, a mozgás még is ismerősnek tetszett neki.

Az erkély rácsozatához lépett és várt.

Az alak mind közelebb jött, már határozottan kivehette körrajzait. Nő volt. Fekete, szegényes ruhában, kuszált göndör hajjal, majdnem futva közeledett, s midőn megállt előtte, ő önkénytelen meglepetéssel, megdöbbenéssel kiáltá: - Borbála!

- Én vagyok - mondá keserüen a leány, - s fáradságában, kimerültségében az ajtó küszöbére ült. - Eljöttem önhöz, hogy mentse meg atyámat, kit halálra fognak ítélni. Akasztófára! Hallja, akasztófára! S én leendek irtózatossal halálának az oka.

- Még nincs elítélve - viszonzá megnyugtató halk hangon Tristan, kinek e látogatás borzasztó volt. - És kegyed nem oka annak, aminek előbb-utóbb következni ugyanis be kellett volna. Csendesüljön, s mondja: honnét jött. Sokat kerestettük önt. A grófné mindent elkövetett, hogy felleljük nyomát.

- Minek? - kérdé vad fölajdulással a leány és zokogott. - Mi célja lehetne már az én életemnek. Csak arra kérem önt, gróf ur, tegyen valamit atyámért, s tűrjön meg engem itt egy pár napig titokban, míg kipihenhetem magamat. Emberekkel találkozni nem akarok, a gyilkos leányát mindenki eltaszítja. Ön, tudom, hogy jobb mindenkinél. Adjon egy kis helyet, ahol megpihenhetek.

- Szivesen - viszonzá Tristan bár kellemetlen volt e kérelem teljesítése neki. - De nem titokban. Mily színben tűnhetnék az fel, hogy maga titokban nálam időzött. Leány - ifju embernél... Kegyednek nincs mitől félnie, a grófnét tudósítani fogom ittlétéről.

- Ugy megyek! - mondá kétségbeesett hangon a leány, s felállt, tántorogva megindult, könnyei záporoként hulltak arczára. - Ily feltétel alatt nem maradok.

Az ifju utána sietett. - Nem eresztem, - mondá, megragadva, karját. - Bizalommal jött hozzám, s most csalódva távoznék? Maradjon. Legyen kívánsága szerint. Ittlétét ne tudja meg senki. Pihenje ki magát, s csak akkor menjen, ha biztos helyre mehet. Arról majd gondoskodom.

A villa egyik vendégszobájába vezette őt, s kérdé, ha nem akar-e valamit enni. A leány fuldokolva felelt, hogy pihenni akar, s az ágyhoz közeledve, kimerülten dőlt le arra és rögtön mély álomba merült. Tristan kívülről rázárta az ajtót, tudta, hogy ez álom hosszú ideig s halálhoz hasonló módon fog tartani.

Ő maga keveset aludt. A kerten végighaladva, egy öreg, hetven éves nőhöz ment, ki az erdő szélén lakott s megbízható egyéniség volt. Felszólítja őt, hogy menjen másnap reggel a villába és maradjon Borbála mellett, ki beteg, de kinek ittlétét senkinek sem szabad tudni.

- Értem, - viszonzá az öreg nő, jelentőségteljesen hunyorítva szemével, szerelmi összeköttetést gyanítván e titkolódás alatt. - Holnap reggel parancsára állok gróf urnak. Az öreg Sára megbízható, bennem még soha senki sem csalódott.

Tristan megnyugodva tért haza. Jó szive örült, hogy a szerencsétlen leány sorsán enyhíthetett, ki üzött vadként bolyongott a világban; atyjára akasztófa várt, reá pedig a legnagyobb megvetés, talán üldöztetés az emberek között.

Nem is sejté, hogy mily nagy befolyással lesz ez elhatározás jövendő sorsára nézve.

A következő nap nem mert Sutánra menni. Félt, hogy elárulja titkát, s szava kötötte; Borbálának azt ígérte, hogy senkivel sem tudatja nála létét s azt meg akarta tartani.

A kimerült leány egész nap ágyban feküdt, nem birta tagjait, fejét, mely forró volt a láztól, mozdítani. Az öreg nő szüntelen mellette volt, s estefelé jelenté Tristánnak, hogy a beteg valamivel jobban van és nyugodtabb, de nagyon gyenge, kimerült.

Falun azonban minden kisebb térre lévén szorítva, a legcsekélyebb dolog is nagy eseménynek látszik, s többet beszélnek róla, mint a legtöbbször megérdemlé.

Ivándon reggel tíz órakor már minden cseléd tudta, hogy a fiatal grófhhoz a mult este egy idegen érkezett, ki ott hált, beteg, s az öreg Sára asszony ápolja őt, de hogy ki az, honnét jött, miért rejtegeti a gróf: annak még nem jöttek nyomára, csak sejtik; mert így érdekesebb volt, hogy nőszemély! Ezt a lovakat jártató lovász a délelőtt folyamán már Sutánon az istálló-személyzetnek el is beszélte.

Marie grófné a napot teljesen egyedül töltvén, többször gondolt Tristánra, ki naponként vendége szokott lenni s ma elmaradt. Szokatlan és csodálatos volt ez előtte. Hogy nem utazott el, azt tudta, mert szó nélkül az ifju azt nem tette volna; találgatta az okot, s este komornájával beszélgetve, meg is tudta.

- Az ivándi lovász beszélte, - mondá a leány - hogy Tristan grófnak vendége van, ki későn este érkezett hozzá gyalog, titokban. Senki sem látta őt, egyik vendégszobába van elrejtve, s az öreg Sára asszony szolgálja ki...

Szolcsányiné rögtön megérté Tristan elmaradásának okát, s keserü érzések szállták meg, pedig ha igazságos akart lenni, vehette-e rossz néven az ifjunak ezt, midőn ő soha, legkisebb reményt sem nyújtott neki...

És mégis rossz néven vette. A szerelem kivétel nélkül nagy önzéssel párosul. Ő boldoggá akarta tenni Tristán, megóvni őt oly házasságtól, mi később annak terhére lehetne; s most, midőn kételkedni kellett neki azon esküben, biztosítékokban, mit az ezer és ezerszer ismételt előtte; éles fájdalmat érzett, megcsalva hitte magát, férfiatlannak, szőszegőnek tartá Tristán.

Egész éjjel be nem hunyta szemeit s elhatározta, hogy másnap, ha Tristan meglátogatja őt, éreztetni fogja vele e viselet helytelenségét. Nem azért, hogy neki valótlanágokat állított, a mit nem érzett; hanem hogy közel szomszédságában botrányt csinált, miben saját cselédsége is megütközött, titokban nőszemélyt tartván magánál.

De Tristan másnap sem mutatta magát. Óra óra után mult, Marie maga sem tudta, mily lázas türelmetlenséggel várja, de az ifju nem jött.

- Ez méltatlan viselet! - kiáltá kitörve számtalanszor a nap folytán; és büszkesége még sem engedé, hogy tudakozódjék elmaradása okáról, holott ha nem tud az idegen hölgy Ivádon létéről, ezt bizonynyal már az első nap megtette volna.

Türelmetlensége, féltékenysége a legmagasb fokra hágott. Eddig nem is sejté, mily drága, mily nélkülözhetetlen lett már neki Tristan. Észrevétlenül lopta be annak szerelme, gyöngédsége magát szívébe; s míg nem kellett nélkülözni, míg nem rettegett annak elvesztésén, nem is ismerte annak valódi értékét, vagy legalább nem tudta megmérni. Most lett csak világos előtte a vonzalom, ragaszkodás édessége, boldogsága, mit az ifju részéről tapasztalt, melyet nemével a hidegségnek fogadott, s mely most már, ugy érzé, nélkülözhetetlen neki.

Az egész napot a legnagyobb izgatottságban tölté, s midőn újra este lett, összes reményét a következő reggelhez köté. Fájdalma már haragra változott. Illetlennek, nevetlennek, háládatlannak mondá Tristán, ki, ha nem a szerető, de a lekötelezett kötelességeit hanyagolja el. Utazni, távozni akart, meglátogatni Thisbét, kit végre is illendő már, hogy fölkeressen, de nem tudta elhagyni Tristan közellétét, nem volt ereje, hogy megváljon tőle. Heves könyeket hullatott, megbánta balgaságát, mi végre is csak önáltatás volt. Hány házasság, hány szerelem köttetik nagyobb korkülönbséggel, mint az övé volt, s végre is addig tart a szerelem, a boldogság, - a míg tart! Miért ne tarthatna az övé soká, örökre, a halálig.

Igaz és ál-okoskodásokkal kinozta magát. Iszonyu órákat töltött. Majd látni óhajtá Tristán, okvetetlen, mielőbb; majd félt volna vele találkozni most, ily kedélyállapotban. Gyengének érezte magát. Sejté, hogy mit annak feláldozó szerelme, meleg vallomása, édes, odaadó lénye, kitartása, néma türelme, nem tudtak előidézni nála, a féltékenység vad kétségbeesése emelné diadalra: a rettegés elvesztése miatt, minden önuralmától megfosztaná - ha összejönne vele.

És mégis, végre nem állhatott ellent vágyának, hogy megtudja a valót. Sem az utazásra nem tudta elhatározni magát, sem a türelmet nem birta továbbra föntartani szívében s elhatározta, hogy meglepi Tristán látogatásával s bizonyosságot szerez a dolgok állásáról. Vagy - vagy! Tisztába akart jöni. A bizonytalanság irtózatossá volt neki.

Befogatott, és harmadnap délelőtt Ivándra ment.

Tristánt egyedül találta, ki megtudva jövetelét, szokott nyájasságával sietett fogadására, de Szolcsányiné éles szeme zavart vélt észrevenni rajta.

- Azt hittem beteg vagy - mondá neki, nyugodtságot erőltetve, s mélyen szemébe nézett. - Napok óta nem voltál nálam, eljöttem, hogy megtudjam elmaradásodnak okát...

Helyet foglaltak egymással szemközt, s az ifju gyönyörteljes kifejezéssel függeszté reá tekintetét.

- Valóban nélkülözte távolléteimet? - kérdé elfogultan az örömtől.

- Naponként vártalak. Aggódtam miattad, mert hogy más ok tartóztatott, mint betegség, nem hihettem.

- És mégis más okból eredt itthon tartózkodásom - viszonzá elkomolyodva Tristan, mert fájdalmat érzett azon gondolatra, hogy nem beszélhet őszintén. - De megbocsát nekem grófné, nemde? tudva, hogy mily nehezemre esett a távollét.

- Ha megmondod az okot, mi nem engedé, hogy felkeress.

Más körülmények között talán nem így felelt volna, most már nem érzett türelmet, hogy szócserébe bocsátkozzék, hogy enyveléssel, vitatkozással töltse az időt. Tudni akart mindent! Szive vad türelmetlenségben, szilaj félelemben dobogott; fürkészve vizsgálá az ifjut.

- Az első eset ez grófné, hogy kívánatát nem teljesíthetem - viszonzá kérő hangon az ifju. - A fájdalmat, kint, kétségbeesést le nem irhatom, mit e három nap órái alatt éreztem, hogy nem láthatám. S az okot mégis kénytelen vagyok elhallgatni. Oly titok az, mi nem az enyém.

- Szabad nekem megmondanom, mi tartóztatott? - kérdé, nyugodt mosoly alá rejtve keserüségét Marie.

- Ha nem kívánja, hogy i g e n n e l válaszoljak; ha megengedi, hogy hallgassak, ha el is találta a valót...

- Kivánom! - mondá emeltebb hangon, szenvedélyesebben a grófné, mint talán maga is akarta volna. - Nincs talán ehhez jogom? De a k a r o m tudni, mi választott el tőlem három napra, mi választ el, talán - örökre!

Az ifjunak láng borítá el arcát e szenvedélyes szavakra. Marie még soha sem beszélt így vele, s ösztönszerűleg eltalálta, mi lehet az o k , mely a fölhevülésre ingerlé.

- Ujra mondom, kívánjon bármit, ez e g y e n kívül; e kérdésre nem felelhetek - viszonzá, kezeit kérően összetéve Tristan.

Szolcsányiné gyorsan elhagyta helyét.

- E bánásmódod sért - mondá fájdalmasan, s szemei könnyesek lettek. - Rejtesz valamit előttem e házban, s én nem akarok terhedre lenni, azért megyek...

De nem ment. Ugy érzé, hogy el kell esnie. Halántékai kicsattanással fenyegették, ütéré lázasan vert, keringeni érzé maga körül a butorokat, a szobát és inogni lábai alatt a földet; s újra visszahullt elhagyott helyére, szemeit lehunyta, mintha meg akarna halni. Izgatottsága a legmagasb fokig emelkedett.

Tristan, bár rettegett rosszulléte, haragja miatt, percz alatt felfogta a helyzet jelentőségét, Marie kedélyállapotának, elgyengülésének előnyeit, s elhatározta kizsákmányolni azt. Esdő, meleg tekintettel legelteté rajta szemeit.

- Igaz, - mondá halkan, komolyan - titkot rejt e ház, melynek el nem árulására szavam köt, s ha tenném, nem becsülhetném magamat. Nem szólhatok.

- Pár nap előtt egy hölgy érkezett hozzád éjnek idején - suttogá halkan a grófné, minden szót kínos volt neki kiejteni, mert érzé, hogy helytelenül cselekszik.

Az ifju lesüté fejét, nem felelt.

- Ezt a hölgyet itt rejtve tartod azóta, az én közelemben, a cselédség botránnyára, mely Sutánon épen úgy mint Ivádon suttog róla. Ez nem helyes, nem hozzád illő, s irántam méltatlan viselet.

- Mit feleljek erre...

- El kell ismerned, hogy igazam van - folytatá a féltékenység gyötrelmétől mindinkább megkapatva Szolcsányiné; - ha meggondolod mindazt, mit nekem érzelmeidről beszéltél, szégyenlened kell magadat.

- A mit annyiszor ismételtem süket füleknek, ma is változatlanul megőriztem szivemben, mely kifáradhatott a szenvedésben, de változni nem fog soha!

- Hogyan egyeztethető ez össze - mondá Marie, kinek mennyei zeneként hangzottak fülében e szavak. - Engem szeretsz és mást rejtegetsz magadnál...

Tristan nagyon halavány lett, szemei égtek azon emberfeletti erőlködéstől, hogy nyugalma megtarthassa; de érezte annak közeledését, mi után oly régen sóvárgott, s el akarta azt érní, tudva, hogy idő előtt nem szabad gyengének lennie.

- E má s nincs összeköttetésben érzelmeimmel.

- Ily emelt fővel, őszinte tekintettel mondod ezt? - kiáltá hévvel, kétségbeeséssel Marie. - Te is csak férfi módra tudsz szeretni; kétféleképen magyarázod azt, mit csak egy módon érezhet, a ki igazán szeret.

Most ki volt mondva, a mit az ifju várt, remélt, kierőszakolt. A féltékenység kinja megdönté az ész jól kigondolt okoskodását, elhatározását; s feledve volt a korkülönbség, a jövőtől való félelem, minden; Marie csak arra gondolt, hogy elvesziti ezt a gyöngéd, ragaszkodó szivet, mi oly ritka nőnek jut osztályrészül s oly kevés, oly ritka férfi kebelében létezik.

Tristan nyugalma, hidegsége megtörött ez érzékeny, sóvárgó, panaszos hang hallatára, s vége volt erejének; percz alatt Marie lábaihoz borult, ki az első perczben majdnem átengedé magát a boldogság varázsának, de azon tudat, hogy pár szoba távolságra tőle egy nő van, ki ha Tristannak nem is szivét, de gyöngédségét birja, eltávolítá őt tőle. Visszahuzódott és küzdelmében reszketett.

- Mi áll még közöttünk? - kérdé fájdalmasan az ifju. - Érzelmei erősebbek, mint akarata. - A ki féltékeny, az szeret! s ha tudni akarja, ki van ama szobában elrejtve, úgy kész vagyok elárulni a titkot, de csak egy feltétel alatt, ha elismeri, hogy tetteimhez, érzelmeimhez j o g a v a n .

Marie betakarta arcát. Elérkezett a pillanat, hol határozni kellett, s ő még mindig rettegett a szótól, a kiejtendő »igen«-tól, mit szive teljes erejével kiabált.

- Feleljen! - könyörgött az ifju, megragadva kezeit. - Tudja, hogy éltem üdve van e szóhoz kötve, a mi közöttünk áll, az csak agyszülte rém. A jövő mutassa meg, hogy hol a szerelem igaz - ott nincs más lehetőség, mi elválasztja a sziveket, csak a halál.

Hévvvel, meggyőződéssel, lelkesüléssel voltak kiejtve e szavak, s legyőzték Mariet, ki őrvöngve szeretett, ki elfáradt a küzdelemben. Lázás vágy, ellenállhatatlan vonzalom ragadta

meg. A kezeit szorító kezek lágysága, az ifju lehelletének illata, a selymes hajból kisugárzó melegség megrészesíték. Ez az első érintkezés új életet öntött belé, tagjait megremegteté. A sötétség után, melyben lelke tévelygett a magára erőszakolt tartózkodásban, reggeli vidámságba borítá. Hirtelen, hajnalhasadásban látta az életet, s féktelen szenvedélyében elvakulva, az ifju karjaiba veté magát, ki elragadtatva ölelé őt keblére.

- Szeretlek! - suttogá Marie; többet nem tudott mondani. Ebbe az egy szóba beleönté lelkének, szívének minden szenvedélyét, leküzdött szerelmének örületét. - Szeretlek! - ismétlé még egyszer, azután elhallgatott. Többet nem is próbált mondani. Minek! Ez az egyetlen felkiáltás mindent, mindent magába foglalt, a mit érzett, s mit Tristan tudni akart, mi után oly rég, oly hosszú idő óta sóvárgott.

HUSZADIK FEJEZET.

A nagy szó ki volt mondva, a boldogító vallomás mindkét részről megtörtént, de a féltékenységgel Marie kebelében nem aludt el: tudni akarta a vetélytársnőnek tartott hölgy kilétét.

- Tirzus Borbála van ama szobában elrejtve, betegen, testben, lélekben kimerülve, megtörve - mondá Tristan.

- Borbála! - kiáltá a bámulat hangján Marie; s új kétely szállta meg szívét. - Miért jött ő hozzád, mi hozta épen ide, midőn természetes menhelye egyedül Sután lehetett volna?

- A félelem nem engedé őt oda menni. Azok után, mik atyja részéről történtek, nem merte átlépni a Szolcsányi-ház küszöbét.

- Nem tudja, hogy kerestetém őt mindenfelé?

- Fogalma sem volt arról, mert éjszaka érkezett ide. Gyalog, kimerülten, rettegve, hogy valakivel találkozik; iszonyu volt őt látni; én még csak néhány szót beszéltem vele, midőn megérkezett, azóta nem láttam. Sára ápolására bízom.

- Igazságtalan voltam irántad - mondá pár percnyi habozás után Szolcsányiné, mert még most sem volt teljesen meggyőződve, de benső sugallatára hallgatott. Örömet hitt volna, hiszen e hittől függött most már boldogsága.

- No lássa - viszonzá áradozva az ifju. - Végre hallom ajkairól azt, a mi után oly sokat sóvárogtam. Életemet örömmel odaadnám a tudatért, hogy nemcsak ma, de a jövőre, mindig, az örökkévalóságig bizik bennem. Ez a szív, mely még soha sem szeretett, nem fog változni. Siratom azon órákat, miket kételyei miatt elveszték. Soha sem leszek képes azokért kárpótlást szerezni...

A grófné meghatva nézett reá.

Az ékesszólás nagy fegyver, minden körülmények között, de soha sem oly hatalmas, mint midőn a szerelmet tolmácsolja; s Tristan teljes mértékben birt e fegyverrel, mert szívéből meríté szavait, mert érzé is, a mit beszélt.

- Valóban így fogsz-e mindig érezni? - kérdé Marie, míg szemébe önkénytelen könny szökött a gondolatra, ha Tristan megváltozhatnék iránta.

- Nem szó, nem ígéret, tettek mutassák meg szerelmem nagyságát; a jövő, melynek egyedüli eszményképe, reménye mindig ön volt Marie...

Azután hosszasan beszélgettek Borbáláról, mit tegyenek vele. Tirzus halálra ítéltetése kétségtelen volt. Kettős, és a Balázson elkövetett, évekig táplált boszúból eredt gyilkosság semmi nemü kegyelemre nem számíthatott, s a szegény leány iszonyu sorsnak nézett elébe. Megbélyegezve atyja büne és halála által, mire számíthatott az emberek között...

- Mi pártját fogjuk - mondá Marie. - Sutánon marad, s talán évek múlva még boldog is lehet; hallottam arról, hogy a fiatal Urbán szerelmes volt belé. Ő akkor tudni sem akart róla. Most boldog lehetne, ha az még meg nem változott.

- Ha sikerülne összehoznunk őket! - mondá sóhajtva Tristan. - Én nagyon háladatos vagyok Borbála iránt, mert közvetlenül, tudtán kívül bár, de nagy, már alig remélt boldogsághoz juttatott; s én, ha csak tőlem telik, legalább elégedetté szeretném őt tenni.

A grófné rövid időt töltött még Ivádon, azután haza hajtattott. Tristan szerette volna őt elkísérni, de Marie kérte, hogy hagyja ez este egyedül, elmélkedéseivel - szívével...

A következő nap Borbála jobban lett, felkelt, kiült az őszi napfényre melegedni. Halvány, beesett arcát ez sem volt ugyan képes megpirítani, de hizelegye hullt hajára, ruhájára, s ő szomorú mosolyal kísérte játékát; rá nézve napfény, meleg már nem jelentett semmit. Élte gyász, jövője csak kínos reménytelenség lehetett.

Midőn Tristan megtudta, hogy felkelt, s az erkélyen van, felkereste őt. Borbála már messziről könnyörögve nyújtá felé kezeit: - Tegyenek valamit atyámért, - mondá esdekelve - ne hagyják őt örökös börtönben synyleni.

Tristan valamennyire megnyugtató, s elmondta neki a grófné üzenetét, hogy házánál mindig otthont és menhelyet talál, s mihelyt jobban lesz, átszállítják őt Sutánra.

Hálás könyvek törtek elő e hirre szeméből, s midőn az ifju tudtára adta, hogy a délelőtt folytán Sutánra megy, a legmelegebb szavakban kérte: tolmácsolja köszönetét, érdemtelennek állítva magát a kegyre.

Tristan nemsokára lóra ült és dobogó szívvél száguldott azon az uton, hol oly sokszor mérte meg már a távolságot a két birtok között, s oly sok szomorú és leverő eszmével tépelődött.

Most boldog és reményteljes volt. Rá nézve a nők eszményképe Marie volt, egyedül; legkedvesebb ábrándja, vele tölthetni napjait... Ezt most elérte, erdő, mező biborfényben uszott előtte, belső boldogsága érzetének képzetében. Elbájoltan tekintett körül; minden fényes, minden tündöklő volt távol és közel, s legfényesebb, legtündöklőbb - szive.

Kellemes szellő lengett körülötte, magával hozva az erdők sűrűjének illatát, s ő rövid galoppban szegte át a csillogó réteket, mik az őszi sárgás virágok által aranyos szőnyeghez hasonlítottak. Látta közeledését boldogsága színhelyének. Feltűnt előtte a sutáni park fehér kerítése, belülről zöld fenyő csoportjaival, míg kívülről a kerítés mellett a hosszú sor szederfa vonult el barnulni kezdő levelekkel; az őszt hirdeték, de az ő szívében fakadó tavasz volt, kedves kikelet, a nyár gazdag reménységével. A világosság tiszta fürdőjében, a napsugarakban nyargalt az udvarra, s midőn leugorva a lépcsők felé sietett, a park ajtajából fehér kendő lobogását vette észre, mi kétségkívül az ő hívására lengett. Hirtelen megfordulva arra vette útját, a magas női alakban Mariet vélte felismerni, de nagy meglepetésére Thisbe állt előtte, ki nevető arczczal mindkét kezét nyújtá felé.

- Vártam önt Tristan, tudtam, hogy azok után, mik te g n a p t ö r t é n t e k , ma reggel el kell jönnie, s ime nem csalódtam...

Enyelgve nézett szemébe és bájosan nevetett, magával ragadva Tristán a jó kedvben, ki szive boldogságával úgy is hajlandó volt arra.

- Ugy-e meglepi látásom? - kérde Thisbe. - Azt hitte, egyedül találja Mariet, s most csalódva látja, hogy a kedves tète-à-tèteből nem lesz semmi. Vártam jövetelére, mindenekelőtt beszélni kívánok önnel, jöjjön velem.

Tristan nagy boldogságában mindenre hajlandó volt. Karját nyújtá ifju társnőjének, s megindultak a hosszú hárs-alléban, mely a bejárástól egyenes irányban vezetett, s a meggyérült levelek között mindenütt áttört napsugár hosszú pásztában futott előttük.

- Most mondja el nekem, mióta szereti Mariet - kérde Thisbe.

- Az első perctől, midőn eszméletre ébredék - viszonzá hévvel Tristan; - gyermekkorom óta egy eszménykép élt szívében. Ő volt! Ráismerék, midőn Sutánra érkezém. Gondolatban, érzésben, szívemet, lelkemet azonnal neki adtam.

- És én sokáig azzal kecsegtetém magam, hogy értem hevül - viszonzá enyelegve Thisbe. - De igaza van, Marie mellett mindenki eltörpül, észrevétlen marad. Felséges érzés lehet őt szeretni, de még felségesebb - szerettetni általa.

- Mily méltóan tudja szavakba önteni, a mit érzek - mondá elragadtatva Tristan. - Csak azt óhajtom, hogy birnék azon ékesszólással, mely kifejezhetné érzelmeimet, de azt hiszem, nincsenek arra szavak.

Thisbe mosolygott. A nők semmit sem irigylenek egymástól jobban, mint egy igaz, mélyen, gyengéden szerető szívet, s hogy Lazasné nem érzett irigységet nővére iránt, az volt oka, mert ő maga is kimondhatatlanul szerette, s mert - boldog volt...

- És Viktort nem is kérdi? - mondá pár percnyi szünet után. - Ő is itt van, s ma reggel már Iváandra akart menni. Tegnap este érkeztünk.

- És remélem, hosszú ideig maradnak itt...

- Talán igen, én szeretnék maradni, de nem tudom, Viktor hajlandó-e, mert csak néhány napra jöttünk.

- A férfiak azt teszik, a mit nejeik akarnak, s Viktor e mellett még franczia is.

- Nagyon boldogok vagyunk. Lássa Tristan, mennyit beszéltek arról, hogy mindenben az első nyomot kell csak megtalálnunk, s előttünk terül el a helyes út. Most látjuk, hogy nem úgy van. Mindenkit és mindenben megcsalt az első nyom, de senkit nem oly csunyán mint a szegény Borbálát, ki maga idézte elő atyja és saját boldogtalanságát.

- Ennek be kellett következni. A bűn büntetését követel; szeretném azonban tudni, hol csaltak más irányban az első nyomok; én ma is hiszek bennök, s nem egykönnyen hagyom magamat legyőzni.

- Például Marie; ő meg volt győződve, hogy én önt szeretem. Kegyed meg volt győződve, hogy nővéremnél nem talál rokon érzelmre, Viktor pedig határozottan azt hitte, nekünk kettőnknek önnel: egygyé kell lennünk, mert boldogult sógorom s nővérem így óhajtják. Nem mert közeledni, pedig én elég alkalmat adtam neki, jól tudván, hogy Marie önt, ön pedig őt viszont szereti...

- Ugy kegyed ügyesebb volt nálam, én reménytelenségemben iszonyuan szenvedtem.

- Mondja csak Tristan, nehéz volt vallomásra birni őt, ezt a komoly, magába zárkózott asszonyt, kinek csak az tudja, milyen édes szíve van, ki úgy ismeri, mint én, kinek anyja, nővére, védője és barátnője volt egy személyben.

- Nagyon elrejté előttem érzelmeit, mert aggodalmi voltak.

- A korkülönbség! - kiáltá Thisbe - s ez még most sem mult el egészen nála.

- Beszél róla? - kérdé ijedten Tristan.

- S óhajtva tett említést arról, de láttam, hogy jól estek neki ellenérveim. Minden házasság egyformán kezdődik, mondám neki. Eleinte megvan az újdonság varázsa. Ha szerelemből házasodnak össze, a boldogság addig tart, míg a szerelem, azután lankadva ez, elmúlik amaz is; s a kérdés csak abban rejlik a jövőre nézve: mily mértékben marad meg szívökben ama varázs, az első együttlét, az első hév - emléke! A kor, elmúlt báj, vagy megszokott szépség, mind nem hatnak erre! Kedély, szívmelegség s a szellemi egyöntetűség, a mi a házasság igaz és ingathatatlan alapja, ha e részben összeolvadtak, úgy örökös a szövetség, s oly lény, mint Marie, nem lesz öreg, mert szellemi fensőbbsege, bájos, gyöngéd lényé csak a halálban veszhet el.

- Ezeket mondta neki? - kérdé elragadtatva Tristan s melegen vonta ajkaihoz az ifju nő kezét.

- Szóról szóra - viszonzá Thisbe.

- Mindezeket én már számtalanszor ismétlém neki, de ő alkalmasint szerelmi vakságnak tartotta, nekem pedig életem volt e meggyőződéshez kötve...

HUSZONEGYEDIK FEJEZET.

A hosszú meleg őszt enyhe tél váltotta fel, s Borbála rég idő óta a sutáni kastélyban lakott, hol nemében az apathiának tölté napjait; legtöbbször egyedüli tétlenségben, s oly némán, hogy Marie gyakran félve szólítá meg őt, ha magánál van-e vagy önkivület vett rajta erőt.

Az öreg ápolóné átjött vele Ivándról s szüntelen mellette volt. Hirlapokat nem volt szabad kezébe adni, mert abban hetek óta folyt Tirusz vallatása, pöre, védelme s karácsony felé - elítéltetése. Mint előre látható volt: kötél általi halálra.

Irtóztató nap volt ez Szolcsányi grófnéra nézve; maga Tristan is megrendült az ítélet olvasására, mit majdnem biztosan tudott már hónapok óta, s most mégis megrettent tőle. Midőn a kivégzés reggele elkövetkezett, fájdalmasan szemlélték Borbálát, ki semmit sem sejtve, ült szokott helyén szobájában; összetett kézzel, némán, nyugodtan, magába vonulva, tépelődve a jövőn: mi fog történni atyjával...

Most a bitófához közeledik, most föllép, most megragadja a hóhér, stb... ez iszonyu képek kinozták Mariet gondolatban. Maga elé képzelve az egész eseményt, melynek már rég be kellett volna következni, ha a Szolcsányi fivérpár nem lett volna hiubb, mint igazságos, s mi neki annyi álmatlan éjet s oly sok alkalmatlanságot, retteget okozott.

Számtalanszor a fővárosba kellett utaznia s elmondani, a mit a multra s az utóbbi gyilkosságra nézve tudott. Egyszer szembesíték is Tiruszal, ki lábaihoz borult, bocsánatot kért tőle, s leányát, kit többé látni nem akart - kegyeibe, pártfogásába ajánlá.

Végre, midőn a volt főkertész kivégeztetésével be volt fejezve minden a történetből, egy napon tudtára adták Borbálának, hogy atyja hirtelen meghalt a börtönben, s az megnyugodott halálán, és lassanként természetesebb életmódhoz kezdett.

De még egy megpróbáltatás várt reá, ki szenvedélyes szívének egész hevével szerette Csáthy grófot, kiről tudta, hogy az alig vette őt számba, de mégis keserü könyeket hullatott titkon, midőn megtudta, hogy a grófné mely napon tartja esküvőjét az ifjuval, kinek minden szava, minden tekintete ama nagy szerelmet árulá el, mit az özvegy iránt teljes szívéből érzett.

A kitüzött napra Lazas gróf megérkezett nejével, s Marie és Thisbének egy rokonával, ki az egyik tanu szerepére kéretett fel, a másikat Lazas képviselte. Csendes, kellemes estét töltöttek együtt. A kis család tagjai közül senki sem vágyott a nagy világ zaja, s az emberi társaság után, és ez biztosítá leginkább Marie és Tristan házasságának boldog jövőjét, mert valóban boldog csak az lehet, ki távol él az emberektől.

A vidéken is csak kevesen tudtak az esküvőről. Teljesen megőrzék annak csendességét, ünnepét és boldogságát, s midőn a kisedet násznép elutazott, s az új házások magukra maradtak, Tristan még egyszer és teljes szívéből ismétlé Marie előtt az oltárnál elmondott eskü formájába öntött fogadást, s elragadtatva tette hozzá: isten engem úgy segítjen, a hogy ezt az édes kötelességet, a mig élek - meg fogom tartani...

És megtartotta! Marienek soha sem volt oka megbánni azon lépést, mitől oly nagyon félt, mert kimondhatatlanul szeretett. Boldog volt és boldogított. Nem a világ zajában, emberek között keresték a boldogságot, hanem egymásban találtak fel mindent. Az igaz szerelem nincs alávetve bajnak, változásnak, kornak; s ha eljön a nehéz óra, mely elszakítja a sziveket, a válás fájalmában is megmarad azon vigasztalás: a mig éltem, boldog voltam, mert szerettem és szerettem s érzelmeim nem voltak változásnak alávetve.

.....

Borbála évek múlva a fiatal Urbán Bélához ment nőül, ki nem szünt meg ragaszkodni hozzá, s midőn észrevette annak szívében maga iránt a vonzalom első nyomát: sietett azt felhasználni és megkérni kezét.

Az első nyom tehát mindenható elvezette történetem hőseit, s ha figyelemmel kísérjük az életet, látni fogjuk, hogy az első nyom az, mit mindenben és minden alkalomkor fel kell találnunk, hogy ahhoz irányozzuk tetteinket, jövőnket; s egyenes uton haladva, ne ingadozzunk a jóban, ha próbáltatásoknak vagyunk is kitéve s göröngyös is az ösvény, melyen haladnunk kell.

A helyes és igaz nyomtól mindig a legjobb ut vezet keresztül az életen, s az, ki az ész nyugalmával itél és a szív igaz hevével szeret: nem bánja meg, hogy született s nem téveszti el a helyes ut: első nyomát.

VÉGE.